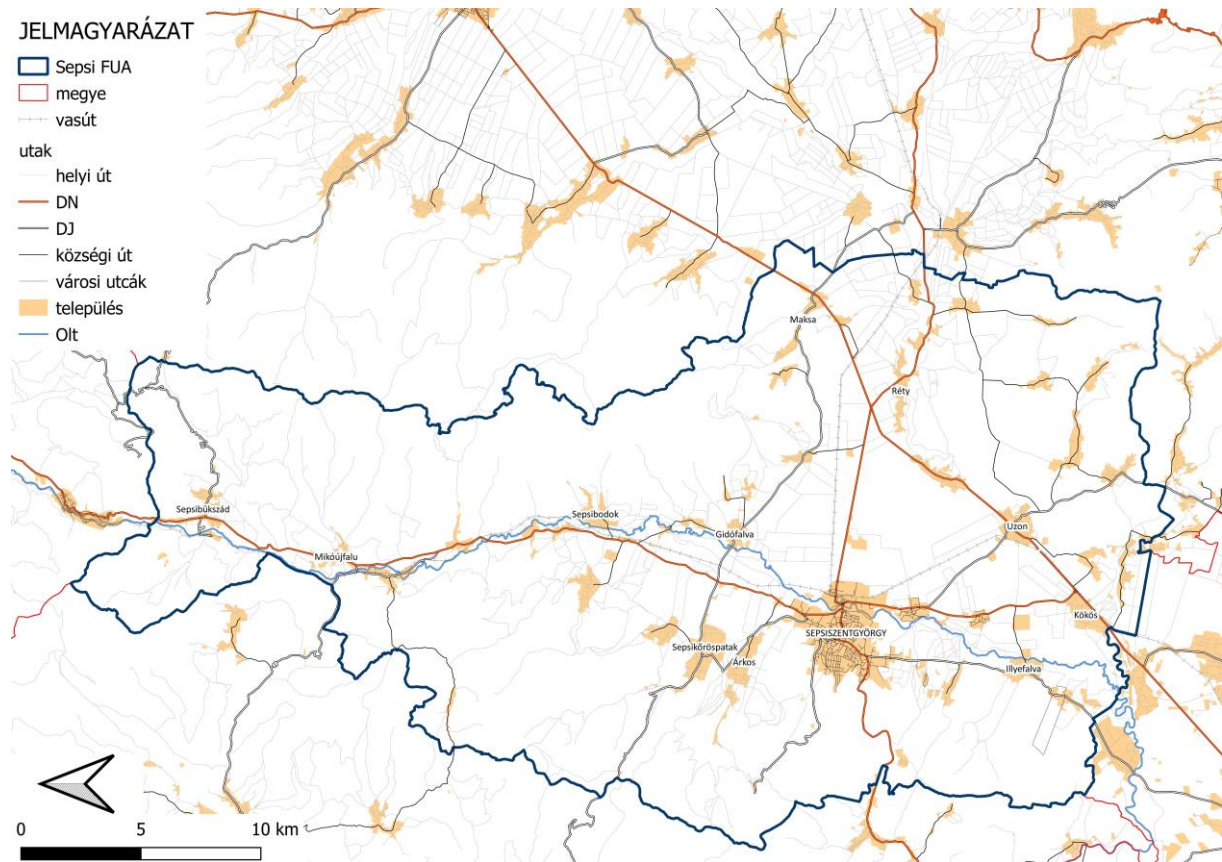

- az osztálytermek szellőzése nem megoldott, sehol sem biztosított a tanuláshoz legfeljebb megengedett 2000 ppm szén-dioxid koncentráció, sőt: mindhárom intézményben mértünk kifejezetten nem ajánlott, 4000 ppm fölötti értéket, ahol már fáradtság, szédülés, figyelemzavar, fejfájás lép fel az oktatási folyamat résztvevőinél.

Ennek alapján kimondható, hogy az oktatási intézmények energetikai megújításának fő iránya a levegőminőség biztosítása (páratartalom, hőmérséklet és szén-dioxid koncentráció komplex kezelésével), ugyanakkor ennek energiatartaléka, amiből az össz fogyasztás növelése nélkül meg lehet oldani az egyébként energiaigényes szellőztetést, a túlfűtés jelenségének kiküszöbölése révén megoldható.

Közlekedés

22. Térkép: Közlekedési hálózat

Forrás: © Planificatio, 2021

Románia közlekedési hálózatán belül a TEN-T kiegészítő hálózat összeköttetését biztosító Kökös-Szászrégen vonala halad keresztül Sepsiszentgyörgyön, az E578, illetve a térséget keletről szeli az E574-es számú út, amely Bákó és Craiova között is hálózati csatlakozási vonal.

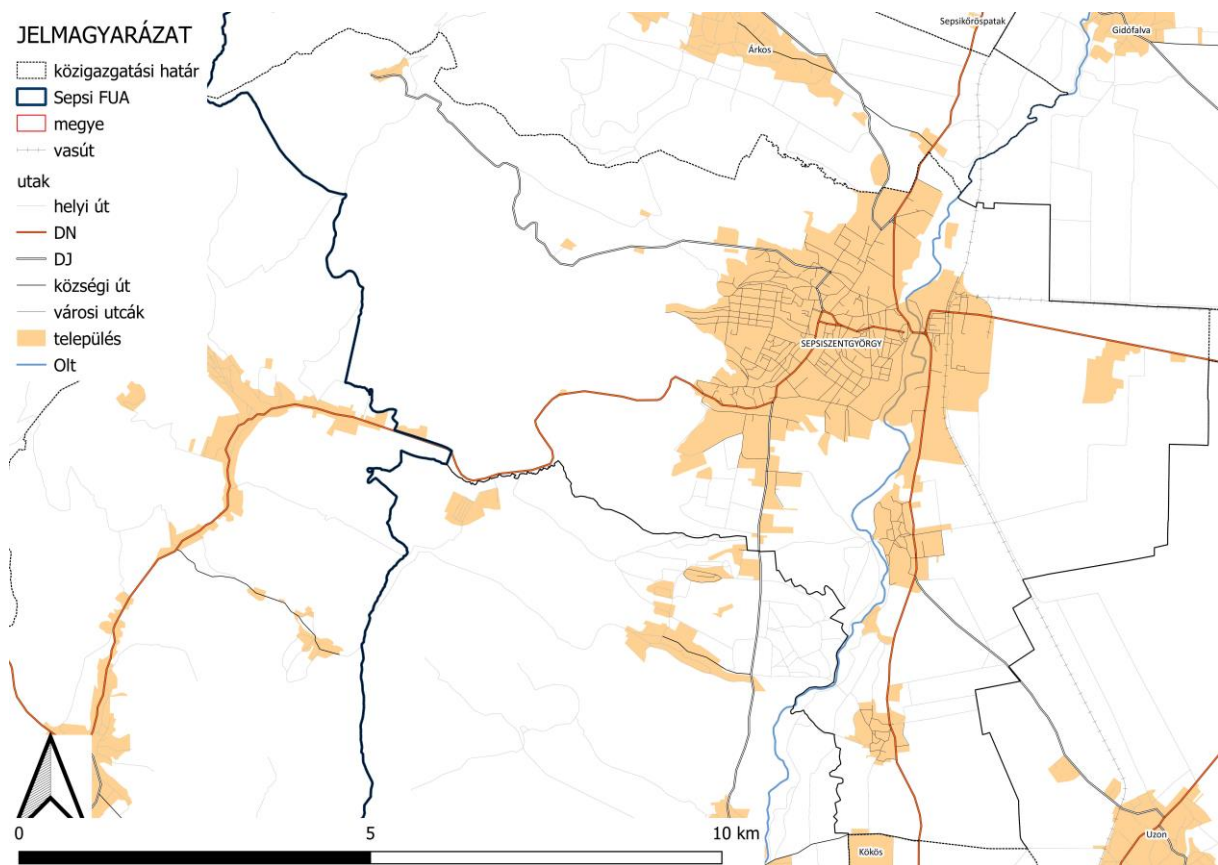
Az E578-as kiemelten nagy forgalmi terhelést jelent, mivel nem átmenő forgalom a megyeszékhelyen. A városon áthalad a 13E jelzésű nemzeti út is, amely Barcaföldvárt köti össze Bodzafordulóval, azaz a DN 13 és a DN 10 közötti összeköttetést is biztosítja. Ennek forgalma kevésbé jelentős, mint az említett két európai útnak.

A vasúti forgalom szempontjából meghatározó a 400-as fővonal, amely Brassót köti össze Szatmárnémetivel. Nemzetközi vasúti kapcsolata a térségnek Magyarországgal van, napi két IC járat érhető el Brassó és Budapest között. A 404-es vonal Maksa-Rety irányában tárja fel a térséget, míg a 400-as Kököstől Uzonon át egészen Sepsibükszádig. Vasúti kapcsolat nélküli település Sepsikőröspatak, Árkos és Illyefalva – mindhárom a város közvetlen közelében található.

Jelentős változást hoz az autópálya megépülése, amely az E574 jelenlegi nyomvonalának szerepét átveszi, és kapcsolatot jelent a város és a vidombáki nemzetközi repülőtér között. Az E578 által okozott átmenő forgalom nagy részét az épülő elkerülő út átveszi,

feltételezzük, hogy az átmenő forgalom mintegy 20%-a fog továbbra is keresztül haladni a városon. Az autópálya és a reptér felől érkező, az ipari negyed és az ipari parkot célzó és átmenő forgalom nagy részét átveszi a megépítendő déli összekötő út, amely a város elkerülhetőségét déli irányból is biztosítja, bár a híd forgalma ettől nem csökken. Fel kell hívni azonban a figyelmet arra, hogy a város északi kijáratánál található sport komplexum, illetve a belvárosban épülő kulturális központ jelentős forgalomnövekedéssel járhat, bár az északi új negyed elérése az elkerülő út felől kedvezőbb – erre azonban a közlekedők figyelmét egyértelmű forgalmi jelzőtáblákkal fel kell hívni, ellenkező esetben déli és keleti irányból is a városon keresztül fogják megközelíteni a célpontot.

23.24.. Térkép: Sepsiszentgyörgy közlekedési hálózata

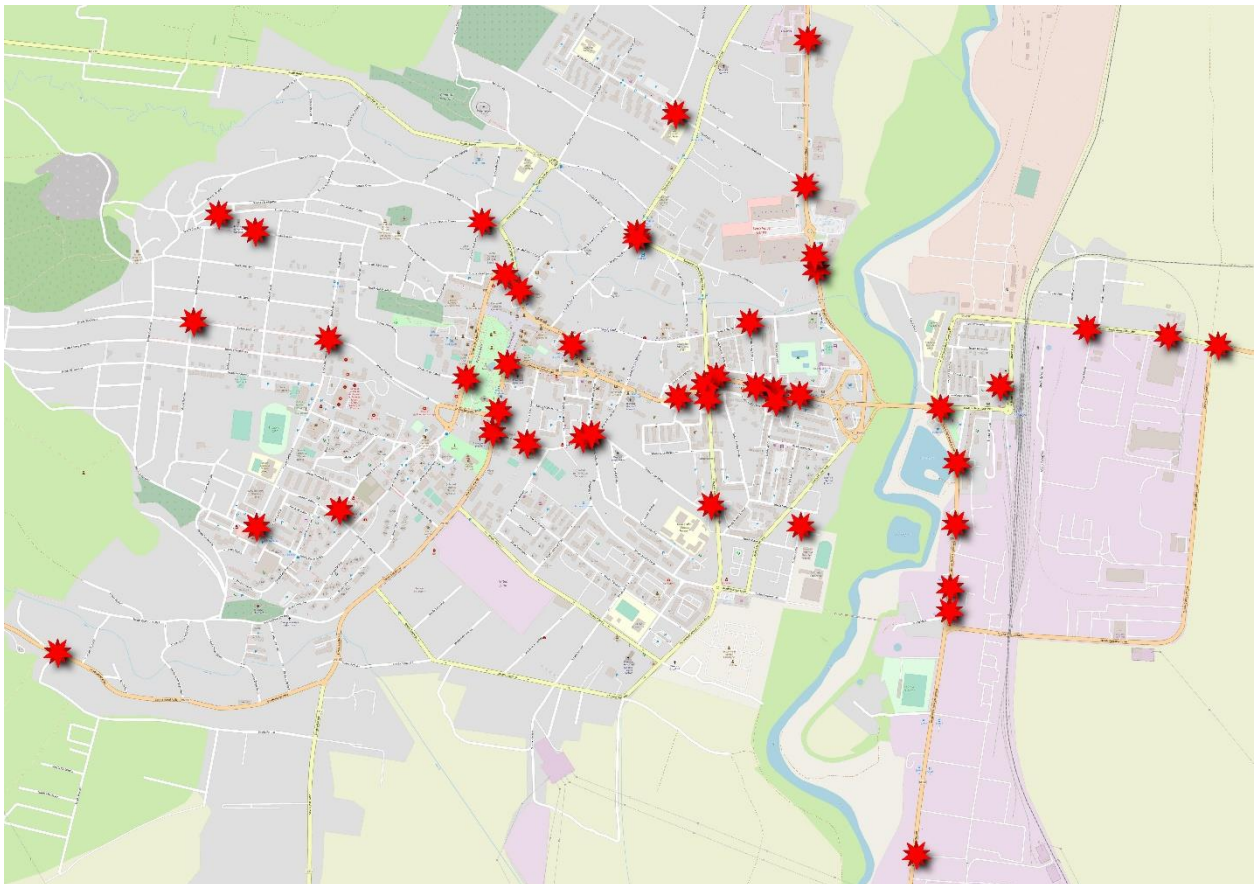
Forrás: © Planificatio, 2021

A város közlekedési hálózatát meghatározza az észak-déli és a kelet-nyugati közlekedési tengely. Ezek közül az észak-déli jelentős terhelést, átmenő forgalmat jelent. A kelet-nyugati kapcsolat jelentősége csekély az átmenő forgalom szempontjából, de reggelente ezeken a szakaszokon is számos ingázó, diák és más személy érkezik a városba. Az előző időszak legfontosabb közlekedési változtatása, hogy a fenti térképen szereplő hivatalos verzióhoz képest a DN13E már nem halad keresztül a városközponton, azonban megfelelő alternatívák nem alakultak ki, nincs megfelelő kapacitású út ennek megoldására. A DN 13E nyugati

szakaszát kiváltja majd a déli új kapcsolat, mivel az autópályán érkező forgalom ott érkezik majd, így elmondható, hogy ez a szakasz elővárosi jellegű szakasszá válik.

A város úthálózata a forgalmi terhelésnek megfelelő, új sávok kialakítása nem indokolt, azonban a reggeli és a délutáni időszakban megfigyelhető forgalmi dugók is, amelyeket a nem indokolt rövid távú személygépjármű használat is okoz – a város oktatási, szolgáltatási, kereskedelmi és központ, vonzereje nagy, ugyanakkor az elővárosi és agglomerációs buszos és vasúti közlekedés nem vonzó, járatsűrűség és kényelem szempontjából, ezért túl sokan használják a személygépkocsit ilyen célból is.

25. Térkép: Súlyos közlekedési balesetek az elmúlt három évben a városban

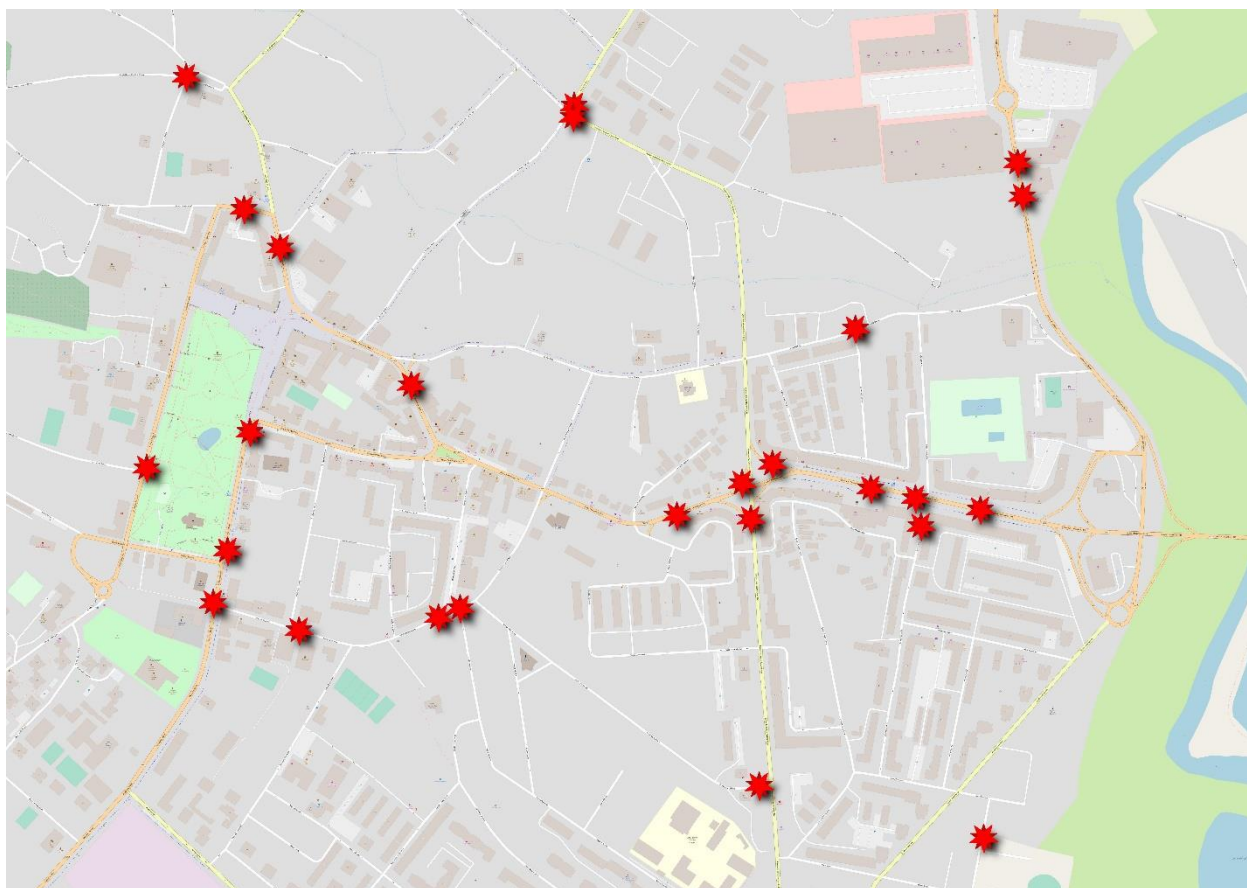
Forrás: MAI IGP PJ Covasna, Serviciul rutier adatai alapján, saját szerkesztés

A fenti térkép egyértelműen mutatja, hogy

- a nagy forgalmú, de túlméretezett sávokkal, túlzott sávszámmal rendelkező útszakaszok érintettek, mert itt a járművezetők indokolatlanul nagy sebességgel közlekednek
- a nagyforgalmú utak esetében a gyalogos és kerékpáros átjárások, de általában a gépjárművel való kihajtások sem megoldottak (December 1., illetve a nemzeti út déli bevezető szakasza, valamint a régi északi „terelőút” – mely utóbbi gyakorlatilag kereskedelmi és ipari feltárási út lett, bár a tervezési jellege ezt nem engedné meg)

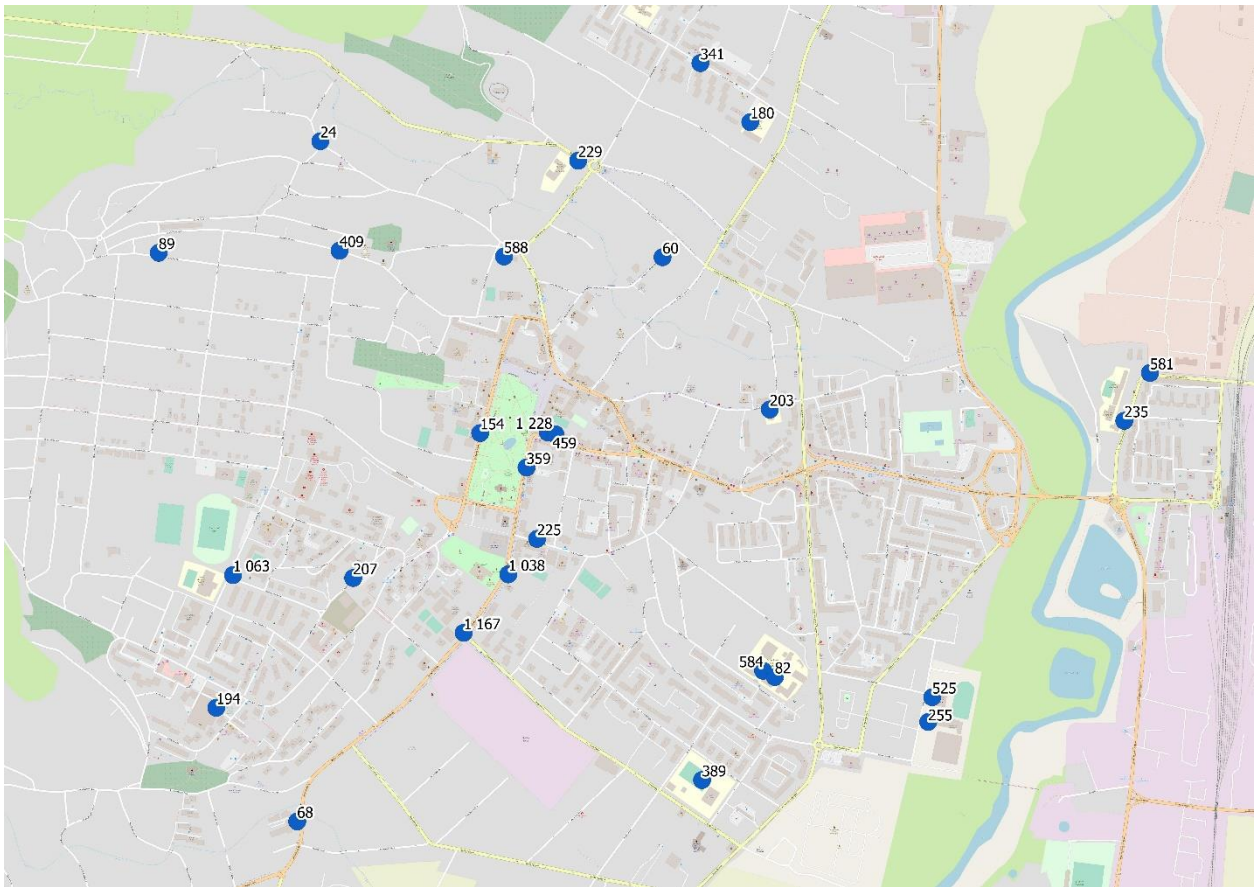
- a kisértalmú mellékutczák esetében a nem egyértelmű elsőbbségi helyzetek és a nem jól belátható kereszteződések okoznak gondot, illetve a nem csillapított forgalom, ami túlzott, nem indokolt sebességválasztást eredményez – pl. a most sem engedélyezett 60 km/h és a javasolható 30 km/h közötti eltérés időben, csúcsidőn kívül 12-15 perc a teljes város bármilyen irányú átszelése esetén; egy ilyen csökkentés a reggeli és délutáni csúcsidőben nem jelentene problémát, hiszen eleve kisebb átlagsebességek érhetők el ekkor, máskor pedig viszonylag csekély számú közlekedőt érintene, azaz kis „áldozat” árán nagy eredményeket lehetne elérni
- a központ biztonságos használata ma sem megoldott, azaz a korábbi mobilitási terv beavatkozásai nem oldották meg a közlekedésbiztonsági problémákat – itt kiemelten a forgalomcsillapítás, a gyalogos és kerékpáros közlekedés egyértelmű és biztonságos kialakítása kell legyen a cél, a gépjárműforgalom lehető legnagyobb mértékű elterelésével

26. Térkép: Súlyos közlekedési balesetek az elmúlt három évben a központban

Forrás: MAI IGP PJ Covasna, Serviciul rutier adatai alapján, saját szerkesztés

27. Térkép: Oktatási intézmények és diáklétszámuk a központban. Térkép: Oktatási intézmények és diáklétszámuk a központban

Forrás: SIIR cartografia școlară adatai alapján, saját szerkesztés

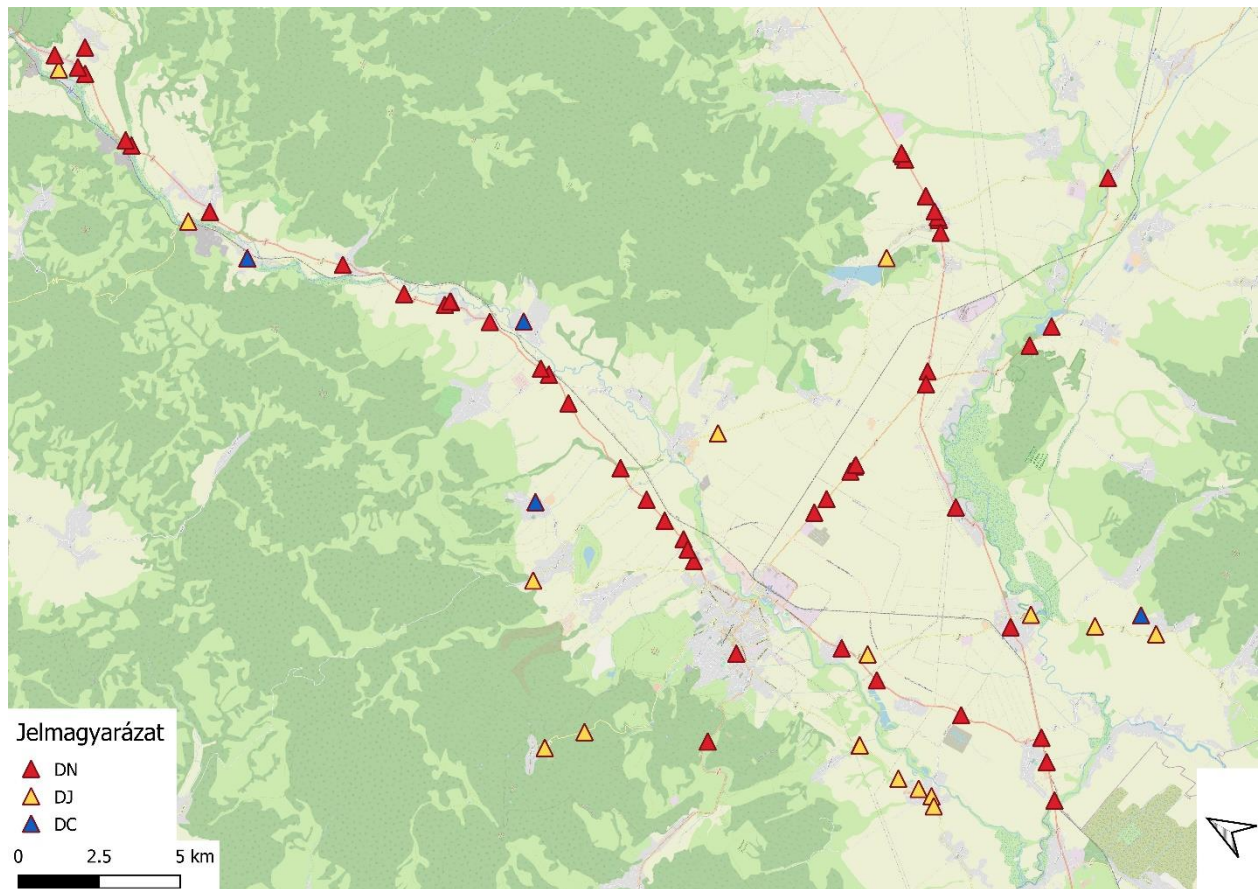
A fenti térkép alapján könnyen kijelölhetők azok a területek, ahol

- gyalogosbiztonsági beruházások szükségesek,
- kerékpárosbiztonsági beruházások szükségesek,
- a reggeli autóforgalom menedzsmentje helyett megfelelő iskolabusz-, vagy városi buszhálózati megoldások szükségesek.

Megfontolandó egyes útszakaszok 7-8 óra közti személygépkocsi forgalomtól való lezárása, és az ilyen zónákhoz közeleső utcákban ún. kiss+drive megállóhelyek kialakítását. Természetesen az optimális megoldást nem az autóforgalom megoldása jelenti, az egy ilyen utcahálózat és településszerkezet mellett nem megoldható: a lábbusz program, a reggeli kerékpár-vonatok, az iskolába gyalog járás kedvezményezése és a megfelelő buszmenetrend segíthet a helyzet megfelelő kezelésében.

A jelzett térségekben a lezárási időszakon kívül is javasolt forgalombiztonsági és forgalomcsillapítási megoldások alkalmazása, hiszen a tanulók, diákok nem egyszerre távoznak az intézményekből, így a tanítás után már lezárással nem lenne célszerű operálni.

28. Térkép: Súlyos közlekedési balesetek az elmúlt három évben a térségben

Forrás: MAI IGP PJ Covasna, Serviciul rutier adatai alapján, saját szerkesztés

A fenti térkép segítségével jól belátható, hogy:

- a helyi, vidéki utcák forgalma nem okoz problémát, ott a közlekedők jól megférnek egymás mellett, nem indokolt semmilyen forgalomszervezési, vagy -technikai megoldás alkalmazása,
- ugyanakkor a forgalmasabb, de szűk keresztmetszetű megyei utak esetében érdemes megvizsgálni az érintett szakaszokon (melyek egyébként a városra sugárirányúak), hogy milyen módon lehet javítani az útszakaszok beláthatóságát, a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeit – addig is rövid távon sebességkorlátozás indokolt az érintett szakaszokon,
- a nemzeti utak esetében a megoldás az egyéni motorizált közlekedés kiváltása a lehető legnagyobb mértékben a közösségi közlekedés lehetőségeivel.

Erőforrások

	mennyiség	egység bevétel	éves potenciál (lej)
szántó	2,265.00	24,000.00	54,360,000.00
legelő-kaszáló	1,719.00	1,562.50	2,685,937.50
erdő	2,042.00	1,140.00	2,327,880.00
napenergia	36.72	488,750.00	17,946,900.00
gazdaság	10,244.00	295,497.96	3,027,081,118.00
		ÖSSZESEN:	3,104,401,835.50

A város fejlődése szempontjából alapvetően meghatározóak azok az erőforrások, amelyek jelenleg részben kihasználatlanok – valójában ezek azok a konkrét erőforrások, amelyek optimális hasznosítással hozzájárulhatnak a város gazdasági fejlesztéséhez, és így az életminőség javításához is közvetetten hozzájárulhatnak.

A fenti táblázat ezek közül egyrészt a közvetlenül hasznosítható természeti erőforrásokat tartalmazza, azaz:

- a szántóterületek esetében átlagos piaci értékkel és termésátlaggal számoltunk, nem véve figyelembe a termelési költségeket,
- legelő-kaszáló esetében az ökológiai gazdálkodási formának megfelelő területhasználati intenzitást vettünk csak figyelembe, szintén primer kimeneti egységeket tekintve, termelési költségek nélkül,
- az erdővagyon esetében a térségben jellemző fafajták éves gyarapodási mértékét vettük figyelembe, illetve a jelenlegi piaci faárakat (kitermelés előtti állomány egységára alapján), szintén költségek nélkül,
- a napenergia esetében az épületállomány déli tájolású tetőzetének részleges fotovoltaiikus kihasználását és az elektromos energia piaci nagykereskedelmi árát vettük alapul a számításhoz,
- maga a gazdaság a valamivel több, mint 10 ezer (helyi gazdasági társaságoknál foglalkoztatott) munkavállaló átlag valamivel kevesebb, mint évi 300 ezer lejes termelékenységét veszi alapul, és ily módon a 2020-as tényadatot tartalmazza.

Jól látható, hogy ha a város teljes bevételtermelő képességét vesszük alapul, és átlagos profitabilitással számolunk, azaz 4,7%-kal, akkor 146 millió lej profit keletkezhet mindezekből a tevékenységekből helyben.

Ezen kívül a bérekre gyakorolt hatás ebben, ugyanígy a helyi gazdaságból becsülve, megyei szintet 30%-kal meghaladó átlagbérrel számolva, évi 624 millió lejt tehet ki az az összeg.

Összességében tehát a helyi erőforrás-kihasználás jelenlegi szintje **770 millió** lejre tehető – ami a helyi gazdasági társaságok, illetve a természeti erőforrások kihasználását jelenti.

Figyelemreméltó ugyanakkor, hogy a gazdaság szerepe Sepsiszentgyörgy esetében 57,5%, a más erőforrások tekintetében ez jóval kevésbé bővíthető.

Tekintettel arra, hogy a város jelenleg egyes részein zsúfoltnak tekinthető és a szomszédos községek, különös tekintettel Illyefalva, Kökös és Árkos esetében erős kiköltözési trendről beszélhetünk, a város belterületeihez közeli mezőgazdasági területeinek beépítése nemcsak lehetséges, de indokolt is – elsősorban itt a Tisztviselőtelep és a Szemerja negyed szomszédságában található ingatlanokra gondolunk.

Az optimális erőforrás-kihasználás érdekében és szakpolitikai összefüggésben is nagyon fontos a napenergia hasznosítása – ugyanakkor itt jellemzően a hőenergia előállítását javasolhatjuk, mintsem a fotovoltaiikus rendszereket.

A szélenergia hasznosítása a térségben sehol sem javallott, mert a terep felszíni formái, a településeken található épületek és az erdők egyaránt turbulenciát jelentenek, ráadásul nincs olyan nagyobb erejű, uralkodó szélirány, ami egységes, forgatás nélküli tájolást tenne lehetővé – ennek ellenére a nem villamosított, elszigetelt helyeken található épületek esetében a függőleges tengelyű áramtermelő egységek telepítése és az alacsony feszültségű, egyenirányú belső hálózatokat kiszolgáló szélturbinák telepíthetősége megvizsgálandó.

A mezőgazdasági termelés tekintetében az állattartás tej és hús kimenetei esetében az ökológiai termelésre való átállás jelenthet további fejlődést, ugyanakkor ez nem annyira a város, mint inkább a térség ügye. A városban a feldolgozás szintje és minősége növelendő, integrálva a térségi termelőket, beleértve a közvetlen vendéglátóipari hasznosítást és a nagy hozzáadott értékű sajt és egyéb tejtermék-feldolgozást – ezzel a szektor jövedelemtermelő képessége sokszorosára nőhet a vertikum szintjén, ráadásul, ha ez helyben szervezhető, úgy a keletkezett profit is helyben maradhat.

Települési versenyképesség

A város Románia következő időszakban meghatározó versenyképességi pólusának, Brassónak a közvetlen közelében található – ez egyrészt kiemelkedő lehetőség, de veszélyt is rejt.

A közúti, vasúti és légi közlekedési fejlesztések impozánsak, és mivel Kolozsvár, Temesvár, Bukarest telítődési szint körül teljesít, ezért Brassó a következő évtized nyertese lehet, az ország térszerkezeti összefüggésében kiemelkedő szerephez juthat.

A város egyébként mérete és környezete alapján nem lenne versenyképes, nincs kitüntetett erőforrása, speciális jellege és gazdaság-, valamint kultúrtörténeti előzményei a székelyföldi összefüggésből bár kiemelik, de országos vagy európai összefüggésben nem láthatók ezek az előnyök.

A kulcs tehát a saját karakter megőrzése mentén a brassói növekedési pályára való rácsatlakozás.

Középtávon ez a térszerkezeti hely és önállóság csak akkor tartható meg, ha a város egyértelműen fejleszti és integrálja közlekedési, oktatási, egészségügyi és munkahelyteremtési, valamint környezethasználati szempontból a 13 községből álló térségét – nincs kisváros sem erős vidéki háttérrel.

A települési versenyképesség mérésére egy összehasonlító eszközt fejlesztett ki a Planificatio³, mely az alábbi témákban teszi összevethetővé egy település versenyképességét:

1. Mennyire valószínű, hogy ajánlaná a települést, ahol jelenleg él egy barátjának vagy kollégának?
2. Milyennek értékeli a településén a munkalehetőségeket?
3. Milyennek értékeli a településén a közoktatás minőségét?
4. Milyennek értékeli a településén a kulturális lehetőségeket?
5. Milyennek értékeli a településén a parkokat, tereket, játszótereket?
6. Milyennek értékeli a településén az egészségügyi ellátást?
7. Milyennek értékeli a településén a közbiztonságot?
8. Az elmúlt öt évben Ön szerint hogyan változott a település, ahol jelenleg él?

Jelen összefüggésben a Planificatio online reprezentatív panel romániai elemét tekintjük benchmarknak.

³ Figyelem! A települési versenyképességi benchmark a Planificatio RO34307922 szellemi tulajdona, a kérdések, a módszer, az adatok és az elemzési megközelítés alkalmazása engedély és szerződés nélkül tilos.

16. Táblázat: Települési versenyképesség benchmark⁴

	DETRACTORS (0-6)	PASSIVES (7-8)	PROMOTERS (9-10)	NET PROMOTER® SCORE			
1. Mennyire valószínű, hogy ajánlaná a települést, ahol jelenleg él egy barátjának vagy kollégának?	27%	30%	43%	16	RO		
	36%	34%	31%	-5.00	Sepsi		
ÉRTÉKELÉS	*	**	***	****	*****	átlag	
2. Milyennek értékeli a településén a munkalehetőségeket?	11%	13%	28%	27%	20%	3.31	RO
	26%	27%	34%	10%	2%	2.36	Sepsi
3. Milyennek értékeli a településén a közoktatás minőségét?	5%	12%	25%	35%	23%	3.59	RO
	10%	17%	35%	30%	8%	3.10	Sepsi
4. Milyennek értékeli a településén a kulturális lehetőségeket?	6%	13%	33%	28%	19%	3.41	RO
	10%	14%	27%	30%	20%	3.36	Sepsi
5. Milyennek értékeli a településén a parkokat, tereket, játszótereket?	6%	14%	27%	30%	23%	3.50	RO
	9%	14%	26%	35%	17%	3.37	Sepsi
6. Milyennek értékeli a településén az egészségügyi ellátást?	11%	16%	36%	26%	11%	3.10	RO
	24%	24%	35%	15%	4%	2.55	Sepsi
7. Milyennek értékeli a településén a közbiztonságot?	9%	15%	27%	29%	21%	3.36	RO
	13%	18%	28%	29%	12%	3.08	Sepsi
8. Az elmúlt öt évben Ön szerint hogyan változott a település, ahol jelenleg él?	11%	6%	33%	17%	33%	3.55	RO
	4%	2%	21%	27%	46%	4.07	Sepsi

Forrás: Planificatio SurveyMonkey panel 2021

Versenyképessége tekintetében a város kimagaslóan teljesít a kérdőívet kitöltők szerint a jövőalakításra nézve, azaz jó irányban haladnak a dolgok a városban.

Ami viszont a munkahelyeket és az egészségügyi ellátást illeti, csak kétszallagos a város – ezek azonban egyrészt nem a területi igazgatási egység döntési és cselekvési kompetenciái közé tartoznak, másrészt viszont hangsúlyos, hogy ezen a téren is lépni kell, hiszen hat téma közül kettő ebbe a súlyos kategóriába tartozik.

Az elemzés azt mutatja, hogy az első kérdésre elutasító értékelést adók az utolsó kérdésre a romániai átlaggal azonos számú csillagot adtak, ami az országon belül nagyon jó versenyképességi helyzetet mutat. Ugyanakkor ezek az elégedetlen személyek leginkább a munkahelyekkel és az egészségügyi ellátással elégedetlenek. Mivel ez a csoport a válaszadók 36%-át teszi ki, ez egyúttal kijelöli, hogy melyik az a két legfontosabb terület, ahol cselekvésre van szükség.

Természetesen a többi versenyképességi mutató is fejlesztéseket tesz szükségessé – hiszen mindegyik az országos átlag alatt van – kivéve az utolsó, talán legfontosabb szempontot, mely szerint jó irányban haladnak a dolgok a városban.

⁴ A net promoter a Surveymonkey (Momentive Europe UC FKA SurveyMonkey 2 Shelbourne Buildings, 2. emelet, Shelbourne Road, Ballsbridge, Dublin 4, Írország, adószám IE3223102GH) saját piackutatási összehasonlító-elemző eszköze. A Planificatio érvényes felhasználói szerződéssel rendelkezik.

Fejlesztéspolitikai környezet

Nemzeti tervezés

Sepsiszentgyörgy és környékének fejlesztéspolitikai környezetét vizsgálva az elkövetkezendő időszakban, nemzeti szinten két jelentős fejlesztési lehetőséget látunk körvonalazódni. Egyrészt a reformokat és beruházásokat célzó Helyreállítási és ellenállóképességi tervben, másrészt a 2021-2027 között esedékes, tematikus célokra vonatkozó Operatív Programokban látjuk megvalósíthatónak a város és térség előtt álló fejlesztéseket a nemzeti tervezés keretében. A következőkben tehát azokat a fejlesztési célkitűzéseket, prioritásokat mutatjuk be, amelyek az említett terv és programok révén állnak Sepsiszentgyörgy és környéke rendelkezésére.

A Nemzeti Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv a koronavírus-világjárvány gazdasági és társadalmi hatásait hivatott enyhíteni. A Next Generation EU központi elemének tekintett Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz célja fenntarthatóbbá, rugalmasan ellenállóbbá tenni az európai gazdaságokat és társadalmakat, valamint felkészíteni őket a zöld és digitális átállásra. Az EU több mint 700 milliárd euró keretösszegű hitellel és támogatással kíván hozzájárulni a tagállamok reformjaihoz, beruházásaihoz az említett területeken.

Az Európai Bizottság által elfogadott, mintegy 29,2 milliárd euró értékű támogatásra úgy is tekinthetünk, mint egy eszközre, amely hozzájárul ahhoz, hogy Románia felzárkózzon az unió középmezőnyéhez. A zöld energia meghonosítására, digitalizálásra, közszolgáltatások korszerűsítésére, az egészségügyi szolgáltatások és oktatási rendszer fejlesztésére vonatkozó tervezett beavatkozások hat pillérre tagolt szakpolitikai területekre vonatkoznak, amelyek a következők:

- 1. A Zöld átállás** megvalósításához olyan reformokra és technológiai beruházásokra van szükség a környezettudatos életmód terén, amelyek magukba foglalják a biológiai sokféleséget, energiahatékonyságot, épületek felújítását, és a körforgásos gazdaságot. Ezen célkitűzés ugyanis hozzájárul az Unió éghajlat-politika terén kitűzött céljainak eléréséhez, előmozdítja a fenntartható növekedést, a munkahelyteremtést és a munkahelyek megőrzését. Olyan konkrét tevékenységi területeket foglal magába, mint országos vízhálózat létesítése, erdősítés, védősávok létrehozása, hulladékgazdálkodás, vasúti közlekedés és városi mobilitás, energetikai rehabilitáció, újrahasznosítható energia, energiahatékonyság.
- 2. A Digitális átalakulás** homlokterében a kormányzati felhő és a digitális állami rendszerek kialakítása áll olyan konkrét feladatok megvalósítása által, mint kormányzati Cloud létrehozása, közigazgatási intézmények és az állampolgárok digitális kapcsolatának erősítése, digitális oktatás fejlesztése, valamint 5G hálózatok bővítése.
- 3. Az Intelligens növekedés** pillérének két összetevőjét különböztethetjük meg. A nyugdíjrendszer és pénzügyi rendszer reformja mellett olyan szakpolitikai területek is érintettek, mint a magán és állami vállalatokat érintő beruházások és pénzügyi eszközök, a különböző típusú gázok infrastruktúrájának bevezetése, az autópályák

építése és a közlekedés fejlesztése. Szintén e pillér keretében lesz támogatva a kutatás-fejlesztés-innováció, sőt a duális és szakoktatás is.

4. A **Társadalmi és területi kohézióra** úgy tekinthetünk, mint a települések, a vidék és a hátrányos közösségek helyreállítási alapjára. Hozzá kívánnak járulni a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez, az életminőség és a gazdasági lehetőségek javításához, a szegénység és munkanélküliség leküzdéséhez stabil és jó minőségű munkahelyek, a hátrányos helyzetű csoportok integrációja, a szociális védelmi és jóléti rendszer erősítése által.
5. Az **Egészségügy, gazdasági, társadalmi és intézményes ellenálló képesség** növelését nevezhetjük kórházi alapnak is, hiszen fő célkitűzése a széles körű egészségügyi ellátás biztosítása és az e téren kialakult válság kezelése. Ennek keretében találunk támogatásra az olyan területek is, mint a közösségépítés, a felsőoktatás, a közigazgatás reformja, az inkluzív minimálbér bevezetése, egységes bérezési rendszer, hatékony igazgatszolgáltatás és a civil szervezetek helyreállítása is.
6. A **Közpolitikák a jövő nemzedékének, gyerekeknek és fiataloknak** pillér megnevezése lényegretörő, hiszen tevékenységi területe a fiatalokra, gyerekekre vonatkozik azáltal, hogy elindítja az iskolaelhagyást megelőző országos programot és támogatja az ifjúsági és sport kezdeményezéseket, valamint az Országos Bölcsődeprogramot.

Annak érdekében, hogy az említett hat pillér valamelyikének keretében Sepsiszentgyörgy és környéke támogatáshoz juthasson olyan más projekttel összehangolt, környezetkímélő és a zöld átállást támogató beruházást kell tervezzen, amely határidejét tekintve 2020. február 1. és 2026. augusztus 31. között valósul meg.

A Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv mellett a nemzeti tervezés keretében érdemes szót ejteni az operatív programokról is. Ezeket olyan részletes terveknek tekinthetjük, amelyekben a tagállamok meghatározzák az európai strukturális és beruházási alapokból származó támogatások elköltésének módját. A programok vonatkozhatnak egy adott régióra, vagy az egész országot érintő tematikus célra. A nemzeti tervezés keretében az utóbbiakat, a Romániát érintő programokat ismertetjük, majd a regionális tervezés keretében tárgyaljuk a Regionális Operatív Programot.

A 2021-2027 közötti időszakban Románia az európai strukturális és beruházási alapokból a következő 8 operatív program keretében juthat jelentős összegű támogatásokhoz:

Intelligens növekedés, Digitalizáció és Pénzügyi eszközök Operatív Program (*Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare - POCIDIF*) E program keretében a felsőoktatási intézmények, kutatóközpontok, nagyvállalatok, kkv-k, magánvállalkozók juthatnak támogatáshoz a kutatás, fejlesztés és digitalizáció terén. A program 10 prioritási tengelyében a legjelentősebb szerep az oktatás és a vállalkozások digitalizációs törekvéseinek támogatására jut. A vállalkozásokra vonatkozóan olyan célokat fogalmaztak meg, mint az országos kutatás, fejlesztés és innováció felzárkóztatása az európai és nemzetközi kutatási térségbe, a technológiai transzfer támogatása a vállalkozások innovációja érdekében, kísérleti programok

támogatása innovatív műszaki megoldások fejlesztésére. Az oktatás digitalizációja terén olyan célok kerülnek kihangsúlyozásra, mint a felsőoktatásban használatos kutatási eszközök beszerzése, egységes országos oktatási infrastruktúra fejlesztése. Ezek mellett a kultúra és a közigazgatás digitalizációja terén is fogalmaztak meg célokat. Előbbire vonatkozóan tervben van egy adatbázis-létesítés a romániai műemlékek állapotáról, utóbbi tekintetében korszerűsíténék az Országos Pénzügyőrség (ANAF) és az Országos Nyugdíjpénztár (CNPP) információs rendszerét és növelnék a közigazgatás kiberbiztonságát.

Technikai Támogatás Operatív Program (*Programul Operațional Asistență Tehnică - POAT*) E programra akár úgy is tekinthetnénk, mint egy útmutatóra ahhoz, hogy biztosítva legyen a források hatékony és eredményes végrehajtási folyamata. Egyik prioritása az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap, a Kohéziós Alap, a Méltányos Átállást Támogató Alap, illetve az operatív programok koordinációs és ellenőrzési rendszer működésének biztosítása. A második prioritása szorosan kapcsolódik az előzőhöz, hiszen az említett alapok koordinációs, ellenőrzési rendszeréhvivatott javítani, átláthatóságát biztosítani.

Egészségügyi Operatív Program (*Programul Operațional Sănătate - POS*) Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása, a szociális védelmi rendszerek korszerűsítése, az egészségügyi rendszerek és a hosszú távú gondozási szolgáltatások hozzáférhetőségének, hatékonyságának és ellenálló képességének javítása, valamint a fejlett technológiák átvétele tekinthető az Egészségügyi Operatív Program általános célkitűzésekként. A hét fejlesztési tengely között helyet találnak a területi kórházak és új kórházi infrastruktúrák építésére irányuló beruházások, a közösségi, valamint ambuláns ellátás minőségének növelése, az egészségügyi szektor hatékonyságának növelése infrastrukturális és szolgáltatási beruházások révén, innovatív megközelítések az orvosi kutatásban, az orvosi rendszer digitalizálása, a kutatást, az egészségügy számítógépesítését és a korszerű vizsgálati, beavatkozási, kezelési módszerek alkalmazását támogató intézkedések.

Oktatás és Foglalkoztatás Operatív Program (*Programul Operațional Educație și Ocupare - POEO*) Az oktatás és foglalkoztatás témakörét összekapcsolva a program integrált jövőképet mutat be az oktatáshoz való hozzáférés és a munkapiacra való belépés kapcsán. A program első, fiatalok elhelyezkedését és felzárkózását elősegítő tengelye támogatja ifjúsági központok, klubok létrehozását, fiatal dolgozók hálózatának kialakítását és a pályaaorientációt állami/magán foglalkoztatási szolgáltatóknál. A második, oktatás tárgykörét érintő tengely által támogatott tevékenységi területek a bölcsőde és óvodai helyek növelése és kiegészítő eszközök létesítése, segédeszközök vásárlása, mint didaktikus játékok, munkafüzetek, valamint a kiszolgáltatott csoportokba tartozó gyermekek támogatása.

Inklúzió és Méltányosság Operatív Program (*Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială - POIDS*): A program főbb célkitűzései között találhatjuk a lakosság szolgáltatásokhoz való széles körű hozzáférését, a kiszolgáltatott rétegek társadalmi kirekesztettségének csökkentését, a szociális támogatási rendszer hatékonyságának növelését olyan társadalmi csoportok körében, mint a vidéken élők, egyszülős családok,

hajléktalanok, bizonytalan anyagi helyzetű családok, migránsok, fogyatékkal élők, idősek és családon belüli erőszak áldozatai. A nyolc tengelyből álló operatív program által támogatott intézkedések között találhatjuk a társadalmi kirekesztés által veszélyeztetett személyek társadalmi beilleszkedésének elősegítését, a hátrányos helyzetű csoportok oktatásának biztosítását, a munkanélküliek munkavállalási lehetőségeinek megteremtését, az infrastruktúra fejlesztését a hátrányos helyzetű csoportok befogadása érdekében, hatékony, rugalmas egészségügyi rendszer biztosítását, a szociális háló korszerűsítését, az egészséges munkahelyi környezet biztosítását, a fogyatékkal élő személyek igényeihez alakított munkakörnyezet támogatását és a nélkülözők, hátrányos helyzetű személyek élelmiszer-csomaggal, más anyagi segítséggel való ellátását.

Közlekedési Operatív Program (*Programul Operațional Transport - POT*) A közúti közlekedés mellett helyet kap a vasúti és vízi közlekedés támogatása is e program keretében. A közúti közlekedés terén tervként fogalmazódik meg az autópályák építése, bővítése, elkerülő utak korszerűsítése és felkészülés a szélsőséges időjárási viszonyokra, a szükséges járművek beszerzése. A vasúti közlekedést érintő beruházásoknál, a közútihoz hasonlóan megjelenik a vasúti infrastruktúra és állomások korszerűsítése, munkavonatok és kapcsolódó berendezések vásárlása a vasúthálózat korszerűsítése és villamosítása érdekében, vasúti hidak építése, környezetbarát szerelvények vásárlása.

Fenntartható Fejlődés Operatív Program (*Programul Operațional Dezvoltare Durabilă - PODO*) A klímaváltozás kihívásai, az energiahatékonyság növelése és az intelligens energiarendszerek, a víz- és szennyvíz-infrastruktúra bővítése, a biodiverzitás kérdéskörét érinti ez a program. Főként az önkormányzatok kapnak támogatást arra, hogy létrehozzák, illetve fejlesszék energiahatékonyság és energiaátviteli, tárolási hálózataikat, kiépítsék víz- és szennyvízhálózatukat. A környezetvédelem terén ösztönzik az elköteleződést a szennyezett területek kezelése érdekében és a károsanyag kibocsátásra vonatkozó célkitűzések elérését. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban támogatást nyújtanak áradások, aszályok, erdőtüzek, földcsuszamlások, földrengések megelőzésére, kockázatuk csökkentésére.

Méltányos Átállást Támogató Operatív Program (*Programul Operațional Tranziție Justă - POTJ*) A program célja a gazdasági sokszínűség, illetve a gazdasági átalakulás támogatása. A program a kkv-k termelőberuházását, a cégalapítást, a kutatást és az innovációt, a környezet-helyreállítást, a tisztaenergia-előállítás, a munkavállalói tovább- és átképzést, az álláskeresést segítő és az álláskeresőket aktívan bevonó programokat támogatja, ha ezek a beruházások jelentős kibocsátáscsökkenéshez vezetnek, és védik a munkahelyeket. A négy prioritási tengelyen keresztül az a 6 romániai megye (Dolj, Galac, Gorj, Hunyad, Maros és Prahova) pályázhat főként, ahol a szennyező iparágak vagy a bányák bezárása jelentős veszélyt jelent gazdaságilag és társadalmilag.

Regionális tervezés

Románia Európai Unióhoz való csatlakozását követően átértelmeződött mind a regionalizmus, mind a regionális fejlesztés fogalma. Az EU támogatáspolitikájának alapját képező NUTS 2 rendszer ugyanis olyan régió fogalmat vezetett be, amely az eltérő fejlettségi

szintű területek összehasonlítására szolgált. A Romániában létrehozott 8 NUTS 2 szintű fejlesztési régiót alkotó, számos esetben eltérő gazdasági, társadalmi mutatókkal rendelkező megyék támogatási források szerzése érdekében együttműködésre kényszerültek annak érdekében, hogy az EU régiók számára biztosított forrásait elnyerhessék. Ennek a folyamatnak a keretében Kovászna megye a Közép régió részévé vált. A következőkben tehát a megyeszékhely és környékének regionális szintű fejlesztéspolitikai környezetét e régióval összefüggésben vizsgáljuk.

Az adott régió, jelen esetben a Közép régió fejlesztési programját konkrét célok meghatározásával a Regionális Operatív Program határozza meg úgy, hogy figyelembe veszik mind a nemzeti, mind a regionális és helyi igényeket. Az ebben megfogalmazott célkitűzések teszik lehetővé a régió fenntartható és kiegyensúlyozott fejlődését.

Amennyiben össze kívánjuk foglalni a Közép Régió Regionális Operatív Programját, megállapíthatjuk, hogy célja nem más, mint az, hogy a régió tisztább és vonzóbb régió legyen mind a lakói, mind az idelátogatók számára, versenyképes gazdasága az innovációra és tudásra alapozzon, úgy, hogy prioritást élvezzen a környezetvédelem és az erőforrások ésszerű, fenntartható felhasználása. Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból finanszírozandó ROP struktúráját tekintve nyolc beruházási prioritás mentén épül fel.

1. **Innovációra és dinamikus vállalkozásokra alapozó, versenyképes régió az ésszerű gazdaságért** prioritási tengely keretében három kiemelt célkitűzést foglalmaztak meg. A kutatási és innovációs teljesítmény fejlesztése, valamint fejlett technológiák alkalmazása érdekében fejleszteni kívánják a dokumentációs és tájékoztatási központokat, erősítenék a vállalkozások, kutatási-fejlesztési központok és felsőoktatási intézmények közötti kapcsolatot, valamint támogatják innovatív vállalkozások létrehozását. Ösztönzik a kkv-ék versenyképességét és fejlődését és ezzel összhangban az ésszerű szakosodáshoz, ipari átálláshoz, illetve vállalkozáshoz szükséges kompetenciák fejlesztését.
2. **A Digitális régió** prioritási tengely olyan beruházás tervezeteket foglal magába, mint Smart-city típusú intézkedések támogatása a megyei jogú városok és kisvárosok esetében, a helyi szintű közszolgáltatások és kkv-ék digitalizálásának támogatása, illetve innovációs hub-ok létrehozása és támogatása.
3. **Környezetbarát közösségek régiója** keretében népszerűsítenek energiahatékonyságot, illetve az üvegházhatást előidéző gáz kibocsátás csökkentését és tervezik a környezetvédelem, a biodiverzitás és zöld infrastruktúra javítását főként városi környezetben, a környezetszennyezés csökkentésével. Előbbi célkitűzés olyan konkrét támogatási intézkedésekben valósulna meg, amelyek hozzájárulnak az újratermelő energiaforrások arányának növeléséhez, az energiafogyasztás csökkentéséhez és az energiahatékonyság növeléséhez középületek, társasházak esetében. A zöld infrastruktúra javítása terén pedig olyan tevékenységeket támogatnak, mint városi környezet zöld folyosóinak kialakítása és bővítése, az utcahálózat átszervezése a zöldövezet kialakítására és a közutak felületének csökkentésére, zöldövezetek létrehozása, korszerűsítése, a romos terek újjáélesztését és újbóli használatba helyezését célzó beavatkozások.

4. **Fenntartható városi mobilitást kifejlesztő városok régiója** törekszik a fenntartható városi mobilitás folyósóinak kialakítására, a kerékpározásra alkalmas infrastruktúra fejlesztésére, sétálóutcák kialakítására, az alternatív üzemanyagfelhasználás infrastruktúráinak kifejlesztésére, valamint a közszállítás fejlesztésére és optimalizálására a környezetvédő járművekbe való befektetéssel.
5. A **Hozzáférhető régió** két folyamatot feltételez. Az első folyamat a regionális érdekeltségű közúthálózat korszerűsítését és bővítését célozza meg. A második folyamat a forgalmi torlódások felszámolását hivatott elősegíteni a megyeszékhelyeken és ezek övezeteiben a közúti infrastruktúrába való befektetések révén, terelőutak építésével, korszerűsítésével, aluljárók, csomópontok kialakításával.
6. Az **Oktatásra alapozó régió** célja az oktatási felzárkóztatás, élethosszig való tanulás szolgáltatásaihoz való hozzáférés javítása az infrastrukturális fejlesztés által. Mindez akkor valósul meg, ha a városi és vidéki környezet közötti eltérések csökkennek az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés és minőség tekintetében, a korai iskolaelhagyás és oktatástól való távolmaradás helyzete, valamint a marginalizált csoportokhoz tartozó gyermekek és tanulók oktatáshoz való hozzáférése javul. A szak- és technológiai oktatásban való részvétel tekintetében kiemelkedő szempont, hogy a munkapiaccal összhangban lévő készségek és képesítések megszerezhetőek legyenek.
7. **Fenntartható turizmusra alapozó régió** keretében támogatják a vidéki környezet UNESCO és A kategóriájú műemlékeinek és ezek környezetének megőrzését, védelmét és fenntartható érvényre juttatását, a természeti örökség és ökoturizmus védelmét és érvényesítését célzó beavatkozásokat. A vízgógyászati turizmus újjáélesztését célzó beavatkozások az ilyen jellegű üdülőhelyeken, illetve a vonatkozó potenciállal rendelkező helyeken, a turisztikai népszerűsítő tevékenységek, a szabadidőközpontok (diáktáborok) infrastruktúrájának javítása szintén e célkitűzés keretében találnának forrásokat.
8. **Vonzó régió** akkor tekinthető a Közép régió, ha a városi közterek integrált regenerálása, beleértve a polgárok biztonságára vonatkozó különböző rendszerek biztosítását, a kulturális örökség fenntartható megőrzése, védelme és érvényesítése megvalósul. A kulturális infrastruktúrába való befektetések, a turisztikai infrastruktúra javítása, főként a gazdag turisztikai potenciállal rendelkező térségekben szintén hozzájárul a vonzó régió kialakításához.

A szintén régiós, 2021-2027-es időszakra vonatkozó Központi Régió Fejlesztési Stratégiája 6 terület fejlesztési stratégiáját tartalmazza, amelyek közül mindegyik prioritásokat és specifikus intézkedéseket csoportosít:

1. A **Területfejlesztés, fenntartható városfejlesztés** három prioritást foglal magába. Először is vonatkozik a helyi közigazgatási hatóságok adminisztratív kapacitásának erősítésére az integrált városfejlesztés elveinek megvalósítása és a kistérségi szintű együttműködés érdekében. Másodszor tartalmazza a regionális közlekedési infrastruktúra bővítésére, korszerűsítésére, valamint az internetes infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó törekvéseket. Harmadszor erősítené a városok szerepét a

területi, társadalmi kohézió és tudásalapú gazdasági növekedés biztosítása érdekében.

2. **Gazdasági versenyképesség, kutatás-fejlesztés és innováció** tekintetében kijelenthetjük, hogy az innovatív vállalkozások állnak a középpontjában. Az innovatív üzleti környezet előmozdítása, a regionális és helyi üzleti infrastruktúra bővítése, a gazdasági együttműködési hálózatok fejlesztése, valamint a regionális kutatás-fejlesztési szektor támogatása az intelligens növekedést hivatott elősegíteni.
3. **Emberi erőforrások, társadalmi befogadás, foglalkoztatás és egészségügy** fejlesztési területe a prioritásokat tekintve szerteágazó, ugyanis érinti az oktatás, egészségügy, foglalkoztatás kérdéskörét. Az oktatás terén prioritás az oktatási kínálat, az oktatási szolgáltatások és az ahhoz való hozzáférés minőségének, hatékonyságának javítása. Az egészségügy terén elsőbbséget élvez az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése, bővítése, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése, sőt az e téren történő kutatás-fejlesztés is. A foglalkoztatás terén a munkapiac korszerűsítése mellett támogatják az aktív foglalkoztatási intézkedéseket is.
4. A **Környezetvédelem, energiahatékonyság és klímaváltozás** terén megfogalmazott prioritások megegyeznek a Helyreállítási és ellenállóképességi tervben, a Fenntartható Fejlődés Operatív Programban, valamint a Regionális Operatív Programban a CO₂ kibocsátás csökkentésére, a biológiai sokféleségre, az energiafelhasználás hatékonyságára és a klímaváltozás hatásainak csökkentésére vonatkozó célkitűzésekkel.
5. A **Turizmus és kulturális örökség** fejlesztési terület azokat a prioritásokat nevezte meg, amelyek a kultúrtörténeti örökség megőrzésére, helyreállítására, a térségi szálláshelyek és szabadidős infrastruktúra korszerűsítésére, a turizmushoz kapcsolódó tevékenységek fejlesztésére, és a turizmusban szakképzett munkaerő biztosítására vonatkoznak.
6. A **Vidékfejlesztés, mezőgazdaság és erdőgazdálkodás** terén prioritás az agrár-élelmiszeripari ágazat fejlesztése, a gazdák szakmai képzése, a mezőgazdasági tevékenységek támogatása a hegyvidéki területeken, a gazdasági tevékenységek diverzifikálása.

Helyi tervezés

Városfejlesztés

Sepsiszentgyörgy korábbi, 2015-2020-as időszakra vonatkozó Városfejlesztési Stratégiája a város előtt álló helyi fejlesztéspolitikai környezetet négy célkitűzés és több prioritás köré csoportosította:

Célkitűzés 1. A helyi gazdaság fejlesztése és versenyképességének növelése.

- 1.1. *Prioritás: A beruházások növelése azokon a területeken/ágazatokban, amelyekből a municípium versenyelőnye származik: kultúra, kreatív ipar, IT, feldolgozóipar.* Ennek eléréséhez olyan konkrét intézkedéseket neveztek meg, mint a vállalkozói infrastruktúra fejlesztése ipari, technológiai parkok létrehozásával, a közművek bevezetésének

támogatása az üzleti infrastruktúra területén, kutatási, fejlesztési tevékenységek és a szolgáltatások diverzifikációjának támogatása. A kulturális és művészeti tevékenységek, rendezvények támogatása, helyi termékek promóciója szintén e prioritáshoz kapcsolódik.

1.2.Prioritás: A kis-és középvállalkozások versenyképességének növelése a versenyelőny forrását képező ágazatokban. A termelő beruházások és a meglévő klaszterek támogatása, illetve új klaszterek létrehozása, a kkv-k számára a finanszírozási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése, illetve a vállalkozói kezdeményezések ösztönzése által látták megvalósíthatónak e prioritást.

1.3.Prioritás: A humán erőforrás fejlesztése. E prioritás főként a fiatalokat és az ők munkapiaci lehetőségeit célozta meg. Olyan tevékenységeket foglalt magába ugyanis, mint a gyengén teljesítő iskolák teljesítményének növelése, egyetemi szakok vonzása a turizmus, kreatív iparágak, IT területére, hátrányos helyzetű családokból származó tanulók teljesítményének támogatása, az egész életen át tartó tanulást célzó kezdeményezések ösztönzése, a korai iskolaelhagyás visszaszorítása, diákok elszállásolása.

1.4.A (kulturális) turizmus megszilárdítása, fenntarthatóságának növelése. A helyi turisztikai potenciál népszerűsítése, a kulturális infrastruktúra bővítésének támogatása és a turisztikai információs központok támogatása mellett helyet kaptak a szálláshelyek korszerűsítésére, a turisztikai látványosságok feltérképezésére és az új típusú szabadidős létesítmények fejlesztésére vonatkozó tevékenységek is.

Célkitűzés 2. Az önkormányzat műszaki, oktatási, kulturális, egészségügyi, szociális infrastruktúrájának fejlesztése

2.1. Prioritás: A műszaki és önkormányzati infrastruktúra fejlesztése. A közlekedési infrastruktúrára vonatkozóan megfogalmazódtak a helyi úthálózat, járdák, parkolók felújításra, korszerűsítésére, bővítésére és kerékpárutak építésére vonatkozó tevékenységek. Szintén itt kapott helyet a víz-és csatornahálózatok bevezetése, bővítése különösképpen az önkormányzathoz tartozó falvakban. A településrendezési terv véglegesítése mellett javaslatot tettek az alternatív villamosenergia- és hőtermelési források bevezetésére és használatára, illetve a középületek energiafelhasználásának racionalizálására.

2.2. Prioritás: Az oktatási, kulturális és sport infrastruktúra fejlesztése. Az oktatást érintő tevékenységek között az óvodák, általános és középiskolák, valamint egyetemek épületeinek, tereinek korszerűsítését, bővítését említették. Ugyanez vonatkozott a sport és szabadidős létesítmények infrastruktúrájára is. A kultúra területén pedig kiemelték a természeti és kulturális örökség védelmét és az annak fejlesztésére irányuló akciók támogatását.

2.3. Prioritás: Az egészségügyi és szociális védelmi egységek infrastruktúrájának fejlesztése és a minőségi egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése. Ide sorolható az egészségügyi és szociális intézmények épületeinek, tereinek korszerűsítése, az orvosi egységek korszerű eszközökkel való felszerelése, az egészségügyi személyzet megtartásának ösztönzése, tájékoztató, népszerűsítő

kampányok az egészséges életmódról, egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal foglalkozó tanácsadó csoport kialakítása.

- 2.4. *Prioritás: Az információs technológiához való hozzáférés, e hálózatok minőségének és használatának javítása a lakosság, vállalkozások és intézmények körében.* A prioritás megnevezése összefoglalja mindazokat az intézkedéseket, amelyeket az online közszolgáltatások nyújtása, illetve információs technológiák használata terén alkalmazni kellett.
- 2.5. *Prioritás: Szociális védelmi szolgáltatások fejlesztése.* A szociális szolgáltatások terén szükségesnek bizonyult társadalmi felzárkóztatási programok létrehozása, a veszélyeztetett emberek megsegítésére szolgáló egységek kialakítása, a szakképzett egészségügyi személyzet fejlesztése és az eltartottak támogatása gondozási központok, napközi programok finanszírozásával.

Célkitűzés 3. Koherens területfejlesztés és az adminisztratív kapacitás növelése

- 3.1. *Prioritás: A municípium belső kohéziójának növelése és a metropolisz övezet szerepének megerősítése limitált hatásokkal.* E prioritás magába foglalja a településrendezési terv frissítését, a városi terület bővítését a feltárt fejlesztési igényeknek megfelelően, a város hatékonyabb összekapcsolását a környező településekkel (Réty, Árkos, Illyefalva), a SEPSI Kistérség megerősítését, a tömegközlekedés fejlesztését, az egyetemi szakok vonzását.
- 3.2. *Prioritás: Az adminisztratív kapacitás növelése.* A helyi, megyei és decentralizált hatóságok közötti együttműködés támogatása, az e-közigazgatás biztosítása és használatának ösztönzése, valamint az adminisztrációs munkatársak képességeinek fejlesztését érinti e prioritás.

Célkitűzés 4. A természeti környezet védelme és megőrzése

- 4.1. *Prioritás: A levegő minőségének javítása (az üvegházhatású gázok csökkentése), a víz és a talaj minőségének javítása.* A levegőszennyezés csökkentését, illetve a levegő minőségének javítását megvalósíthatónak látták a tömegközlekedési eszközök cseréjével kevésbé környezetszennyezőkre, a tömegközlekedés népszerűsítésével, kerékpárutak kijelölésével és a kerékpár használatának ösztönzésével. Szintén ide kapcsolódik a községekben a víz- és szennyvíz hálózat kiépítése és a szennyvíztisztítók megszüntetése, a talaj nitrátszennyezésének visszaszorítása, valamint az alternatív energiafogyasztásra való áttérés.
- 4.2. *Prioritás: Az integrált hulladékgazdálkodási rendszer megerősítése.* A szelektív hulladékgyűjtés ösztönzése, a hulladék újrahasznosítás támogatása és a szennyezett területek zöldítése szolgált megoldásként e területen.
- 4.3. *Prioritás: Intézményi kapacitások növelése a természeti környezet védelme és megóvása terén.* A természeti környezet megóvására e területen képzett szakemberek mellett szükség volt a Helyi Környezetvédelmi Cselekvési terv aktualizálására és gyakorlatba ültetésére.

- 4.4. *Prioritás: Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz:* Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási terv befejezése, az üvegházhatás megelőzésére vonatkozó intézkedések, az esővíz kezelése tartozik konkrét tevékenységként e prioritási területhez.

Megyefejlesztés

A 2021-ben készült és a 2021-2030 időszakra vonatkozó Kovászna Megye Integrált Fejlesztési Stratégiája Románia nemzeti fenntartható fejlesztési Stratégiájával és a Központi Régió 2021-2027 időszakra vonatkozó fejlesztési stratégiájával összhangban határozza meg a megye célkitűzéseit.

A megye transzverzális célkitűzései a következők:

1. Kovászna megye digitális átalakítása az adminisztratív kapacitás növelése, a közintézmények bürokratizálása, tevékenységének racionalizálása, a reziliencia növelése, a fenntartható fejlődés és az életminőség javítása érdekében.
2. A megye fenntartható fejlődése az ENSZ által kidolgozott 17 fenntartható fejlődési célkitűzéshez kapcsolódó mutatók (Fenntartható Fejlesztési Célok) elérése érdekében.
3. Az állampolgári részvétel és az összes helyi szereplő részvételének, átláthatóságának és elszámoltathatóságának növelése.

A transzverzális célkitűzések mellett fogalmaztak meg stratégiai célkitűzéseket is, amelyeket a következőkben részletezünk:

- 1. Az életminőség növelése a közszolgáltatások javítása által.** Az első célkitűzés specifikus célkitűzéseket fogalmaz meg az oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra és kreatív ipar terén.

Az oktatás terén a következő célkitűzések fogalmazódnak meg a megyei stratégiában:

- egy megyei szintű Oktatási Hub építése az elkövetkezendő 6 évben, melynek célja összefogni a köz-, a magán- és a nonprofit szektor érintettjeit és amely tartósan ösztönözheti az ezen a területen végzett tevékenységeket.
- egy olyan kiválósági központ létrehozása az elkövetkezendő 5 évben, amely képes ösztönözni a jövő gazdaságához szükséges készségeket és képességeket
- 2 duális oktatási program kialakítása a következő 4 évben a megye 2 középiskolájában
- A tanulók, hallgatók és tanárok teljesítményét serkentő funkcionális rendszer kialakításának támogatása 2024-ig

Az egészségügy területén arra vonatkozó célkitűzést fogalmaztak meg, hogy a meglévő egészségügyi infrastruktúra korszerűsítésével, illetve újabb elemek létrehozásával növekedjen a megyei szintű infrastruktúra minősége, elérhetősége úgy, hogy az egészségügyi szolgáltatásokkal való elégedettség legalább 10%-kal növekedjen 2021-hez képest.

A kultúra és kreatív ipar területén 2021-hez képest 15%-kal szeretnék növelni az elégedettséget a kulturális infrastruktúra és szolgáltatások terén a meglévő kulturális infrastruktúra korszerűsítése, új egységek létrehozása révén. Szintén ide kapcsolódik a megye rekreációs és szabadidős lehetőségeinek, létesítményeinek fejlesztése 2030-ig úgy, hogy a szabadidős szolgáltatásokkal és lehetőségekkel való elégedettség 2030-ra a 2021-es szinthez képest legalább 20%-kal növekedjen.

A szociális szolgáltatások elégedettségi szintjét szintén 10%-kal tervezik javítani 2021-hez képest. Ehhez néhány példa jellegű intézkedés: idősközpontok létrehozása, otthoni gondozási szolgáltatások támogatása, felvilágosító programok szervezése szenvedélybetegek számára, fogyatékkal élők számára védett lakhatás építése/rendezése stb.

- 2. Diverzifikált gazdaságfejlesztés és átállás a tudásalapú gazdaságra.** E célkitűzés megvalósításához kapcsolódó tevékenységként említhetjük a legújabb technológiák bevezetésének támogatását az üzleti környezetbe, a helyi mikrovállalkozások és kkv-k fejlődésének támogatását a helyi üzleti infrastruktúra bővítésével, diverzifikációjával. A munkapiaci beilleszkedés támogatására szükség van a szakmai készségek és a piac követelményeinek összehangolására. A gazdaság fejlesztése tekintetében egyaránt szükség van a helyi gazdaság nemzetköziesedési fokának növelésére, de a helyi gazdaság versenyképességi területeinek támogatására is.
- 3. Területi kohézió növelése megyei szinten.** A térbeli különbség csökkentésére elengedhetetlenek a megyei szintű adatok ahhoz, hogy a különböző közigazgatási egységek fejlettségi szintje mérhető legyen. A közigazgatási egységek együttműködése nélkülözhetetlen a lakások, középületek minőségének javítása, valamint városi területeken a terek regenerációja érdekében. A kohézióhoz hozzájárul az is, hogy növekedik az energiahatékonyság és a kiszolgált háztartások száma, valamint a zöld és digitális szempontok érvényesítése a Kovászna megyei közösségi közlekedési rendszerek fejlesztésekor. A megye kohéziója tekintetében jelentős szereppel bír a Sepsiszentgyörgy funkcionális városi térségének kialakítása is. Különös figyelmet kell fordítani azon közigazgatási egységekre, akik korlátozott adminisztratív kapacitással rendelkeznek, hogy településtervezési munkájuk megvalósulhasson.
- 4. Az életminőség javítása a környezeti tényezők megőrzésével, javításával.** E területen három viszonylag egyszerű, mégis jelentős hatással bíró tevékenységet foglalmaztak meg. Először is szükséges támogatni a levegőminőség javítását segítő intézkedéseket. Másodszor el kell érni a felszíni és felszín alatti vizek szennyezésének csökkentését. Harmadszor folyamatosan kell fejleszteni a hulladékgazdálkodási rendszert.
- 5. A turisztikai szektor és a kapcsolódó gazdasági ágazatok fejlesztése.** Ide kapcsolódik a kultúrtörténeti örökség megőrzését, helyreállítását, gyarapítását, a természeti turisztikai örökség megóvását és a fürdőpotenciál növelését célzó intézkedések támogatása. Ezzel összhangban megvalósításra vár az infrastruktúra (szállás, szabadidő stb.) korszerűsítésének, bővítésének, a konkrét szolgáltatások fejlesztésének támogatása. A hatékony turizmus biztosításához hozzátartozik a turisztikai szakképzett munkaerő is.
- 6. A vidéki térségek fenntartható fejlődése a megyében.** A megye vidéki térségeinek fenntartható fejlődése a bennük rejlő természeti potenciál és emberi erőforrás kihasználásával, a vállalkozói kapacitás fejlesztésével, a termelési és értékesítési láncok együttműködésével és hatékonyságával valósítható meg. E területen a következő tevékenységi területeket foglalmazták meg:

- Az agrár-élelmiszeripari ágazat hatékonyságának támogatása és a gazdálkodók szakmai képzésének javítása
- Mezőgazdasági tevékenységek támogatása hegyvidéki területeken
- A megyei erdészeti potenciál fenntartható módon történő támogatása.
- A gazdasági vonzerő növelésének és a gazdasági tevékenységek diverzifikációjának elősegítése a vidéki településeken.
- A vidéki települések műszaki infrastruktúrája fejlesztésének támogatása.
- Szociális, kulturális és rekreációs infrastruktúra fejlesztésének támogatása, közösségfejlesztés támogatása.

-

	Gazdasági szerkezetváltás és - fejlődés feltételrendszerének javítása	Városi életminőség emberközpontú javítása	Tudásintenzív gazdaság és közösség feltételeinek a megteremtése	Nyitott, magas színvonalú kulturális lehetőségek mindenki számára	Generációbarát környezet kialakítása	Társadalmi egyenlőség és azonos esélyek biztosítása	A város térségi integrációs szerepének erősítése	Természeti erőforrásokkal való bölcs gazdálkodás kialakítása	Városi és térségi mobilitás feltételrendszerének komplex javítása	Energiahatékonyság javítása
Az életminőség növelése a közszolgáltatások javítása által										
Diverzifikált gazdaságfejlesztés és tudásalapú gazdaságra való átállás										
A területi kohézió növelése megyei szinten										
Az életminőség növelése a környezeti tényezők megőrzésével, javításával										
A turisztikai és a hozzá kapcsolódó gazdasági ágazatok fejlesztése										
A vidéki térség fenntartható fejlesztése a megyében										

Sepsiszentgyörgy fejlődési irányvonalainak meghatározása érdekében nélkülözhetetlen megvizsgálni azokat a célkitűzéseket, amelyekre Kovászna megye prioritásként tekint akkor, amikor a megye településeinek fejlődésében határoz. A megye hatékony előrehaladása érdekében azonban kiemelt jelentőségű figyelembe venni a megyeszékhely, Sepsiszentgyörgy előtt álló fejlesztési célkitűzéseket. Sem a megye, sem a megyeszékhely fejlődése nem valósítható meg tehát anélkül, hogy egymás prioritásait ne vennék figyelembe.

Kovászna Megye 2021-2030 időszakra vonatkozó Integrált Fejlesztési Stratégiájában megfogalmazott stratégiai célkitűzéseket összehasonlítva Sepsiszentgyörgy Integrált Városfejlesztési Stratégiájának általános célkitűzéseivel, megállapíthatjuk, hogy erőteljes harmonizáció figyelhető meg a két közigazgatási egység fejlesztési célkitűzései között. Ebből arra következtethetünk, hogy a megye és Sepsiszentgyörgy azonos fejlesztési útvonalat határozott meg magának, ami az együttműködés, a közös fejlődés alapjául szolgálhat. A következőkben a Városfejlesztési Stratégiában megfogalmazott tíz részletes célkitűzést kívánjuk összehasonlítani a megyei stratégia hat célkitűzésével, reflektálva az egyezőségekre.

A város **gazdasági szerkezetváltásra és fejlődés feltételrendszerének javítására** vonatkozó célkitűzése egyezőséget mutat a megye azon törekvésével, hogy megvalósítsák a diverzifikált gazdaságfejlesztést és a tudásalapú gazdaságra való átállást. A városban a szolgáltató szektorban dolgozók számának növelése, az átlagbér emelkedése, a vállalkozások innovációs együttműködése, a kutatás-fejlesztés belehelyezkedik azokba a megyei konkrét célkitűzésekbe, amelyek a tudásalapú gazdaságra, a vállalkozások, alkalmazottak számának növelésére és a munkatermelékenység gyarapítására vonatkoznak.

A **városi életminőség emberközpontú javítása** az alapfokú oktatási intézmények és kulturális intézmények akadálymentesítése, a bérelhető lakóingatlanok, a minél nagyobb számban igénybe vevő prevenciós diagnosztikai rendszer és családorvosi ügyelet által valósítható meg. Az életminőség növelése a közszolgáltatások javítása által a megye stratégiájában magába foglalja a meglévő egészségügyi infrastruktúra korszerűsítését, bővítését, az egészségügyi szolgáltatásokkal való elégedettség növelését. Az életminőség növelése a környezeti tényezők megőrzése, javítása által akkor ér el eredményt, ha javul a levegőminőség, csökken a felszíni és felszín alatti vizek szennyezése és fejlődik a hullaékgazdálkodási rendszer. E célkitűzések közvetetten ugyan, de hozzájárulnak Sepsiszentgyörgy életminőségének emberközpontúvá alakításához.

A **tudásintenzív gazdaság és közösség feltételeinek megteremtése** a megyeszékhelyen az oktatási intézmények digitális eszközökkel való felszerelésével, az egyetemisták számának növekedésével, konferenciaturizmussal érhető el. Szintén ide kapcsolódik az is, hogy növekedjen a beiskolázások száma a vállalkozókkal közösen kialakított szakoktatási képzésekben és legalább 1500-an vegyenek részt a munkapiaci igényeknek megfelelő továbbképzésekben. Az oktatás digitalizációjára vonatkozó törekvések a megyei stratégia első célkitűzésének (Az életminőség növelése a közszolgáltatások javítása által) oktatást

érintő részében fogalmazódnak meg, ahol Oktatási Hub és kiválósági központ létrehozása is említésre kerül. Az Oktatási Hub összefogná a köz-, a magán- és a nonprofit szektor érintettjeit és ösztönözné az ezen a területen végzett tevékenységeket. A diverzifikált gazdaságfejlesztés és átállás a tudásalapú gazdaságra célkitűzés a szakoktatás összefüggésében hangsúlyozza munkapiaci beilleszkedés támogatását a szakmai készségek és a piac követelményeinek összehangolásával.

A város negyedik célkitűzése, **Nyitott, magas színvonalú kulturális lehetőségek mindenki számára.** E téren célszerűnek látják 40%-kal növelni az előadásokat látogatók számát és a kulturális fesztiválokra résztvevők számát 2000-rel. A megyei stratégia első általános célkitűzése fogalmaz meg szintén ehhez hasonló célkitűzést akkor, amikor 15%-kal szeretnék növelni az elégedettséget a kulturális infrastruktúra és szolgáltatások terén a meglévő kulturális infrastruktúra korszerűsítése, új egységek létrehozása által. A turisztikai szektor és a kapcsolódó gazdasági ágazatok fejlesztését célzó ötödik célkitűzés a megyei stratégiában megcélazza a kultúrtörténeti örökség megőrzését, helyreállítását, gyarapítását, a természeti turisztikai örökség megóvását és a fürdőpotenciál növelését célzó intézkedések támogatása.

Generációbarát környezet kialakításának indikátoraként a demencia és egyéb gondozásban részesülők számát legalább 200-ra teszi, az időotthoni és egyéb bentlakásos helyek számát legalább 400-ra és a születésszámot legalább 10%-kal növeli. A megyei stratégia első és utolsó célkitűzésében találhatunk a szociális ügyeket érintő indikátorokat. Előbbiben a szociális szolgáltatások elégedettségi szintjét szintén 10%-kal tervezik javítani 2021-hez képest, utóbbiban (A vidéki térségek fenntartható fejlődése a megyében) a szociális, kulturális és rekreációs infrastruktúra fejlesztését tervezik.

Társadalmi egyenlőség és azonos esélyek biztosítása megvalósul, ha speciális oktatási igényű és román nyelvű oktatást igénylő diákok a városi iskolákban 130 lesz, a továbbtanulási lehetőséghez jutó roma diákok száma legalább 20 és az egyablakos szociális és ügyintézési tanácsadás ügyszáma évente legalább 1300. Kovászna megyében a vidéki települések műszaki infrastruktúrájának fejlesztése hozható összefüggésbe az említett indikátorokkal, amely a vidéki térségek fenntartható fejlődését célozza a megyében. A területi kohézió növelése megyei szinten szintén hozzájárulhat mind a megyeszékhely, mind a megye további települései számára a továbbtanulási lehetőségek biztosításához a speciális oktatást igénylők és a romák számára.

A város térségi integrációs szerepének erősítése kiemelt jelentőségű a megyében. Indikátorként e területen meghatározhatjuk azt, hogy kulturális rendezvényeken a térségbeliek aránya érje el a 10%-ot és a térségben lévő településeken a helyi vállalkozóknál a foglalkoztatotti szám bővüljön legalább 15%-kal. Hasonló témakörben célkitűzést a megyei stratégia akkor fogalmaz meg, amikor a területi kohézió növelése terén kihangsúlyozza, hogy a megye kohéziója tekintetében jelentős szereppel bír a Sepsiszentgyörgy funkcionális városi térségének kialakítása.

Természeti erőforrásokkal való bölcs gazdálkodás megvalósulása Sepsiszentgyörgyön három egyszerű indikátorral mérhető, amelyek a következők: évi legalább 15000 fő vegye igénybe a zöld- és kék-infrastruktúrát, teljes vízközmű lefedettség és legalább 5 MW

napenergia-hasznosítási kapacitás telepítése. Ehhez hasonló célkitűzések megyei szinten az életminőség javítása által valósíthatók meg.

A kilencedik városi stratégiában megtalálható célkitűzés **a városi és térségi mobilitás feltételrendszerének komplex javítása**. Ennek keretében a reggeli csúcsforgalomban 10%-kal csökkenteni kellene a gépjárművek számát, komplex jegyeket kellene bevezetni és népszerűsíteni kellene a közösségi közlekedést és a gyalog iskolába érkezést. A megyei stratégiában a területi kohézió növelése terén szempont a közlekedési rendszer fejlesztése. A vidéki térségek fenntartható fejlesztése terén szintén megjelenik a települések műszaki infrastruktúrájának fejlesztése.

Végül az utolsó, **Energiahatékonyság javítására** vonatkozó városfejlesztési célkitűzés a távhőszolgáltatás növelését, az energiaigény csökkentését, CO₂ koncentráció csökkentését tűzi ki célul. A Diverzifikált gazdaságfejlesztés és átállás a tudásalapú gazdaságra. Megyei célkitűzés megvalósításához kapcsolódó tevékenységként említhetjük a legújabb technológiák bevezetésének támogatását az üzleti környezetbe. A területi kohézió növekedéséhez hozzájárul az is, hogy növekedik az energiahatékonyság és a kiszolgált háztartások száma, valamint a zöld és digitális szempontok érvényesítése a Kovászna megyei közösségi közlekedési rendszerek fejlesztésekor.

Részleteiben is összehasonlítva Sepsiszentgyörgy Integrált Városfejlesztési Stratégiájának részletes célkitűzéseit Kovászna Megye Integrált Fejlesztési Stratégiájával még inkább igazolódni látszik az a feltételezésünk, hogy a város és a megye fejlődése azonos irányba halad. Az életminőség növelése a közszolgáltatások javítása által és a területi kohézió növelése megyei szinten célkitűzések magas harmonizációja a város előtt álló célkitűzésekkel azzal magyarázható, hogy előbbi magába foglalja azokat a kulcsfontosságú ágazatokat, mint egészségügy, oktatás, szociális ellátás, utóbbinak megvalósításában pedig a legnagyobb szerepe Sepsiszentgyörgynek és a környező településeknek van.

Integrált területi beruházások

A Kovászna és Hargita megyét magába foglaló integrált területi stratégiát előkészítő munkadokumentum javaslatából kiemelten fontos az IVS összehangolása az ún. horizontális elvekkel.

Horizontális elvek, amelyek minden műveletre alkalmazandók:

- befogadási intézkedések,
- zöld és inkluzív közbeszerzés
- nem károsítja a környezetet (főként a biológiai sokféleséget és az élőhelyeket),
- kerékpárosbarát megoldások előnyben részesítve, a gyalogos megközelítést is előnyben részesítve,
- energiahatékonysági intézkedések.

Az IVS-hez tartozó funcionális városi övezet tartalmazza az ITB stratégia szerinti sepsiszentgyörgyi város térséget, a Szent Anna térség egy részét, valamint Rétyi nyír által kijelölt turisztikai térséget.

Az ITB beruházások közül különösen érinti a vizsgált területet:

- az innováció és a K+F fellendítéséhez szükséges környezet megteremtésének támogatása a területen:
 - o klaszterek
 - o platformok a hálózatépítéshez
 - o innováció támogatása vállalkozásalapítás
- tőkealapok spin off-ok, start up-ok és a területen létrehozott vagy ide költöző innovatív vállalkozások számára, a személyzeti és innovációs költségek finanszírozása 3 éves időtartamra
- a nagyvárosokban található ipari területek átalakítása az iparon kívüli egyéb területekre:
 - o ház
 - o képzés
 - o demonstrációs projektek
 - o kulturális és tervezési tevékenységek
 - o oktatás
 - o szociális szolgáltatások
 - o egészségügyi ellátás
 - o az intelligens mobilitás szolgáltatásai
 - o innovációs, K+F vagy üzleti központok
- a következő területekre összpontosító vállalkozások támogatása
 - turizmushoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások: helyi ételek, gasztronómia, bérbeadás, idegenvezetés, speciális túrázás, lovas turizmus, rekreációs tevékenységek folyókon, egyéb sportok.
 - épületszolgáltatások (energiahatékonyság, megújuló energiaforrások felhasználása és energiagazdálkodás), valamint az idegenforgalom és a desztinációkezelés informatikai+digitalizációs támogatása.
 - IT és digitális szolgáltatások a következők számára
 - mezőgazdaság
 - mikrovállalkozások
 - klaszterek
 - innováció és tesztelés az innováció és a K+F számára
 - innovációt támogató szolgáltatások
 - iskolák
 - egészség
 - kerékpározás és mobilitás
 - tervezés
 - kultúra és művészetek
 - az élelmiszer- és italágazat digitalizálása

- szociális és egészségügyi támogatás a rászorulóknak
- ultra nagysebességű internet mindenki számára
- intelligens hálózatok tárolással és a megújuló energiaforrások integrálásával az FUA-kban, amelyek egyszerre oldják meg a szinte napi áramkimaradásokat a főbb városok központjaiban és üzleti területein.
- rugalmas képzési létesítmények létrehozása és megfelelő vállalkozások létrehozása a felnőtt- és szakképzés területén, lehetőség szerint állami iskolákkal és bármilyen típusú egyetemmel együttműködve, a következők alapján
 - a munkaerőpiac valós igényei,
 - valódi üzleti terv.
- a képzéshez, a felnőttoktatáshoz és a szakképzéshez való hozzáférés támogatása mindenki számára:
 - a szükséges magáninfrastruktúra megteremtése
 - a személyzet képzése, személyi költségek a működés első 2 évében
 - tantervek kidolgozása az itt felsorolt területeken vagy a területi szociális paktum partnerség vagy a helyi vállalkozói szövetség által jóváhagyott tantervek (legalább digitális készségek, menedzsment készségek, RES és zöld változással kapcsolatos készségek és ismeretek).
 - utalványok a kiválasztott vállalatok és a rászorulók számára, amelyek az első 4 évben biztosítják az ingyenes hozzáférést.
- a családok támogatása a koragyermekkori szolgáltatásokhoz való hozzáférés érdekében:
 - a szükséges infrastruktúra megteremtése
 - a személyzet képzése
 - gyorsított hozzáférés a rászoruló családok számára az integrált oktatási megközelítések előmozdítása érdekében
- kulturális, dizájn- és kreatív központok létrehozása a már meglévő kulturális létesítményekre alapozva
- üzleti modellek létrehozása a megújuló energiaforrások és a nagy hatékonyságú energiatermelés számára a FUA-kban: a napenergia és a fenntartható biomassza potenciál, a kapcsolt energiatermelés, a vállalkozásokkal és a távfűtéssel integrált, valamint az intelligens hálózatokkal és a helyi energiatároló létesítményekkel való integráció révén.
- a távfűtés közszolgáltatásként történő újbóli bevezetése az FUA központokban, a lakásállományt és a vállalkozásokat is kiszolgálva, ahol ilyen üzleti modellek vannak érvényben
- az üzleti szövetségek együttműködése és nemzetközivé válása a kiemelt területeken
- Olt és Feketeügy kerékpárútvonalak
- Energiahatékonysági demonstrációs intézkedések:
 - középületek a hegyvidéki területeken, az üzemeltetési és üzemeltetési költségekre is összpontosítva
 - többlakásos lakások vidéki területeken, a tüzelőanyag-szegénységre is összpontosítva

- A tüzelőanyag-szegénység kezelése
 - o üzleti modellek létrehozása a hatékony és alacsony költségű megújuló energiaforrások és a fenntartható fahasználat érdekében
 - o kommunikációs tevékenységek támogatása
 - o fokozott fűtési rendszerek, napenergiával párosítva a rászoruló lakások számára
 - 1000 m feletti területeken ingyenesen
 - más hegyvidéki vagy peremterületeken 70%-os támogatással
 - o szervizszolgáltatás az új fűtőberendezések biztonságos és hatékony használatához
 - o napelemek és tároló az elszigetelt területeken lévő otthonok számára, beleértve a könnyen használható kisfeszültségű kábelezést és az informatikai eszközök és a világítás csatlakoztatását, heti kétszer másfél órán keresztül legfeljebb 2 kW maximális teljesítménnyel és 0,2 kW alapteljesítménnyel.
- Az egyházi épületek szociális, képzési, oktatási vagy egészségügyi célú használatának támogatása legalább évekig⁵, beleértve az energiahatékony felújítást és az új funkciókhoz szükséges beruházásokat.
- Az úgynevezett "szövetkezeti" épületek szolgáltatási, kereskedelmi és üzleti támogatási célokra történő használatának támogatása legalább 5 évig, beleértve az energiahatékony felújítást és az új funkciókhoz szükséges beruházásokat is
- A vidéki területeken található kiválasztott templomok és egyéb műemlékek felújítása, beleértve a tereprendezést és a megközelíthetőséget, az épületet körülvevő közterületek megújítását (legfeljebb 200 méteres körzetben).
- A közegészségügyi szolgáltatások célja a következők javítása
 - o diagnosztizálás és szűrés minden területen
 - o a speciális egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés a vidéki és periférikus területeken
 - o a regionális kórházak sürgősségi szív- vagy agyi ellátásához való hozzáférés a periférikus és vidéki területeken élő emberek számára az e-egészségügyi és sürgősségi szállítási megoldások segítségével.
 - o rugalmasság és könnyű hozzáférés minden beteg számára a kórházakhoz és más közegészségügyi létesítményekhez egyetlen digitális platformon keresztül.
 - o ingyenes betegszállítás az idősek és a szegregált zónákból érkezők számára
 - o a terület valamennyi egészségügyi dolgozója számára hozzáférhető integrált egészségügyi információs platform a betegek számára
- A tűz-, árvíz- és földcsuszamlásveszélyekkel kapcsolatos beavatkozási kapacitás növelése a hegyvidéki területeken és minden olyan érintett területen, ahol nincs állami tűzoltó-mentőszolgálat, beleértve a felszereléseket és motorokat, a személyzet képzését, a megelőzést és az ellenálló képességet szolgáló közinfrastruktúrát.
- Vizes élőhelyek és lápok helyreállítása környezetvédelmi és árvízvédelmi céllal

- demonstrációs projektek az Olt, és a Feketeügy folyók partján fekvő, árvízveszély által érintett települések számára, irányítási és megelőzési tervek révén, valamint a szükséges földhasználati szabályok megalkotása, beleértve a kisléptékű helyi megelőzési infrastruktúrát, legalább 20 rászoruló településen

Térségbeli községek tervezési szempontjai

Árkos

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Szentkereszty-kastély:** A kastély jelenleg üresen áll, állapota jó, de javításra szorul. A kastélyt angolpark veszi körül, amely több mint kilenc hektár kiterjedésű. Fontos eleme egy nagyméretű, délkelet irányban elnyúló tó, amely egy szigetet is rejt. A Szentkereszty-kastély Árkostól kevesebb, mint egy kilométerre helyezkedik el.
- **Unitárius templom (Vártemplom):** A 13. század első felében, román stílusban épült, majd feltehetően a 15.-16. században került sor a gótikus átépítésre. A 17. század első felében építettek a templom köré egy ötszögű saroktornyos várfalat. Berendezését illetően figyelemre méltó a gótikus orgona, a késő klasszicista, díszítetlen padsor, a márványozott festésű papi szék, valamint a sokszögű szószék.
- **Vasaló ház:** Jelenleg szálláshelyként is működik.

Mezei utat lehetne átminősíteni közúttá, így kivitelezhető lenne a kerékpárút, amelyet össze lehetne kötni a Sugásfürdőhöz vezető úttal.

Buszmegálló, ingázás

A községben jelenleg 4 buszmegálló van, az elhelyezkedésük megfelelő. Jelenleg a Cserei Trans szolgáltató végzi a közszállítást, a lakosság főként Sepsiszentgyörgyre ingázik munkába/iskolába. Szükség lenne több menetrendszerinti járatra, valamint kiszámítható menetrendre, továbbá fontos lenne kiterjeszteni a sepsiszentgyörgyi tömegközlekedést Árkosra is.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Bányaterületek jogviszonyát tisztázni
- Bölcsőde létrehozása
- Turista övezet létrehozása a tó környékén
- Községi ház létrehozása
- Játszótér építése
- A sportbázis építési munkálatainak befejezés

Sepsibodok

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Mikó-kastély (Oltszem):** A kastély állapotát tekintve felújításra szorul, főként a belső része. A kastélyt a 18. században építette gróf Mikó Miklós, a klasszicista stílus jegyeiben.

Sepsibodok község területén, ahol aszfaltozott út van, annak mentén a járda is ki van alakítva.

Kerékpárútra lenne igény, Sepsiszentgyörgytől Sepsibodokig az Olt gátján keresztül, megközelítőleg 12 km távolságon, valamint Zalán-Oltszem-Málnásfürdő útvonalon kerékpárút, 5 km hosszú távolságon.

Buszmegálló, ingázás

A község területén 3 autóbuszmegálló van, amelyből csak a Sepsibodok központjában lévő létezik törvényesen is. A másik két buszmegálló, Zalán és Oltszem településeken megfelelően helyezkednek el, ezeket kellene törvényesen is hivatalos buszmegállónak nyilvánítani.

A lakosság nagyrésze Sepsiszentgyörgyre jár dolgozni, van, akinek a szállítását megoldja a munkaadója. A gyerekek számára kellene biztosítani egy kiszámítható autóbuszmenetrendet. Jelen pillanatban a magánautóbuszok sem mennek be a község területére.

Javaslatok autóbuszmegálló kiépítésére:

- Sepsibodok központja
- Zalán
- Málnásfürdő irányába

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Gázhálózat és szennyvízhálózat kiépítése Oltszem és Zalán településeken

Gidófalva

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Vártemplom:** A református templom a falu szélén található, védelmi szerepe volt a lakosság életében és az egyike azoknak a háromszéki védőrendszereknek, amelyeket több falu lakói együtt építettek.
- **Czech János emlékszobor**
- **Javaslat:** A 45.914, 25.849 koordináták mentén, Étfalvazoltán irányából, az Olt mentén egészen Sepsiszentgyörgyig, az árvízvédelmi gát mentén
- Kerékpárút: pl. Olt gáton keresztül, egészen a málnásfürdői szorosig.

Buszmegálló, ingázás

Az aktív lakók megközelítőleg 60%-a, valamint a diákok 60%-a Sepsiszentgyörgyre ingázik naponta. Fontos lenne egy megfelelő kerékpárút kialakítása Sepsiszentgyörgyről, valamint elengedhetetlen a zöld kerékpárút promováása.

Gidófalván jelenleg 5 buszmegálló van, amelyek a megfelelő helyen helyezkednek el a községben.

Nem szeretné/nem áll rendelkezésére terület a község határában elhelyezkedő autóbusszállomás létrejöttéhez.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Járdák kialakítása a 45.903, 25.845 és 45.904, 25.841 koordináták mentén, valamint 45.878, 25.882; 45.9099, 25.845;

Illyefalva

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Református templom:** A templom 1786-ban nyerte el jelenlegi formáját, kazettás mennyezet borítja, jellegzetessége a kettős várfala, az alaprajzi elrendezés és falak építése szerint a Székelyföldön elterjedt népi barokk építészet egy emléke. A vár teljes felújítása 1989-es rendszerváltás után történt.
- **Bakó ház**
- **Hollaky kúria – Aldoboly:** Az épületet 1717-ben építette Hollaky János és Szotyori Heléna. Érdekességei közé tartoznak a vastag pincefalakat megtörő, lőrészerű ablakok, valamint a nagyteremben lévő, történelmi ihletésű falfestmény, amelyet Varga Nándor Lajos készített.
- **Kőhíd:** A Dugás-völgyében található, 1860-ban épült boltíves híd.
- **Halastavak**

Kerékpárút javaslatok:

- Illyefalván áthaladó 112-es megyei út mentén, illetve azon az útszakaszon, ami Sepsiszentgyörgytől indul és Illyefalváig tart, megközelíthető Kökös is. (45.788, 25.763)
- Becsatlakoznának a sepsiszentgyörgyi kerékpárúttervezet folytatásába Illyefalváig.
- Illyefalva központjából kerékpárúttal össze lehetne kötni Benedekmezővel, 9km-es útszakaszon, melyből már 7,5 km aszfaltozott, a fennmaradt 1,5 km közterületet szel át
- Összekötni Sepsiszentkirályt, Szalomért és Benedekmezőt használható kerékpáros (nem föltétlen aszfalt) úttal, ahol nem kell a pásztorkutyáktól tartani.

A községben jelenleg Illyefalván, valamint Sepsiszentkirályon található egy-egy autóbuszmegálló.

A lakosság főként Sepsiszentgyörgyre jár munkába/iskolába.

Nincs a község tulajdonában olyan telek, ahová autóbuszvégállomást lehetne kialakítani.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Közszállítás megoldása
- Életminőség javítása
- Csatornarendszer kiépítése

Kökös

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Bartha Ranch & Horse Driving Center:** Lipicai Lovasklub Kökös határában. Lótenyésztéssel, lovastúrák, illetve gyerektáborok szervezésével foglalkoznak.
- **Unitárius templom**
- **Református templom**
- **Ortodox fatemplom**

Buszmegálló, ingázás

Nincs hivatalos buszmegálló, de szükség lenne rá. Négy buszmegállóra lenne szükség, amelyből kettő Bácsstelek két bejáratánál, illetve Kökös esetében a központban és kijáratánál.

A felnőttek megközelítőleg 60%-a, valamint a gyerekek 81%-a ingázik Sepsiszentgyörgyre.

Hasonlóképp itt is nagy szükség van menetrendszerinti járatokra az ingázók számára.

A község határában egy kb. 500 négyzetméteres telek állna rendelkezésre autóbuszvégállomás kialakítására. A polgármesterúr támogatja az ötletet.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Gázhálózat kiépítése
- Mellékutak aszfaltozása

Maksa

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Óriáspince-tető:** Itt található Gábor Áron síremléke. A hagyomány szerint ott régen egy óriás élt, akinek az emberek megjelenésével egyidőben távoznia kellett a helyről, viszont egy pincét ásott és oda rejtette azt a vagyonát, amit nem tudott magával vinni. Mára az Óriáspince-tető a háromszéki magyar összetartozás jelképévé vált.
- **Lencsés kút-Eresztevény műemlékzóna:** Nevének eredete ismeretlen, viszont nevezetessége abból adódik, hogy a régi időkben kevés volt az ivóvíz a lakosság számára, mindenki ebből a kútból jutott vízhez.
- **Maksai református templom:** a templom a 15.-16. században épülhetett. A templom értékes tárgyai közé tartozik a 16. század elején készült aranyozott-ezüst maksai kehely.
- **Besenyői-tó:** Az 1980-as évek második felében, a Besenyő-patak elzárásával öntözési célokra víztározót alakítottak ki. Az így kialakult mesterséges tóba halakat telepítettek, így kedvelt horgász helyé alakult.

Javaslat:

Maksa kijáratától Eresztevény irányában hasznosnak bizonyulna egy kerékpárút kialakítása, amely a község egyik látványosságához vezetne el, azaz az Óriáspince-tetőre, illetve onnan a Besenyői-tó irányába érkeznének a kirándulók.

Buszmegálló, ingázás

Jelenleg Maksán és Eresztevényen van 2-2 autóbuszmegálló, Sepsibesenyőn nincs, éppen ezért lenne szükség egy autóbuszmegállóra.

A lakosság nagyrésze szintén Sepsiszentgyörgyre ingázik.

Sepsibesenyőn ki lehetne alakítani egy autóbusz végállomást, közel 1000 négyzetméter terület áll a rendelkezésre.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Víz- és szennyvízhálózat kiépítése
- Úthálózat feljavítása
- Járdák kiépítése

Málnás

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Borvízforrások**
- **Templom**

Buszmegálló, ingázás

Málnásfürdőn az útkereszteződés környékén szükség lenne egy autóbuszmegállóra, hogy minél több ember számára elérhető legyen, valamint a falu bejáratához és kijáratához. A faluban jelenleg a központban van autóbuszmegálló.

Az aktív lakosság 60%-a ingázik, a diákok számára pedig szükség lenne iskolabuszra Málnásfürdő- Sepsiszentgyörgy-Zalánpatak-Málnásfürdő útvonalon.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Úthálózat kiépítése
- Turizmus fellendítése
- Fogyatékossgal élők segítése
- Víz- és szennyvízhálózat kiépítése
- Szabadidőpark építése

Mikóújfalu

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Borvízkút**
- **Kőfaragás-ipari falu**

Buszmegálló, ingázás

Jelenleg 3 autóbuszmegálló van a községben, de szükség lenne még 2 buszmegállóra Sepsiszentgyörgy irányába, valamint igény lenne több menetrendszerinti járatra.

A lakosság főként Sepsiszentgyörgyre ingázik, de vannak, akik Brassóba, ők vonattal utaznak be a városba Málnásfürdőről.

A közlekedést illetően pedig szükség lenne egy körforgalomra a következő helyen: 46.045, 25.830.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Vízhálózat felújítása
- Az utcák leaszfaltozása
- Bobpálya

A polgármesterúr elmondása szerint rendelkezésre áll 160 hektár tanácsi legelő, amelyet ki lehetne használni a turisztikai vonzerő növelése érdekében.

Réty

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Rétyi Nyír:** természetvédelmi terület, amely kb. 34 hektár területen fekszik.
- **Szacsvai templom:** barokk református templom, amely a 18. században épült. A kazettás mennyezete 1791-ben készült.

Kerékpárút javaslat:

- Komollóról indulva lehetne egészen a Rétyi- tóig kerékpárutat kialakítani, kb. 1,5 km hosszúságban. 45.846, 25.895
- A DN13-tól egészen a tóig 6200 méteres útszakaszon alakítanánk ki kerékpárutat. 45.850, 25.913

Buszmegálló, ingázás

Jelenleg 2 hivatalos autóbuszmegálló van a községben, ami ki is elégíti a lakossági igényeket.

A községből kb. 60 ember ingázik Sepsiszentgyörgyre, ezért szükség lenne több menetrendszerinti járatra, amely megkönnyítené az ingázók mindennapjait.

Van a község területén autóbuszvégállomásnak kialakítható terület (45.829, 25.953).

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- A Rétyi Nyírben lévő tó körüli terület felvásárlása, és egy turisztikai központ kialakítása.

Sepsibükszád

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Sólyomkő-vára:** Vármaradványok
- **Szent-Anna tó:** krátertó, része a Mohos Természetvédelmi területnek.

Javaslatok:

- Törpe vízierőműnek van egy gát része, ami levezet Tusnádtól Sepsibükszádig, az Olt mellett kerékpárúton bemenne a településre Savanyúvíz-Mikes-fürdők-Vallotó gyógyvíz irányába, a jelenleg meglévő 11C út mellett.
- Kerékpárút kiépítése - Sepsibükszádtól Tusnádfürdő irányába a Malom Csárdáig, ugyanis ez a térség rendelkezik turisztikai attrakciós ponttal. 46.111, 25.849

Buszmegálló, ingázás

Egy buszmegálló van a községben, az útviszonyok nem engedik meg az autóbusz megállást. Szintén kevés buszjárat van, ami nagyjából 50-60 ingázót érint, akik főként Sepsiszentgyörgyre és Brassóba ingáznak.

Van Sepsibükszádon a Polgármesteri Hivataltól nem messze egy, a község tulajdonában lévő 1 hektár terület, ahová autóbuszvégállomást lehetne kialakítani.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Földgáz bevezetése a községbe
- Az utcák leaszfaltozása
- Járda kialakítása a nemzeti út mentén: Sepsibükszád központjából Tusnádfürdő irányába létesíteni egy gyalogos járdát, 1200 méterre már elő van készítve a megvalósíthatósági tanulmány. 46.102, 25.856

Sepsikőröspatak

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Veres barátok temploma:** 15. századi kápolnaromok
- **Kálnoky kastély:** A gróf Kálnoky család ősi kastélya. A 17. század derekán épült reneszánsz kastély.
- **Római katolikus templom**
- **Református templom**
- Európa szinten egyedül Kőröspatakon él a szárnyatlan barlangi lepke.

Javaslat:

Kerékpárút Vadastető fele.

Buszmegálló, ingázás

A lakók Sepsiszentgyörgyre ingáznak és elégséges az autóbusrmegállók, illetve a menetrendszerinti autóbuszok száma.

A jövőben még terveznek egy autóbusrmegállót, amikor tisztázódik a Bányató jogi helyzete.

A község tulajdonában jelenleg nincs olyan terület, amely alkalmas lenne autóbusrvégállomás kialakítására.

További forgalmi javaslat:

Egy körforgalomra lenne szükség a forgalomkönnyítés érdekében a 45.910, 25.819 koordinátájú pontba.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Bedő Albert emlékház elkészítése szálláslehetőséggel/Múzeumok számára
- Járdák kialakítása

Uzon

Helyi látványosságok, amelyekhez érdemes lenne kerékpárutat kialakítani

- **Bikfalva – református templom**
- **Lisznyó – református templom, kultúrotthon, tábor**
- **Sepsimagyarósi tájház** (a polgármesteri hivatal tulajdonában)
- **Uzon – református templom, kúria** (Pütkösti kúria, Páljános Adolf-féle ház, volt huszárkaszárnya, Temesvári Kúria), **szabadidőpark**
- **Szentivánlaborfalva – malom, templomok**

Javaslatok:

45.788, 25.855 ponttól kiindulva Sepsimagyarós irányába a tájházig, majd Lisznyó fele haladva vissza lehet érni a kiindulóponthoz, érintve a Natura 2000-es területet.

Buszmegálló, ingázás

Jelenleg Szentivánlaborfalván van 1 autóbusrmegálló, Uzonban 2, Lisznyóban nincs, Bikfalván 4, Uzonfűzesen 1.

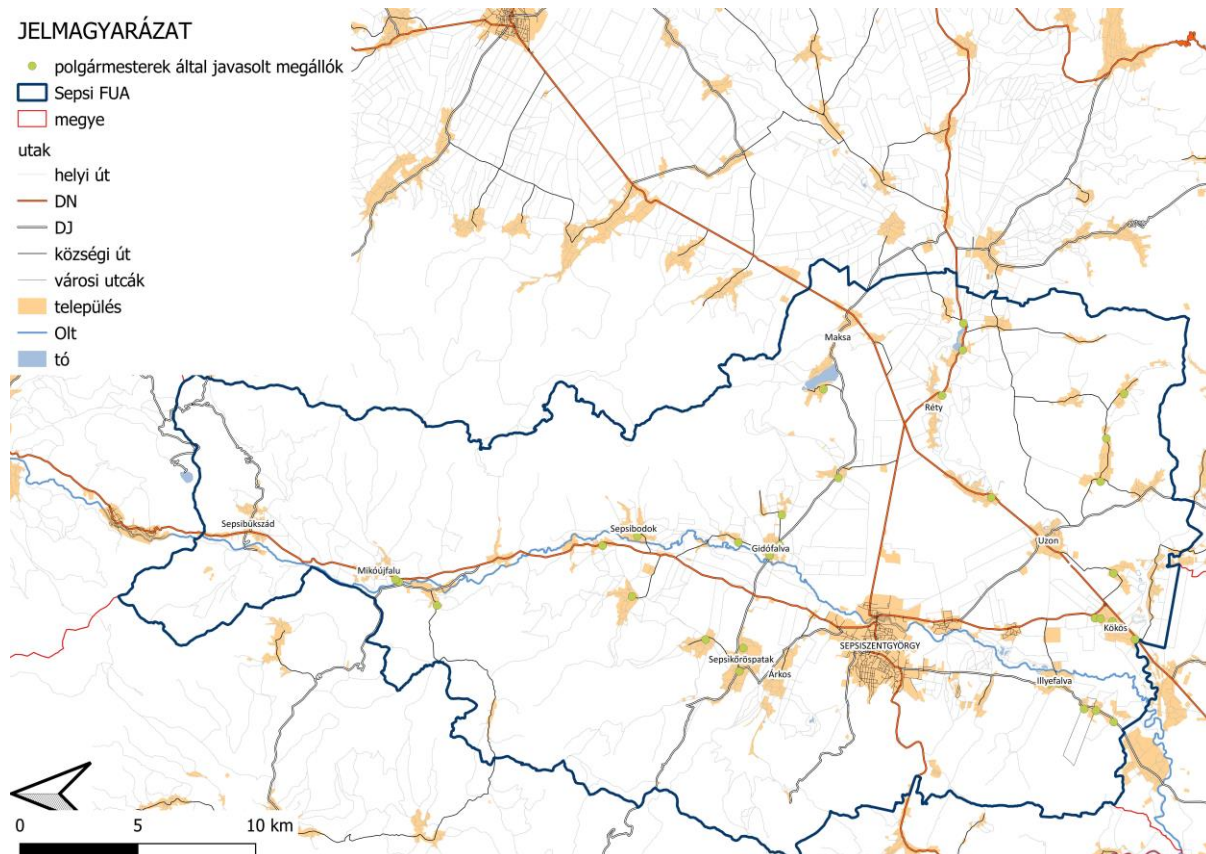
A község lakói Sepsiszentgyörgyre ingáznak dolgozni/tanulni.

Uzonban van lehetőség autóbusrvégállomás kialakítására, viszont először területrendezésre van szükség.

Elkövetkezendő 10 évre kiterjedő tervek

- Földgázhálózat kiépítése
- Szennyvíz elvezetése
- Az utak javítása
- Járdák bővítése

29. Térkép: Polgármesterek által javasolt buszmegállók térbeli elhelyezkedése

Forrás: Saját felmérés, © Planificatio, 2021

Társadalmasítási folyamat

A társadalmasítási folyamat szerves része, hogy a helyi közösség is ki tudja fejteni véleményét a településsel kapcsolatban, illetve, hogy megfogalmazzanak lehetséges jövőképeket egy olyan városról, amelyben szívesen élnének a továbbiakban is, illetve amely megfelelő körülményeket biztosítana a további generációknak. Az erre a célra megszervezett konzultációk, illetve az online kérdőíves lekérdezések román és magyar nyelven is zajlottak.

Kiemelt célkitűzésünk volt, hogy a társadalmasítási folyamatban lehetőséget kapjanak az érintett intézmények, szervezetek és természetesen a lakosság is, mivel a sikeres stratégiai tervezés kulcsa, hogy a tervek ne csak a majdani pályázati feltételeknek feleljenek meg, de jól harmonizáljanak a sepsiszentgyörgyi közösségek jövőképeivel is. A társadalmasítási folyamatban sor került közel 30 óra konkrét konzultációra, amelyben megismertük az adott témában érintettek problémáit, elképzeléseit, javaslatait, igényeit. Ez idő alatt összesen 16 konzultáció került megszervezésre (ami jóval több, mint amennyit kezdetben elterveztünk, de érezhető volt, hogy a közösség nyitott az ilyen jellegű beszélgetésekre és számos jó javaslattal jöttek a városfejlesztést illetően), többek között vállalkozói fókuszcsoportokra, megbeszélésekre az oktatási intézmények vezetőivel, lakossági konzultációkra, a kulturális intézmények vezetőivel, szociális szervezetek vezetőivel, mozgáskorlátozottakkal való egyeztetésekre.

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a konzultációk sorrendjét és témakörét.

17. Táblázat: Társadalmasítás, egyeztetések

Téma	Célcsoport
Kulturális intézmények	intézmények, szervezetek
Vállalkozói fókuszcsoport	helyi közepes vállalkozások
Mobilitás	gépjárművezetők - taxi, autóbusz
Kerékpáros elvárások	térségi ker. és tur. egyesületek, informális is
Speciális mozgási igények	szervezetek képviselői (idősek, mozgáskorlátozottak)
Vállalkozói egyeztetés – oktatás, fejlesztés, kedvezményezettek	vállalkozói konzultatív tanács
Lakossági konzultáció	lakótelepi lakók, előzetes regisztrációval
Szegregátum	CLLD és szociális szervezetek
Magyar nyelvű oktatási intézmények	intézményvezetők
Vállalkozói mobilitási igények	nagyfoglalkoztatók
Lakossági konzultáció 2	lakótelepi lakók, előzetes regisztrációval
Román nyelvű oktatási intézmények	intézményvezetők
Kultúra - ingatlanok	intézmények, szervezetek
Román nyelvű kultúra	intézményvezetők
Lakossági konzultáció 3	Román lakosság
Bölcsek tanácsa	meghívott 75+ polgárok

Forrás: © Planificatio, 2021

Ez idő közben elindítottunk három online kérdőívet is, hogy még több lakos véleményét tudjuk beilleszteni a tervezési folyamatba. A kérdőívek októberben és novemberben voltak elérhetőek a lakosság számára.

Az első kérdőív a közlekedési igényekkel volt kapcsolatos, amelyben a kitöltők egy táblázatban tudták bejelölni a napi útvonalait, hogy mikor és hová közlekednek, illetve, hogy milyen közlekedési eszközt használnak a céljaik elérése érdekében. Összesen 601 kitöltés érkezett, 423 magyar és 178 román nyelven.

A második kérdőív a kerékpáros közlekedésre vonatkozott, amelyben 21 kérdés keretén belül jelölhették be a kitöltők a számukra legmegfelelőbb variánst azzal kapcsolatban, hogy milyen gyakran közlekednek kerékpárral, mennyire gondolják biztonságosnak a helyi kerékpáros közlekedést, hová közlekednek a leggyakrabban ezzel a közlekedési eszközzel, illetve, hogy a jövőben milyen elképzeléseik vannak, milyen szolgáltatásokra lenne szükségük, milyen infrastrukturális fejlesztésekre lenne igényük. Erre a kérdőívre összesen 800 válasz érkezett, mindegyik kérdés nem volt kötelező jellegű.

A harmadik kérdőív pedig egy általános fejlesztési kérdőív volt, amelyben a demográfiai jellemzőkkel kapcsolatos kérdéseket követően válaszoltak arra a kitöltők, hogy milyen intézmények, kereskedelmi egységek vannak a környékükön, hogy mennyire elégedettek a szolgáltatásaikkal, illetve, hogy mire lenne szükség a környéken; továbbá, hogy hogyan viszonyulnak a kulturális eseményekhez (legszívesebben milyen eseményeken vesz/venne részt, összességében milyennek ítéli meg a város kulturális életét, stb.). Mindezek mellett sor került közlekedéssel kapcsolatos kérdéssora is, azzal kapcsolatban, hogy mikor, mivel és milyen célból adódóan közlekednek, illetve, hogy a jövőben hogyan képzelik el a városi, valamint az elővárosi tömegközlekedési járatok menetrendjét, jegyárakat.

A város tulajdonába jutott nemrégiben a volt cigarettagyár épülete, ami szintén szerves része volt a múltban is a városlakók életének, így a jövőbeli kihasználásával kapcsolatban is kikértük a lakosság véleményét.

A városfejlesztési terv magába foglalja az elkövetkezendő tíz év tevékenységeit, ezért egy következő kérdés keretén belül felsoroltunk 40 beruházási javaslatot, amelyből a kitöltők kiválaszthatták a számukra legfontosabb 5 elgondolást.

A kérdőív végén lehetőség volt egyéb szöveges javaslat megfogalmazására is.

A kérdőívre 1750 kitöltés érkezett, 1432 magyar-, 318 román nyelven, amelyből 1582 kitöltés Sepsiszentgyörgyről és 168 pedig a térségből.

Értékelve a konzultációkon való részvételt, illetve a magas kérdőívkitöltési arányokat elmondhatjuk, hogy a helyi közösséget mélyen érinti a városuk sorsa, szeretnének hozzájárulni a város fejlesztéséhez ötleteikkel, javaslataikkal. Nyitottak voltak őszintén beszélni lakhelyükről, kifejezve elégedettségüket, vagy éppen elégedetlenségüket.

A fiatalabbak és a tehetősebbek sokkal kritikusabbak a település kapcsán. A lakóhely település fejlődési irányainak megítélése nem függ az iskolai végzettségtől, viszont függ az életkortól.

Jelentés a konzultációs eseményekről

Az integrált városfejlesztési stratégia és a fenntartható városi mobilitási terv előkészítésének tervezési folyamatában nagyon fontos volt, hogy az intézmények, szervezetek és természetesen a lakosság is lehetőséget kapjon a véleménynyilvánításra. A megbeszélések célja az volt, hogy megismerjék az érintettek problémáit, ötleteit, javaslatait és igényeit.

2021. szeptember 22. és 2021. október 20. között 15 konzultációt tartottak a közintézmények képviselőinek, a magánintézmények képviselőinek és a lakosoknak a részvételével. A konzultációk időtartama összesen közel 30 óra volt.

Célcsoport	Tárgyalt témák	Dátum	Idő	A résztvevők száma	Helyszín	Koordinátor	Asszisztens(ek)
Kulturális intézmények	• Kommunikáció a lakosokkal • Rendezvények promóciója • Kultúra a jövőben	22.09.2021	9-11	16	Sepsiszentgyörgy polgármesteri hivatal	Csák László PhD	Deszke Klára-Dalma PhD Zerkula Andrea
Fókuszcsoporth vállalkozókkal (helyi kkv-k)	• Innováció • Oktatás: humánerőforrás-problémák • Fenntarthatóság	22.09.2021	15-17	15	Kovászna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Csák László PhD	Deszke Klára-Dalma PhD Zerkula Andrea
Mobilitás	• A torlódó forgalom késéseket okoz • Parkolási problémák • A közlekedésbiztonság növelésére irányuló javaslatok	24.09.2021	10-11	8	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Gyergyai László-Zsolt MA	Zerkula Andrea András Ákos

Célcsoport	Tárgyalt témák	Dátum	Idő	A résztvevők száma	Helyszín	Koordinátor	Asszisztens(ek)
A kerékpárosok elvárásai	• Nincs elég sáv a kerékpárosok számára • A kerékpározás népszerűsége • A közlekedésbiztonság növelésére irányuló javaslatok	24.09.2021	11-13	10	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Gyergyai László-Zsolt M A	Zerkula Andrea András Ákos
Konzultáció a sajátos szükségletekkel rendelkező személyekkel 1.	• Felvétel az intézményekbe • A közlekedésbiztonság növelésére irányuló javaslatok • Az iskolabusz szükségessége • Az életszínvonal/jólét színvonala a településen • A zöldterületek iránti igény • Közbiztonság	24.09.2021	12-15	kisamás 11	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Gyergyai László-Zsolt M A	András Ákos
Konzultáció a különleges szükségletekkel rendelkező személyekkel 2.	• Felvétel az intézményekbe • A közlekedésbiztonság növelésére irányuló javaslatok • Az iskolabusz szükségessége • Az életszínvonal/jólét színvonala a településen • A zöldterületek iránti igény • Közbiztonság	24.09.2021	12-15	Fogyatékkal élők 6	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Csák László PhD	Zerkula Andrea
Konzultáció a különleges szükségletek	• Felvétel az intézményekbe	24.09.2021	12-15	Nyugdíjasok 12	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Csák László PhD	Zerkula Andrea András Ákos

Célcsoport	Tárgyalt témák	Dátum	Idő	A résztvevők száma	Helyszín	Koordinátor	Asszisztens(ek)
kel rendelkező személyekkel 3.	• A közlekedésbiztonság növelésére irányuló javaslatok • Az iskolabusz szükségessége • Az életszínvonal/jólét színvonala a településen • A zöldterületek iránti igény • Közbiztonság						
Konzultáció a vállalkozókkal	• Alkalmazottak a jövőben • Energiahatékonyság, energiaárak, megújuló energia • Vállalkozói ismeretek • Társadalmi integráció - a hátrányos helyzetűek munkahelyi integrációja • Mobilitás - az áruszállítás tekintetében javasolt megoldások	29.09.2021	14-16	12	Sepsiszentgyörgy polgármesteri hivatal	Csák László PhD	Gyergyai László-Zsolt MA András Ákos
Konzultáció a lakosokkal 1	• Városi lehetőségek • Használt közlekedési eszközök • Közbiztonság • Szolgáltatások a környéken	29.09.2021	17-18	4	online	Deszke Klára-Dalma PhD	Gyergyai László-Zsolt MA András Ákos
Társadalmi szervezetek	• A szociális étkezde fejlesztése • A szolgáltatások folyamatossága	29.09.2021	11-13	11	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Csák László PhD	Gyergyai László-Zsolt Ma András Ákos

Célcsoport	Tárgyalt témák	Dátum	Idő	A résztvevők száma	Helyszín	Koordinátor	Asszisztens(ek)
	• Szociális központ • Zöldterületek • A jövőre vonatkozó elvárások						
Oktatás (magyar nyelvű oktatási intézmények képviselői)	• Hol és hogyan jutnak el a diákok az iskolába? • Oktatási eszközök • Szolgálati lakások • Az oktatási rendszer minősége	06.10.2021	9-11	16	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Deszke Klára-Dalma PhD	Gyergyai László-Zsolt Ma András Ákos
Konzultáció a nagy munkáltatókkal	• Alkalmazottak a jövőben • Energiahatékonyság • Bajok a világjárványokban	06.10.2021	14-16	6	Kovászna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Deszke Klára-Dalma PhD	Gyergyai László-Zsolt Ma András Ákos
Konzultáció a lakosokkal 2	• Városi lehetőségek • Használt közlekedési eszközök • Közbiztonság • Szolgáltatások a környéken	06.10.2021	17-19	4	online	Csák László PhD	András Ákos
Oktatás (román nyelvű oktatási intézmények képviselői)	• Oktatási eszközök • Szolgálati lakások • Az oktatási rendszer minősége • A jövőre vonatkozó elvárások • Az elmúlt 5 év legnagyobb eredményei	06.10.2021	11-13	5	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Tódor Erika PhD	Gyergyai László-Zsolt Ma András Ákos

Célcsoport	Tárgyalt témák	Dátum	Idő	A résztvevők száma	Helyszín	Koordinátor	Asszisztens(ek)
Kulturális intézmények - ingatlanok	• Nézők száma, jegyeladás • Szállítás, szállás, szolgáltatások • Többnyelvű kommunikáció • Tanfolyamok	13.10.2021	9-11	15	Sepsiszentgyörgy polgármesteri hivatal	Csák László PhD	Zerkula Andrea András Ákos
Román kultúra	• Kommunikáció a lakosokkal • Rendezvények promóciója • Kultúra a jövőben	13.10.2021	11-12	4	Park Hotel, Sepsiszentgyörgy	Tódor Erika PhD	Zerkula Andrea András Ákos
Konzultáció a lakosokkal 3	• Városi lehetőségek • Használt közlekedési eszközök • Közbiztonság • Szolgáltatások a környéken	20.10.2021	17-18	3	online	Csák László PhD	Zerkula Andrea

Forrás: © Planificatio, 2021

Értékelés

Népesség

Sepsiszentgyörgy és térsége népességének számában egy folyamatos csökkenés fedezhetünk fel. A vizsgált időszakban a megyeszékhely népessége kevesebb mint 10%-kal csökkent magához viszonyítva, vagyis a Nemzeti Statisztikai intézet adatai szerint 1992-ben 69.548 lakosa volt Sepsiszentgyörgynek, 2020-ra ez a szám 63.693-ra csökkent. Ha szám szerint szeretnénk vizsgálni a változást, akkor elmondhatjuk, hogy a közel 30 év alatt Sepsiszentgyörgy lakossága 5.855 személlyel lett kevesebb. A térségben elhelyezkedő 13 községek közül 6 községnél figyelhető meg egy kisebb pozitív változás a népességszámban. Mivel ezek a területi igazgatási egységek népességüket tekintve kicsik, viszonyítva a megyeszékhelyhez, ezért az ő esetükben megjelenő kisebb növekedés nem látszik, ha a térséget teljes egészében vizsgáljuk.

A természetes szaporulat, vagyis az élveszületések és az elhalálozások aránya negatív a megyeszékhelyen és a térségében is. A térségben elhelyezkedő községek közül egyedül Sepsikőröspatakon pozitív az egyenleg, de ha a teljes térséget vesszük szemügyre, akkor az egyenleg negatívnak tekinthető. A vizsgált időszakban a megyeszékhelyen született gyermekek száma stagnált, ezzel ellentétben az elhalálozások száma növekvő tendenciát mutat. A természetes szaporulat utoljára 2016-ban volt pozitív a megyeszékhelyen, abban az évben huszonegygyel kevesebben hatlak meg, mint ahányan születtek.

Sepsiszentgyörgy korfájából kiderül, hogy a népessége elöregedő. A vizsgált időszakban a megyeszékhelyi idős (65 év feletti) lakosságának száma intenzív növekedést mutat, míg a 19 év alatti korosztályok száma folyamatosan csökken. A becslések alapján tovább fog növekedni a 65 év feletti korosztály száma, 2030-ra akár elérheti a 14.000 főt. A megyeszékhely és térségé migrációs egyenlege is túlnyomórészt negatív, vagyis az elköltözések száma meghaladta az odaköltözések számát. A vizsgált időszakban Sepsiszentgyörgy migrációs egyenlege összesen 4 évben volt pozitív, viszont Kovászna megye egyenlege a vizsgált időszak végéig negatív volt.

A kérdőívekből, illetve a Nemzeti Statisztikai Intézet adataiból a következő következtetések vonhatóak le:

Nemek aránya, %	Férfi	Nő	Összes
Sepsiszentgyörgy 2011	47,51	52,49	50.023
Kérdőív 2021	42,6	57,4	1.750

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

Nyelv, %	Román	Magyar	Egyéb	Összes
Sepsiszentgyörgy 2011	21	74,5	4,5	56.006
Kérdőív 2021	18,2	81,8	0	1.750

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

<i>Iskolai végzettség, %</i>	<i>Felsőfokú</i>	<i>Középfokú</i>	<i>Max. alacsony</i>	<i>Összes</i>
Sepsiszentgyörgy 2011	19,31	71,63	9,06	50.023
Kérdőív 2021	58,7	38,5	2,7	1.750

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

A fölvetett kérdőív a nemek és a beszélt nyelvek megoszlása tekintetében jól követi a városra jellemző arányokat, azonban a kérdőív kitöltői iskolai végzettsége jóval meghaladja a városra jellemző arányokat. Ennek következtében a kérdőívből levonható tanulságok csupán korlátozottan értelmezhetők városi szinten, azonban jól leírják azoknak véleményét, akik a város fejlesztése, fejlődése iránt érdeklődnek és véleményt formálnak.

A kérdőív válaszadóinak 90,4 %-a Sepsiszentgyörgyön lakik; nagyobb létszámban a város közvetlen közelében található Kilyénről (1,5%) és Árkosról (1,8%) töltötték ki. Ezek alapján is megállapítható, hogy a kérdőív releváns szempontokkal szolgál a városfejlesztési megállapításokhoz.

A kérdezettek túlnyomó része, 83%-uk Sepsiszentgyörgyön, és 2,5 %-uk Brassóban dolgozik. Semelyik más településen dolgozók aránya ezen túl nem jelentős.

A kérdőívet kitöltők 69%-a tekinthető „öslakónak”, míg 13,2%-uk a környékről, azaz Kovászna megyéből költözött be, míg 17,8 százalékuk érkezett távolabbról.

A válaszadók 26,9 %-a nőtlen, illetve hajadon, házastársi kapcsolatban 47,7, míg élettársi kapcsolatban 17,3 %-uk él, a többiek elváltak vagy özvegyek.

<i>Gyerekek száma</i>	<i>nincs gyerek</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3+</i>	<i>Összes</i>
Kérdőív 2021	51,4	27,3	17,7	3,6	1.639

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

Kérdezettek fele háztartásában egy autó, míg 30%-ában kettő és 15%-ában egy sincsen. Általában a tehetősebbeknek van több autójuk, de az összefüggés csak nagyon gyengén van jelen.

A háztartások összetétele a kérdőív alapján 18%-ban egyedülálló, 16%-ban csak két felnőtt él; egyszülős gyerekes háztartás 23%-ban, míg kétszülős gyermekes nukleáris család 18%-ban van jelen.

Család jellege				
	Gyakoriság	Százalék	Érvényes százalék	Összesített százalék
1 felnőtt	288	16,5%	18,4%	18,4%
1 felnőtt + 1 gyermek	208	11,9%	13,3%	31,7%
1 felnőtt + 2+ gyermek	156	8,9%	10,0%	41,6%
2 felnőtt	250	14,3%	16,0%	57,6%
2 felnőtt + 1 gyermek	146	8,3%	9,3%	66,9%
3+ felnőtt	168	9,6%	10,7%	77,6%
2 felnőtt + 2 gyermek	106	6,1%	6,8%	84,4%
2 felnőtt + 3+ gyermek	23	1,3%	1,5%	85,8%
egyéb nagycsalád	222	12,7%	14,2%	100,0%
Összesen	1567	89,5%	100,0%	
hiányzó adat	183	10,5%		
Összesen	1750	100,0%		

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

A család jellege és az anyagi helyzete között *nincsen* statisztikai értelemben kimutatható összefüggés (khi négyzet 0,342).

Ön milyennek értékeli a háztartása anyagi helyzetét?						
	Gondok nélkül kijön	Beosztással jól kijön	Éppen hogy kijön a havi jövedelméből	Hónapról hónapra anyagi gondjai vannak	Nélkülözések között él	Összes
1 felnőtt	13,8%	19,9%	18,5%	19,0%	23,1%	18,3%
1 felnőtt + 1 gye	11,1%	14,3%	12,6%	17,5%	0,0%	13,3%
1 felnőtt + 2+ gye	11,1%	9,3%	11,0%	9,5%	0,0%	10,0%
2 felnőtt	17,4%	15,5%	15,4%	17,5%	23,1%	16,0%
2 felnőtt + 1 gye	9,2%	9,1%	8,7%	12,7%	15,4%	9,2%
3+ felnőtt	11,1%	10,8%	11,0%	7,9%	0,0%	10,7%
2 felnőtt + 2 gye	9,5%	6,6%	5,6%	3,2%	7,7%	6,8%
2 felnőtt + 3+ gye	3,0%	1,1%	0,8%	3,2%	0,0%	1,5%
egyéb nagycsalád	13,8%	13,3%	16,4%	9,5%	30,8%	14,2%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

A demográfiával kapcsolatos fontosabb észrevételek:

- csökkenő népesség a térségben és a megyeszékhelyen is,
- negatív a természetes szaporulat egyenlege,
- előregedő népesség,
- negatív migrációs egyenleg.

Kultúra

Sepsiszentgyörgy és környékét kulturális sokszínűség, változatosság jellemzi. A megyeszékhelyen és a 13 településen a műemlékek magas száma gazdag kulturális örökségre enged következtetni, amelyek megóvása egyrészt feladat az önkormányzatok számára, másrészt potenciált jelenthet a kulturális turizmus fellendítésére. Mind a könyvtárak, mind a kötetek és aktív olvasók számának alakulását vizsgálva az elmúlt 10 év statisztikai adatai alapján, megállapíthatjuk, hogy mindhárom mutató tekintetében jelentős csökkenést tapasztalhatunk, ami arra enged következtetni, hogy csökken a könyvtári olvasók száma és ezzel együtt a könyvtárakra is szomorú jövő mutatkozik. Ennek megelőzése érdekében a könyvtári olvasás népszerűsítése elengedhetetlen. A múzeumlátogatók száma a múzeumok számának alakulásával változott az elemzett időszakban. A működő 5 múzeum 5-6000 közötti látogatót vonzott, ami a koronavírus járvány következtében kevesebb, mint felére csökkent.

Egészségügy

Az egészségügy tekintetében a közegészségügyi egységek 1000 főre jutó számát vizsgálva egy pozitív képet kaphatunk. A különböző egészségügyi intézmények általában magasabb számban találhatóak meg, mint az országos és régiós adatok. Azokban az esetekben, ahol ez kisebb, az eltérés nagyon kevésnek tekinthető. Az egészségügyi alapellátás mutatószámaként a családorvosi rendelők, fogorvosi rendelők és gyógyszerterek számát vizsgálva eltérő eredményeket kaptunk. Sepsiszentgyörgy esetében több fogorvosi rendelőt és gyógyszerteret számolhatunk, mint 10 évvel korábban, családorvosi rendelő viszont kevesebb lett. A 13 község közül 3-ban nem működött 2020-ban családorvosi ügyelet. A fogorvosi rendelő és gyógyszerteret esetében szomorúbb a helyzet, mivel előbb 7 községből, utóbbi 5 községből hiányzik. Mivel a megyeszékhelyen ezek száma nőtt az elmúlt időszakban, arra következtethetünk, hogy e tekintetben is a város érezteti hatását az érintett településekre.

Gazdaság

Az iskolai népesség esetében is megfigyelhető egy csökkenő tendencia, akárcsak a demográfiai fejezetnél. A vizsgált időszak elején a megyeszékhelyen összesen 12.775 óvodás, iskolás és egyetemista járt az oktatási intézményekben, amelyből 2.414 óvodás, 9.557 iskolás és 804 egyetemista volt. Az időszak végére ez a szám lecsökkent 11.025-re.

A gazdasági válság következményeként 2010-re a megyeszékhelyen alkalmazottak száma közel 6.000 fővel csökkent. A következő, megközelítőleg 10 éves időszakban, az alkalmazottak száma újra elérte a válság előtti értéket, de 2019-től ismételt csökkenést észlelhetünk, ami a SARS-CoV vírus okozta pandémia következményének tudható be. A vizsgált időszakban a megyében realizált bruttó átlagbérek folyamatosan növekedtek, viszont a régiós és az országos átlag alatt maradtak. A legnagyobb bruttó átlagbért 2020-ban a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás nemzetgazdasági ágazatban

realizálták, bruttó 8.276 lej havonta, míg a legkisebb bruttó havi átlagbért a szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágazatban mérték, ami nem érte el a 3.000 lejt.

Az alkalmazottak számával, illetve a realizált bruttó átlagbérekkel kapcsolatos fontosabb észrevételek:

- az alkalmazottak száma csökken (10 év kellett, hogy elérje azt a szintet, amin a gazdasági válság előtt volt, a pandémia miatt ismét csökken)
- a bruttó átlagbérek a régiós és az országos szint alatt vannak, de növekednek
- az országban a legnagyobb bruttó havi átlagbér 9.863 lej, amelyet az információs és kommunikációs ágazatban realizáltak, 1.587 lejjel több, mint a legnagyobb, amit a megyében realizáltak.

Szociális ellátás

Sepsiszentgyörgyön és a vizsgált 13 településen több szociális szervezet is működik, amelyek fő tevékenységi körei a családterápia, párterápia, gyászfeldolgozó csoport, egyéni- és csoportterápia beteg megsegítése, szociális ellátás, idősgondozás, szakmai segítségnyújtás szociális és egészségügyi problémákkal küzdőknek, otthoni szakápolás, roma családok felkarolása, hajléktalanszálló működtetése, szenvedélybetegek segítése, hátrányos helyzetben lévő családok és gyerekek támogatása, erőszak áldozataivá vált személyeknek való segítségnyújtás, továbbá van olyan szervezet, amely fogyatékkal élők gyógyulásának elősegítésével foglalkozik. Mindamellet, hogy kiterjedt a szociális ellátási rendszer a térségben, szükség van további fejlesztésekre és bővítésekre, valamint az infrastrukturális fejlesztések mellett kiemelkedően fontos a szociális nevelés, annak érdekében, hogy a helyi közösség minden tagja megfelelően integrálódni tudjon a közösségi életbe.

A jövőbeli intézkedéseket illetően a szociális szervezetek képviselői megemlítették, hogy minél hamarabb megoldást kell találni a törvénytelen beköltözéseket illetően, a családon belüli erőszak áldozatainak való segítségnyújtás terén, illetve csökkenteni a családon belüli erőszak előfordulási esélyeit. További megoldandó kérdések a pszichés betegek és a fogyatékkal élők segítése, esetükben külön megoldást kell találni, mivel nem lehet őket egy adott helyen kezelni.

Egyre nagyobb igény van a szociális konyha kapacitásának megnövelésére, mivel sok gyermek nem jut meleg ebédhez, illetve az idősek, akiknek kevés a nyugdíja szintén ezzel a problémával küszködnek. Ezzel kapcsolatban megoldást kell találni azokra az esetekre is, ahol az idősek nem tudnak eljutni az szociális konyhára, esetükben biztosítani kellene a házhozszállítás lehetőségét is. Ennek a megoldására be lehetne vonni az ellátottakat, illetve az önkéntesek segítségét is.

Sepsiszentgyörgy városában három marginalizált negyed van (Csíki negyed, Oltmező, Őrkő), ahol szükség lenne különböző beavatkozásokra az ottlakók integrálása érdekében.

A gyengén látók, mozgássérültek érdekében a lehető legrövidebb időn belül ki kell jelölni a közintézményekben való bejutás módját (akadály mentesíteni a bejáratokat, a lépcsők széleit kijelölni, meglévő lifteket üzemképes állapotba helyezni stb.). Ezeknek a kivitelezésénél javasoljuk felvenni a kapcsolatot a nemlátók egyesületének tagjaival, illetve a mozgáskorlátozottak képviselőivel, akik tudnak segíteni abban, hogy milyen útvonalakon járnak, illetve járnának a leggyakrabban és hol lenne szükség elsősorban a változtatásokra.

A municípium a szociális kérdések megválaszolására nagy hangsúlyt fektet. Gondozást igénylő személy leginkább a nagycsaládokban – ahol legalább 3 felnőtt él – fordul elő. A gondozásra szoruló személyek 14,3%-a 5 fős családokban él, míg a 11,3%-a egyéb nagycsaládi környezetben. Ebből azt következtethetjük, hogy a nagycsaládok egy része a nagyszülőkkel él, vagy 3 generáció él egy háztartásban.

Van a háztartásukban gondozásra szoruló személy?				
		<i>igen</i>	<i>nem</i>	<i>Összes</i>
Család jellege	1 felnőtt	6,9%	93,1%	100,0%
	1 felnőtt + 1 gyermek	4,3%	95,7%	100,0%
	1 felnőtt + 2+ gyermek	3,2%	96,8%	100,0%
	2 felnőtt	6,8%	93,2%	100,0%
	2 felnőtt + 1 gyermek	8,2%	91,8%	100,0%
	3+ felnőtt	14,3%	85,7%	100,0%
	2 felnőtt + 2 gyermek	8,5%	91,5%	100,0%
	2 felnőtt + 3+ gyermek	8,7%	91,3%	100,0%
	egyéb nagycsalád	11,3%	88,7%	100,0%
Összesen		7,8%	92,2%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

A gondozott személy jelenléte nem függ az iskolai végzettségtől (khi négyzet 0,537), viszont elsősorban a kevésbé tehetőseket és az időseket érinti.

Van a háztartásukban gondozásra szoruló személy?				
		<i>igen</i>	<i>nem</i>	<i>Összes</i>
Ön milyenek értékeli a háztartása anyagi helyzetét?	Gondok nélkül kijön	5,9%	94,1%	100,0%
	Beosztással jól kijön	6,8%	93,2%	100,0%
	Éppen hogy kijön a havi jövedelméből	8,8%	91,2%	100,0%
	Hónapról hónapra anyagi gondjai vannak	17,6%	82,4%	100,0%
	Nélkülözések között él	13,3%	86,7%	100,0%
Összesen		7,6%	92,4%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

Társadalmasítási folyamat

A társadalmasítási folyamat során 16 konzultációra került sor, a konzultációk mellett három online kérdőívet is létrehoztunk, hogy még több lakos véleményét tudjuk beilleszteni a tervezési folyamatba. A lakosság együttműködött velünk, érezhető volt, hogy szeretnének

hozzájárulni ötleteikkel a város és térsége jövőjéhez, ezt mi sem magyarázza jobban, mint a közel 30 óra konzultáció, valamint az 3151 kitöltött kérdőív.

A kérdőív rávilágít olyan társadalmi kérdésekre is, amelyek az együttélést segítik elő a közösségben. Az egyik ilyen kérdés a nyelvi kompetenciák kérdésköre, amelyek kapcsán a következő összefüggések körvonalazódtak:

A román nyelv ismerete statisztikailag igazolható módon összefügg a család jellegével, bár az összefüggés erőssége nem túl magas. Átlagosnál jobban beszélnek a magányosan élő felnőttek, és rosszabbul a többen együttélők, illetve a sokgyerekesek.

		Ön mennyire ismeri a román nyelvet?					
		anyanyelvi szinten beszélem	jól beszélem	megértem, de nem beszélem jól	csak néhány szót tudok	nem beszélem	Összes
Család jellege	1 felnőtt	27,1%	47,6%	19,8%	3,8%	1,7%	100,0%
	1 felnőtt + 1 gyermek	25,5%	52,9%	16,3%	3,8%	1,4%	100,0%
	1 felnőtt + 2+ gyermek	25,6%	59,6%	13,5%	0,6%	0,6%	100,0%
	2 felnőtt	22,4%	37,6%	28,0%	6,4%	5,6%	100,0%
	2 felnőtt + 1 gyermek	19,2%	40,4%	26,0%	11,0%	3,4%	100,0%
	3+ felnőtt	19,0%	39,3%	29,2%	8,9%	3,6%	100,0%
	2 felnőtt + 2 gyermek	24,5%	45,3%	17,9%	8,5%	3,8%	100,0%
	2 felnőtt + 3+ gyermek	21,7%	26,1%	21,7%	26,1%	4,3%	100,0%
	egyéb nagycsalád	25,7%	41,0%	21,6%	9,0%	2,7%	100,0%
Összesen		23,9%	44,9%	21,8%	6,5%	2,9%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

A nyelvismeret és az iskolai végzettség szintje között a várt összefüggés tapasztalható, azaz a magasabb iskolai végzettség nagyobb szintű nyelvtudással társul.

		Ön mennyire ismeri a román nyelvet?					
		anyanyelvi szinten beszélem	jól beszélem	megértem, de nem beszélem jól	csak néhány szót tudok	nem beszélem	Összes
Ön milyennek értékeli a háztartása anyagi helyzetét?	Gondok nélkül kijön	30,6%	43,3%	17,5%	5,9%	2,7%	100,0%
	Beosztással jól kijön	23,2%	47,5%	20,0%	5,7%	3,6%	100,0%
	Éppen hogy kijön a havi jövedelméből	23,1%	43,1%	26,2%	6,3%	1,4%	100,0%
	Hónapról hónapra anyagi gondjai vannak	21,6%	43,2%	24,3%	8,1%	2,7%	100,0%
	Nélkülözések között él	13,3%	40,0%	13,3%	26,7%	6,7%	100,0%
	Összesen	24,5%	45,3%	21,1%	6,1%	2,9%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

Az életkategóriák elemzésekor azonban más kép bontakozik ki: a fiataloknak összességében gyengébb a román nyelvtudásuk, mint az idősebbeknek. Az ötvenéves kor tűnik választónak.

		Ön mennyire ismeri a román nyelvet?					
		anyanyelvi szinten beszélem	jól beszélem	megértem, de nem beszélem jól	csak néhány szót tudok	nem beszélem	Összes
Életkor kategória	0-18	13,0%	19,0%	47,0%	15,0%	6,0%	100,0%
	19-29	12,4%	38,6%	38,6%	7,1%	3,3%	100,0%
	30-39	25,8%	50,5%	16,2%	5,3%	2,1%	100,0%
	40-49	31,4%	53,6%	8,7%	4,5%	1,8%	100,0%
	50-59	37,7%	47,0%	7,1%	5,5%	2,7%	100,0%
	60-69	36,0%	42,0%	11,0%	5,0%	6,0%	100,0%
	70+	31,0%	62,1%	0,0%	3,4%	3,4%	100,0%
Összesen		24,5%	45,4%	21,1%	6,2%	2,9%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

Az anyagi státusz és a román nyelvtudás szintje között van statisztikailag igazolható összefüggés, de annak iránya nagyon gyenge. Az állapítható meg, hogy a legelesettebbeken kívül a nyelvtudás alig mutat összefüggést a státusszal; a szegények körében azonban sokkal magasabb szintű a román nyelv alacsony szintű ismerete.

Környezet

Környezeti állapotokat megvizsgálva, kijelenthetjük, hogy a térség légszennyeződési mutatói alacsonyok, így levegőminőség szempontjából a térség megfelelő. Bizonyítékként felsorakoztathatók a megye erdős vagy erdei növényzet borítottságának magas aránya is, mindemelett térségre is igazak az állítások miszerint az említett arány nagyon magas. Továbbá, az autópályák, valamint a nagyipari vállalatok hiánya is alátámasztja az állításunkat.

A megyeszékhely viszonyítva a térségben lévő településekhez, konstatálhatjuk, hogy a légszennyezési mutatók magasak és meghaladják az átlagot.

A zöldterületek fontosságát jelzi a nagyszámú védett területek száma, valamint ezek kiterjedése a térségben. Fontosságukat kihangsúlyozza a nemzeti érdekelttségű keretbe ültetésük is. A rezervátumok megismerése által védettségüket is nyomatékosítani lehet.

Közlekedés

A közlekedési szokást, igényt felmérő kérdőív eredményeiből kiderül, hogy milyen gyakran és milyen eszközök segítségével közlekedik a helyi lakosság, illetve a térségben élők. A felmérés segítségével megállapíthatóak azok a részek, ahol beavatkozás szükséges.

A gépkocsik száma és a család tehetősége között a várthoz hasonló, de ezen túl érdekes jellegzetességeket mutató összefüggés van. Gyakorlatilag állandó azok száma a különböző státuszcsoportokban, akiknek egy autójuk van – a kérdezettek fele tartozik ide. A többiek esetében figyelhető meg, hogy a tehetősebbeknek másik felének inkább több autójuk van, így a kevésbé tehetősek másik felének inkább nincsen autója. Összességében az autó birtoklása nagyon fontos a kérdezettek számára.

Hány személygépkocsi van a háztartásukban?						
		egy sem	1	2	3 és több	Összesen
Ön milyennek értékeli a háztartása anyagi helyzetét?	Gondok nélkül kijön	7,9%	45,0%	37,4%	9,7%	100,0%
	Beosztással jól kijön	12,3%	50,2%	31,6%	5,8%	100,0%
	Éppen hogy kijön a havi jövedelméből	21,9%	51,4%	23,0%	3,7%	100,0%
	Hónapról hónapra anyagi gondjai vannak	38,4%	50,7%	11,0%	0,0%	100,0%
	Nélkülözések között él	26,7%	33,3%	33,3%	6,7%	100,0%
Összesen		15,1%	49,4%	29,7%	5,8%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

Az anyagi tehetőség és a kerékpárok száma között nagyon mérsékelt, de statisztikailag igazolható összefüggés van. A tehetősek körében nincsen érezhető minta, míg az elesettek körében jellemző, hogy kevesebb kerékpárjuk van.

Hány kerékpár van a háztartásukban?							
		0	1	2	3	4	5 és több
Ön milyennek értékeli a háztartása anyagi helyzetét?	Gondok nélkül kijön	15,5%	15,5%	23,2%	18,5%	17,0%	10,4%
	Beosztással jól kijön	25,9%	20,6%	24,5%	13,7%	9,8%	5,5%
	Éppen hogy kijön a havi jövedelméből	27,3%	24,8%	22,7%	13,2%	8,3%	3,7%
	Hónapról hónapra anyagi gondjai vannak	41,9%	18,9%	14,9%	13,5%	10,8%	0,0%
	Nélkülözések között él	60,0%	6,7%	20,0%	6,7%	0,0%	6,7%
Összesen		25,2%	20,5%	23,4%	14,4%	10,8%	5,8%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

A kérdezettek 14%-ának egy autója van és nincsen kerékpárja, míg 12-12%-ának egy autó mellé egy vagy két kerékpár tartozik. Amely családhoz több autó tartozik, ott jellemzően több kerékpár is van, vélhetően összefüggésben a nagyobb családnagysággal.

Hány kerékpár van a háztartásukban?		0	1	2	3	4	5 és több	Összesen
Hány személygépkocsi van a háztartásukban?	egy sem	6,6%	4,2%	2,5%	1,2%	0,3%	0,4%	15,2%
	1	13,8%	11,6%	12,0%	6,2%	4,3%	1,3%	49,3%
	2	4,0%	4,3%	7,7%	5,7%	4,9%	3,1%	29,7%
	3 és több	0,9%	0,5%	1,3%	1,1%	1,3%	0,8%	5,8%
Összesen		25,3%	20,6%	23,5%	14,2%	10,8%	5,6%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

A család nagysága és jellege szerint érdemi összefüggés van a gépkocsik számával, főképpen a felnőttek számának növekedésével nő a gépkocsik száma, de a nagycsaládokban jellemzően további autók jelennek meg.

Hány személygépkocsi van a háztartásukban?		egy sem	1	2	3 és több	Összesen
Család jellege	1 felnőtt	16,0%	57,1%	24,4%	2,4%	100,0%
	1 felnőtt + 1 gyermek	13,6%	51,0%	32,5%	2,9%	100,0%
	1 felnőtt + 2+ gyermek	6,4%	49,4%	39,1%	5,1%	100,0%
	2 felnőtt	16,1%	48,6%	28,1%	7,2%	100,0%
	2 felnőtt + 1 gyermek	9,9%	51,4%	31,7%	7,0%	100,0%
	3+ felnőtt	12,1%	34,5%	34,5%	18,8%	100,0%
	2 felnőtt + 2 gyermek	5,7%	57,5%	35,8%	0,9%	100,0%
	2 felnőtt + 3+ gyermek	4,3%	39,1%	43,5%	13,0%	100,0%
	egyéb nagycsalád	16,9%	43,4%	32,9%	6,8%	100,0%
Összesen		13,0%	49,1%	31,6%	6,4%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

Hasonló, de a fenténél jóval erősebb összefüggés tapasztalható a család nagysága, illetve jellege, és a kerékpárok száma között. Sok biciklivel a gyerekesek, ezen belül is többgyerekes családok rendelkeznek.

Hány kerékpár van a háztartásukban?		0	1	2	3	4	5 és több	Összesen
Család jellege	1 felnőtt	35,8%	28,5%	27,1%	4,2%	2,1%	2,4%	100,0%
	1 felnőtt + 1 gyermek	24,0%	22,6%	25,0%	23,6%	1,9%	2,9%	100,0%
	1 felnőtt + 2+ gyermek	6,4%	7,1%	16,7%	17,3%	34,0%	18,6%	100,0%
	2 felnőtt	34,8%	20,4%	22,8%	12,0%	7,2%	4,8%	100,0%
	2 felnőtt + 1 gyermek	16,6%	20,7%	28,3%	19,3%	11,0%	4,1%	100,0%
	3+ felnőtt	20,8%	19,0%	30,4%	16,1%	8,9%	4,8%	100,0%
	2 felnőtt + 2 gyermek	7,6%	7,6%	20,0%	17,1%	41,9%	5,7%	100,0%
	2 felnőtt + 3+ gyermek	0,0%	0,0%	13,0%	17,4%	26,1%	43,5%	100,0%
	egyéb nagycsalád	23,1%	19,0%	24,0%	17,6%	8,1%	8,1%	100,0%
Összesen		23,5%	19,4%	24,4%	15,0%	11,5%	6,2%	100,0%

Forrás: Online kérdőív, © Planificatio, 2021

Fejlesztési kihívások

Kultúra

A következő időszakot tekintve két jelentős kihívás fogalmazható meg a kultúrára vonatkozóan. Az egyik a fiatalságnak, mint a jövő kultúra fogyasztójának megszólítása, bevonása a kulturális életbe. Mivel e téren jelentős szerepet vállalhatnak a tanintézetek, a kulturális intézmények feladata és kihívása is egyben a tanintézményekkel való szorosabb együttműködés. A második kihívás a kulturális intézmények egymás közötti és külső kommunikációjára vonatkozik. Amennyiben ugyanis a különböző kulturális intézmények közös rendezvényeket szerveznek, illetve részt vesznek egymás rendezvényein, sikeresebben megszólíthatóak a potenciális kultúrafogyasztók. Ide kapcsolódik az a külső kommunikációra vonatkozó kihívás is, hogy az intézmények kihasználják mind az online teret, mind az egyéb kommunikációs csatornákat, sőt használják a román nyelven történő kommunikációt is a kultúra iránt érdeklődők elérésére.

A kultúra hatékony művelése érdekében szükségesnek látszanak az előbbieknél konkrétabb, megvalósításra váró igények a kulturális intézmények részéről. A rendelkezésükre álló terek, termek korszerűsítése, nagyobbítása vagy akár új terek biztosítása, az infrastruktúra korszerűsítése, vendégszobák, vendéglátó egységek kialakítása, integrált kulturális jegy bevezetése, a kultúrafogyasztók elérési lehetőségeinek felmérése hozzájárulna az említett kulturális intézmények szolgáltatásainak magasabb színvonalúvá és élvezhetőbbé tételéhez.

Egészségügy

Az egészségügyi rendszer fejlesztését egyben a társadalom életszínvonalának fejlesztéseként is tekinthetjük. E tekintetben a közigazgatási egységek vezetőségének feladata és kötelessége megtenni mindent annak érdekében, hogy a lakosok minél egyszerűbben elérhető és minél magasabb, korszerűbb egészségügyi ellátásban részesüljenek. Az egészségügy fejlesztése terén tehát kihívás a működő egészségügyi infrastruktúra akképpen történő fejlesztése, hogy az megfeleljen az említett kritériumoknak. Különös figyelmet igényelnek azok az egészségügyi szakterületek, ahol az egészségügyi intézmények 1000 főre jutó száma az országos és régiós adatok alatt maradnak. Ide sorolhatóak a családorvosi rendelők, kórházak, integrált ambulanciák.

A községek számára kihívásként fogalmazható meg, hogy biztosítsák a lakosok számára az állandó családorvosi ügyeletet és törekedjenek a községben vagy a lehető legközelebb biztosítani fogorvosi rendelőt, gyógyszerterát. Szintén kihívás a községek számára a csecsemőhalandóság csökkentése, megakadályozása, hiszen a vidéken tapasztalt csecsemőhalandóság jelentősen meghaladja mind az országos, mind a régiós adatokat.

Szociális ellátás

Mindamellett, hogy kiterjedt a szociális ellátási rendszer a térségben, szükség van további fejlesztésekre és bővítésekre, valamint az infrastrukturális fejlesztések mellett kiemelkedően fontos a szociális nevelés, annak érdekében, hogy a helyi közösség minden tagja megfelelően integrálódni tudjon a közösségi életbe.

Figyelembe véve, hogy a térség elöregedő tendenciát mutat, így mindenképp nagy hangsúlyt kell fektetni az idősgondozásra, az időotthonok kapacitásának megnövelésére, és a megfelelő ellátás biztosítására.

Nagyon sok a jelenlegi jó kezdeményezés a szociális ellátás terén, a jövőben pedig ezek fejlesztésére kell szintén nagy hangsúlyt fektetni, mivel az anyagi javak mellett fontos, hogy megfelelő segítségnyújtást, tanácsadást, tudást kapjanak a rászorulóknak.

Kovászna megyében jelenleg nem működik olyan intézmény, amely a fogyatékosággal élők számára lakhatási lehetőséget biztosítana, valamint lenne igény olyan nappali központra, amely programot és helyet kínál a társasági élethez és a szabadidő eltöltéséhez az idősek számára.

A gyengén látók, mozgássérültek számára lehetővé kell tenni a közintézményekbe való bejutást (akadály mentesíteni a bejáratokat, a lépcsők széleit kijelölni, meglévő lifteket üzemképes állapotba helyezni stb.). Ezeknek a kivitelezésénél javasoljuk felvenni a kapcsolatot az érintettekkel, akik tudnak segíteni abban, hogy milyen útvonalakon járnak, illetve járnának a leggyakrabban és hol lenne szükség elsősorban a változtatásokra.

A városnak ebben az értelemben felügyelnie kell a szociális ellátó rendszert, kialakítva egy fenttartható szociálpolitikát, hogy még gördülékenyebben működhessen a szociális ellátó rendszer-segítségre szorulóknak közötti kapcsolat.

Környezet

Megemlítve, hogy a légszennyezettségi mutatót csökkenteni ajánlott Sepsiszentgyörgyön, és ennek érdekében javasolt az okos közlekedés kialakítása, tömegközlekedések, kerékpáros infrastruktúra révén. A fent említett eszközök igénybevételének a népszerűsítésnek az első lépése az okos közlekedés kialakításának, majd ezt követi a hozzáillő hálózat kialakítása. Mindezek mellett fontos a gyalogolhatóság feltételeinek javítása, a hálózati hiányosságok csökkentésével, illetve a meglévők minőségének javításával.

Az értékelési részben kiemelt védett területek megismertetése és ez általi megóvása szükségszerű lenne a térségben. Javaslatként kiemelendő a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése a hasonló jellegű területhez. Fontos kiemelni, hogy ezeken a turisztikai

desztinációkon a turista csak a lábnyomát hagyja ott, és élményekkel távozzon az adott területről.

Magas erdei területek aránya lehetővé teszi a megfelelő levegő minőséget, viszont elszigeteltsége is jelentősen megjelenik. Megoldásként nyugtázható az ilyen jellegű területeken, a lakott területeihez a legközelebbi részén, parkerdős jellegű területek feltárása, kialakítása. Szoros kapcsolatba hozható a későbbiekben a turizmussal is.

Az adatelemzés, a társadalmasítás és a kérdőíves felmérések alapján a következő problémákat és lehetőségeket azonosítottuk be, tematikusan értelmezve:

Életminőségi kihívások

- P1 a tömegsportok és az egyéni rekreációs sport lehetőségei korlátozottak
- P2 a városi uszoda elavult
- P3 akadálymentesítés jelentős hiánya a középületek esetében - mozgáskorlátozottak
- P4 akadálymentesítés jelentős hiánya a középületek esetében - vakok és gyengén látók
- P5 akadálymentesítés a közlekedésben – mozgáskorlátozottak jobb hozzáférése
- P6 akadálymentesítés a közlekedésben - vakok és gyengén látók jobb hozzáférése
- P7 járdák és úttesten való átkelési lehetőségek javítása, fejlesztése
- P8 alacsony légszennyezettség
- P9 családvorosi ügyelet hiánya
- P10 Debren és Szemerja patakok környezete jelenleg közösségi használatra nem alkalmas
- P11 egészségügyi szolgáltatások alacsony szintje és az ezzel kapcsolatos elégedetlenség
- P12 európai színvonalú magaskultúra kínálat
- P13 fejlesztendő a kulturális események kommunikációja
- P14 iskolai sportolási lehetőségek feltételei nem megfelelőek
- P15 kevés a jó minőségű bérlakás
- P16 jó minőségű, nagyobb méretű lakásoknak helyet adó, vonzó lakáskörnyezet kiterjesztése
- P17 megfelelő kutyafuttató hiánya
- P18 Olt, mint természetes környezet
- P19 online ügyintézés lehetőségei korlátozottak
- P20 szürke foltok az egészségügyi rendszerben: demencia, enyhén mozgáskorlátozott idősök, gerontológiai ellátás, gyermekorvosi ellátás, prevenciós diagnosztika
- P21 új kulturális központ épül
- P22 új sportinfrastruktúra
- P23 városhoz közeli erdős területek

Energetikai és klimatikus kihívások

- P24 középületek alacsony energiahatékonysága
- P25 megújuló energiák alacsony hasznosítási szintje - fenntartható biomassza
- P26 megújuló energiák alacsony hasznosítási szintje - napenergia
- P27 Sugás-fürdő átalakulása a klímaváltozás összefüggésében
- P28 társasházak alacsony energiahatékonysága
- P29 családi házak alacsony energiahatékonysága

Gazdasági kihívások

- P30 a felsőoktatás kínálata bővül
- P31 a sport infrastruktúra nemzetközi szintet ér el - labdarúgás, kosárlabda, jégkorong
- P32 a szakképzés nem felel meg a munkapiaci elvárásoknak
- P33 a térség turisztikai lehetőségei nem megfelelőek
- P34 alacsony bérszínvonal a vállalkozásoknál foglalkoztatottak körében

- P35 cégek közti együttműködés hagyományos és sokszínű formái
- P36 épülő új egyetemi campus
- P37 épülő új egyetemi campus integrálása a városba
- P38 felnőttképzési központ hiánya
- P39 felsőoktatási intézmények és vállalkozások közti kapcsolatok hiánya
- P40 innovatív és nemzetközileg beágyazott cégek jelenléte
- P41 ipari kultúra
- P42 ipari park
- P43 inkubátor „területek” kialakítása
- P44 karrier-tanácsadás és munkahelyi orientáció hiánya
- P45 magas színvonalú szállodai kapacitás
- P46 munkahelyi szegénység
- P47 nagyobb tudásigényű munkahelyek létesítésének korlátozott lehetősége
- P48 számos üres lakóingatlan, lakás
- P49 vállalkozói klaszterekkel kapcsolatos tapasztalatok
- P50 vállalkozói tudástranszfer lehetőségei korlátozottak

Komplex városfejlesztési kihívások

- P51 cigaretta gyár hasznosítási lehetősége
- P52 kompakt városméret
- P53 töredezett, szaggatott városszerkezet
- P54 központon kívül is szükségesek a minőségi, használható közösségi terek
- P55 alközpontok fejlesztése a társasházak és ritkább beépítésű területeken
- P56 közterületek fejlesztésének kevésbé esztétikai megközelítése
- P57 közterületet elfoglaló garázsok
- P58 vonzó lakókörnyezet korlátos mennyisége
- P59 napközben kihasználatlan parkolóhelyek a lakónegyedekben
- P60 rendelkezésre álló belvárosi ingatlanok
- P61 részvételi tervezés hiánya a közberuházások esetében
- P62 szelektív hulladékgyűjtés nehézkes feltételei
- P63 társasházi negyedek központjainak elhanyagoltsága
- P64 külső területek integrálása

Mobilitási kihívások

- P65 a tömegközlekedési jegykínálat túl egyszerű
- P66 buszmegállók hiánya vagy nem megfelelő kialakítása
- P67 elektromos mobilitás elterjedésének feltételei nem megfelelőek
- P68 gyalogos közlekedési útvonalak folytonossági hiánya
- P69 helyi autóbuszjáratok alacsony utasszáma
- P70 hidrogén mobilitásra való felkészülés hiánya
- P71 idősek gyalogos közlekedésének feltételrendszere nem megfelelő
- P72 kerékpáros közlekedési útvonalak hiánya a térségben
- P73 kerékpáros közlekedési útvonalak nem egységes jellege

- P74 kiemelten sok súlyos közlekedési baleset a központban
- P75 kiemelten sok súlyos közlekedési baleset a túlméretezett szakaszokon
- P76 megyei autóbuszjáratok nem megfelelő rendszere
- P77 nehézgépjármű forgalom a város belső utcáin
- P78 Olt átkelés szűk keresztmetszete
- P79 parkolási gondok a társasházi negyedekben
- P80 számos közlekedési baleset a város megközelítésére szolgáló megyei utakon
- P81 társasházaknál a kerékpártárolás lehetősége nem megfelelő
taxi szolgáltatás nem mindenki számára, részlegesen szabályozva, a közösségi közlekedéssel nincs
- P82 összehangolva
- P83 túlzott függés az egyéni motorizált közlekedéstől
- P84 városrészek közti nem megfelelő kapcsolatok

Társadalmi kihívások

- P85 alapkú oktatásban részben hiányos a felület- és eszköz-ellátottság
- P86 elöregedő társadalom
- P87 gyermekvállalás alacsony szintje
- P88 innovatív és jól felkészült, sokszereplős szociális ágazat
- P89 mentális problémákkal élők bentlakásos intézményének hiánya
- P90 nemzetiségek közti távolságtartás
- P91 öregotthonok alacsony kapacitása a térségben
- P92 projektszerű megközelítés a szociális szektorban
- P93 szegregátumok
- P94 szükséglakások, védett otthonok hiánya
- P95 szürke foltok a szociális rendszerben: demencia, enyhén mozgáskorlátozott idősök, szegénység
kockázatának kitett személyek, gerontológiai ellátás, gyermekorvosi ellátás, prevenciós diagnosztika

Térségfejlesztési kihívások

- P96 demográfiai és lakáspiaci nyomás Brassó részéről
- P97 Kilyén, Szotyor gyenge integrációja
- P98 közlekedési hálózati léptékváltás: gyorsforgalmi és reptér
- P99 város térségében a települések visszafogott fejlettsége

Célrendszer

A célrendszer kialakítása során egyrészt a várospolitikai általános célkitűzéseit vettük figyelembe, amit megerősített, hogy a felmérés szerint a városlakók a romániai átlaghoz képest magasan jobbnak ítélik meg azt az irányt, amelyet a város jelenleg tart.

Ugyanakkor természetesen figyelembe vettük a megyei, regionális és nemzeti tervezési szintek 2021-2027 időszakra vonatkozó fejlesztési elképzeléseit, amelyek jól harmonizáltak az EU azonos időszakra kialakított fejlesztési koncepciójával – így természetesen a helyi fejlesztési irányok megfelelnek a 2021-2027-es időszak szakpolitikai célkitűzéseinek is, azaz

1. szakpolitikai célkitűzés: Egy versenyképesebb és intelligensebb Európa megteremtése az innovatív és intelligens gazdasági átalakulás, valamint a regionális IKT-összekapcsoltság előmozdításával

2. szakpolitikai célkitűzés: Egy zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású átalakulás a nettó nulla szén-dioxid-kibocsátású gazdaság és a reziliens Európa felé a tiszta és tisztességes energetikai átmenet, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozás enyhítése és az ahhoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés, valamint a fenntartható városi mobilitás előmozdításával

3. szakpolitikai célkitűzés: Egy jobban összekapcsolt Európa megteremtése a mobilitás fokozásával

4. szakpolitikai célkitűzés: Egy szociálisabb és befogadóbb Európa megteremtése a szociális jogok európai pillérének végrehajtásával

5. szakpolitikai célkitűzés: Egy polgárokhoz közelebb álló Európa megteremtése minden térségtípus fenntartható és integrált fejlődésének előmozdítása és a helyi kezdeményezéseknek révén

A következő évtizedben tehát olyan városfejlesztésre van szükség, amelynek általános komplex célja, hogy

- a **kisvárosi** előnyöket és a környezeti erőforrásokat jól hasznosítja,
- egyébként csak **nagyvárosokban** elérhető magas színvonalú szolgáltatásokat és életminőséget nyújt,
- képes a saját vidéki **vonzáskörzetét** integrálni fejlesztéspolitikájába.

Az általános célt az alábbi részletes célok mentén kívánjuk elérni:

- O1 Gazdasági szerkezetváltás és -fejlődés feltételrendszerének javítása
- O2 Városi életminőség emberközpontú javítása
- O3 Tudásintenzív gazdaság és közösség feltételeinek a megteremtése
- O4 Nyitott, magas színvonalú kulturális lehetőségek mindenki számára
- O5 Generációbarát környezet kialakítása
- O6 Társadalmi egyenlőség és azonos esélyek biztosítása
- O7 A város térségi integrációs szerepének erősítése
- O8 Természeti erőforrásokkal való bölcs gazdálkodás kialakítása
- O9 Városi és térségi mobilitás feltételrendszerének komplex javítása
- O10 Energiahatékonyság javítása

Az egyes részletes célokhoz az alábbi indikátorokat javasoljuk hozzárendelni, biztosítva ezzel a mérhetőséget:

- O1** Gazdasági szerkezetváltás és -fejlődés feltételrendszerének javítása
 - I1.1 szolgáltató szektorban alkalmazottak számának legalább 20%-os növekedése
 - I1.2 helyi átlagbér szintje nem maradjon el Brassóhoz képest több, mint 15%-kal
 - I1.3 innovációs együttműködésekben résztvevő cégek száma legalább 15 legyen
 - I1.4 kutatás-fejlesztési fő tevékenységű vállalkozások megjelenése, min. 5
 - I1.5 helyi vállalkozóknál alkalmazottak száma ne csökkenjen
- O2** Városi életminőség emberközpontú javítása
 - I2.1 minden alapfokú oktatási intézmény legyen akadálymentes
 - I2.2 az új kulturális intézmények legyenek akadálymentesek
 - I2.3 bérelhető lakóingatlanok a bérletprogramban, min. 8000 m² évi legalább 9000 fő vegye igénybe a prevenció diagnosztikai rendszert
 - I2.4 évi legalább 3000 fő vegye igénybe a családorvosi ügyeleti rendszert
- O3** Tudásintenzív gazdaság és közösség feltételeinek a megteremtése
 - I3.1 legalább 5000 diák kapjon digitális eszközt a közoktatásban
 - I3.2 200 okos tanterem

- 13.3 70 diák beiskolázása évente a vállalkozókkal közösen kialakított szakoktatási képzésekben
- 13.4 1500 fő részvétele munkapiaci igényeknek megfelelő továbbképzésekben
- 13.5 nappali tagozatos egyetemisták száma nőjön 500 fővel évente 2000 fő érkezzen konferenciaturizmus
- 13.6 összefüggésében a városba

- 04** Nyitott, magas színvonalú kulturális lehetőségek mindenki számára
- 14.1 előadásokat látogatók számának legalább 40%-os növekedése
- 14.2 előadások számának megtartása
- 14.3 kulturális fesztiválokra résztvevők száma legalább 2000

- 05** Generációbarát környezet kialakítása
- demencia és egyéb gondozásban részesülők száma legalább 200
- 15.1
- 15.2 időotthoni és egyéb bentlakásos helyek száma legalább 400
- 15.3 születésszám legalább 10%-os növekedése

- 06** Társadalmi egyenlőség és azonos esélyek biztosítása
- integrált osztályban tanulók száma az alapfokú oktatásban
- 16.1 legalább 800 diák
- továbbtanulási lehetőséghez jutó roma diákok száma legyen
- 16.2 legalább 20
- egyablakos szociális és ügyintézési tanácsadás ügyszáma évente
- 16.3 legalább 1300

- 07** A város térségi integrációs szerepének erősítése
- speciális oktatási igényű és román nyelvű oktatást igénylő
- 17.1 diákok a városi iskolákban 130
- 17.2 kulturális rendezvényeken a térségbeliek aránya érje el a 10%-ot a térségben lévő településeken a helyi vállalkozóknál a
- 17.3 foglalkoztatotti szám bővüljön legalább 15%-kal

- 08** Természeti erőforrásokkal való bölcs gazdálkodás kialakítása
- évi legalább 15000 fő vegye igénybe a zöld- és kék-
- 18.1 infrastruktúrát
- 18.2 teljes vízközmű lefedettség
- 18.3 legalább 5 MW napenergia-hasznosítási kapacitás telepítése

- 09** Városi és térségi mobilitás feltételrendszerének komplex javítása

- I9.1 a reggeli csúcsforgalomban a térségből érkező gépjárművek számának legalább 10%-os csökkentése
- I9.2 komplex (közlekedés és kultúra, közlekedés és turizmus) jegyek - legalább 9000
- I9.3 közösségi közlekedéssel és gyalog iskolába érkezők diákok aránya legalább 30%

- O10** Energiahatékonyság javítása
- I10.1 legalább 1 GWh távhőszolgáltatás
- I10.2 legfeljebb 80 kWh/m²/év fűtési célú energiaigény az új vagy modernizált középületeknél
- I10.3 minden oktatási intézményben 2500 ppm CO₂ koncentráció alatti szint biztosítása a tantermekben
- I10.4 100% megújuló energiaforrásból származó elektromos áram használata a közintézményeknél

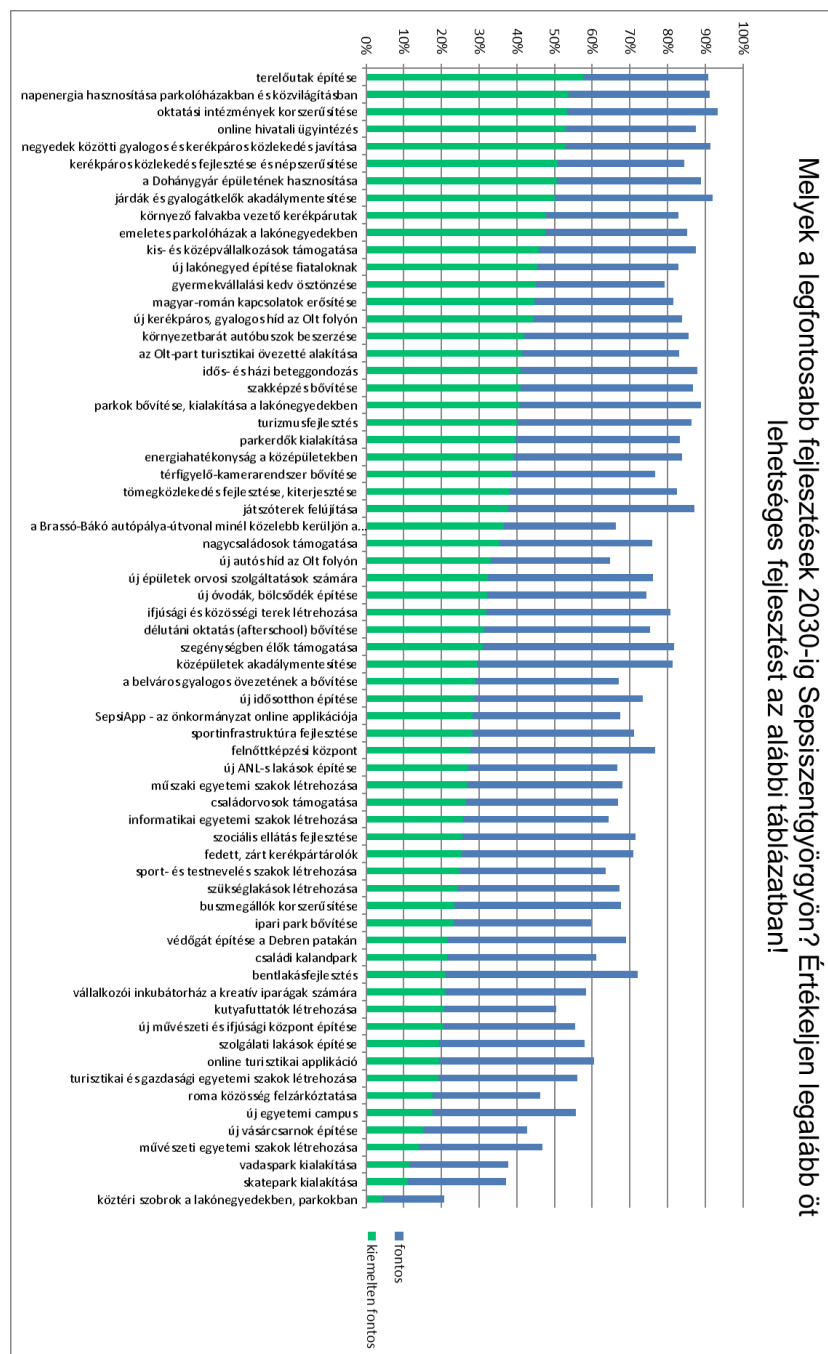
Az indikátorok 2025-re illetve 2030-ra vonatkozó bontását mellékletben tekinthetik át.

Intézkedések

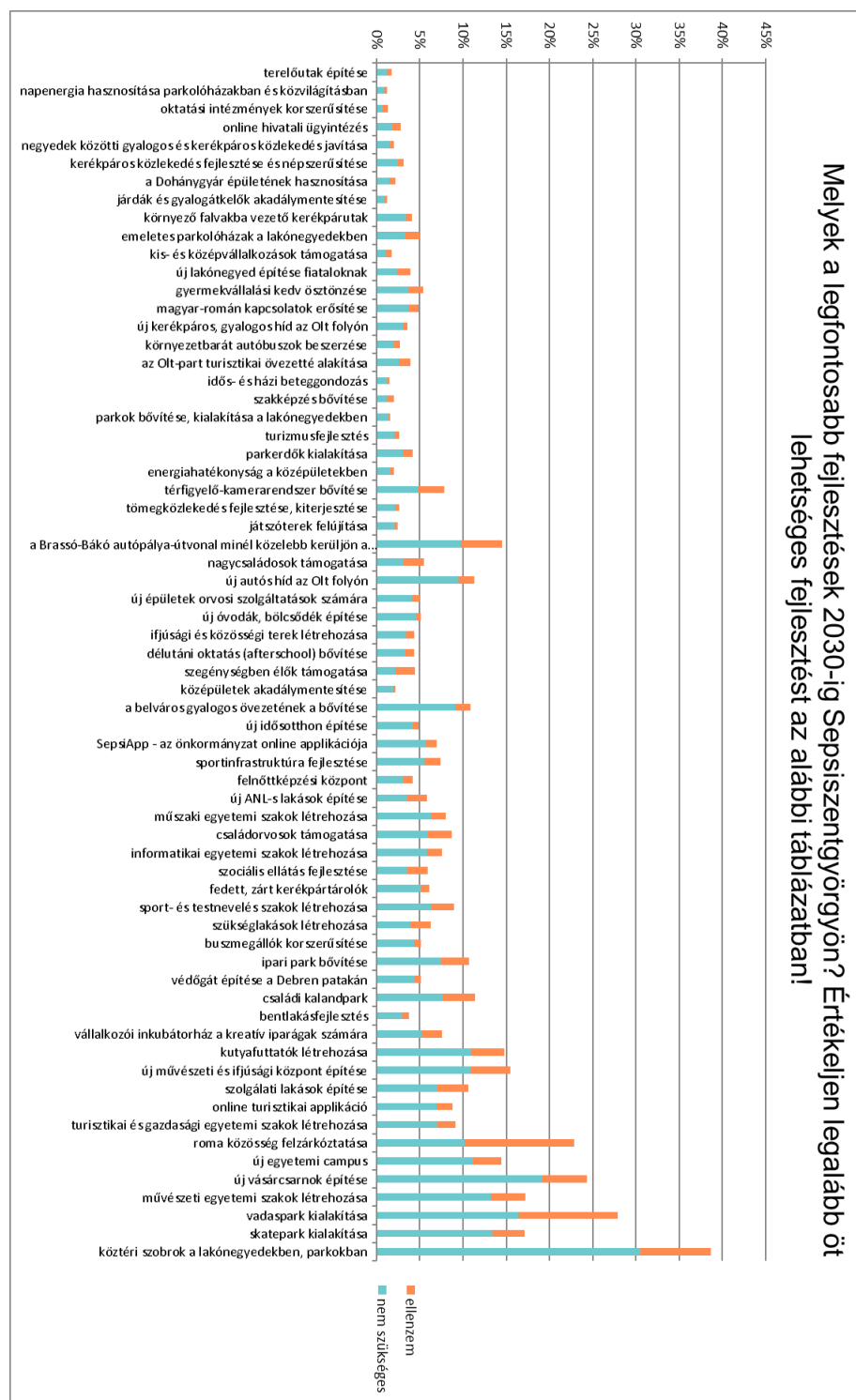
Intézkedések kiválasztása

A javasolt intézkedések egy része már a polgármesteri hivatal beruházási listáján adott volt, más része pedig az egyeztetések alapján körvonalazódott. Ugyanakkor kérdőíves felméréssel is mértük támogatottságukat.

89. Ábra: Tervezett intézkedések támogatottsága

90. Ábra: Tervezett intézkedések elutasíthatósága

18.Táblázat: Javasolt fejlesztések prioritásai a társadalmasítás alapján

	kiemelten fontos	fontos	semleges	nem szükséges	ellenzem
•Térelőutak építése	58%	33%	8%	1%	1%
•Hőenergia hasznosítása parkolóházakban és közvilágításban	54%	37%	8%	1%	0%
•Oktatási intézmények korszerűsítése	53%	40%	5%	1%	1%
•Online hivatali ügyintézés	53%	35%	10%	2%	1%
•Negyedek közötti gyalogos és kerékpáros közlekedés javítása	53%	39%	7%	1%	1%
•Kerékpáros közlekedés fejlesztése és népszerűsítése	51%	34%	12%	2%	1%
•A Dohánygyár épületének hasznosítása	51%	38%	9%	1%	1%
•Párkák és gyalogátkelők akadálymentesítése	50%	42%	7%	1%	0%
•Környező falvakba vezető kerékpárutak	48%	35%	13%	3%	1%
•Meletes parkolóházak a lakónegyedekben	47%	38%	10%	3%	2%
•Kis- és közép vállalkozások támogatása	46%	42%	11%	1%	1%
•Új lakónegyed építése fiataloknak	45%	38%	13%	2%	2%
•Gyermekvállalási kedv ösztönzése	45%	34%	15%	4%	2%
•Magyar-román kapcsolatok erősítése	45%	37%	14%	4%	1%
•Új kerékpáros, gyalogos híd az Olt folyón	44%	39%	12%	3%	1%
•Környezetbarát autóbuszok beszerzése	42%	44%	12%	2%	1%
•Az Olt-part turisztikai övezetté alakítása	41%	42%	13%	3%	1%
•Idős- és házi beteggondozás	41%	47%	11%	1%	0%
•Szakképzés bővítése	41%	46%	11%	1%	1%
•Parkok bővítése, kialakítása a lakónegyedekben	41%	48%	10%	1%	0%
•Turizmusfejlesztés	40%	46%	11%	2%	0%
•Parkerdők kialakítása	40%	44%	13%	3%	1%
•Energiahatékonyság a középületekben	39%	45%	14%	2%	0%
•Érfelügyelő-kamerarendszer bővítése	39%	38%	15%	5%	3%
•Tömegközlekedés fejlesztése, kiterjesztése	38%	44%	15%	2%	0%
•Pátszótterek felújítása	38%	49%	10%	2%	0%
•A Brassó-Bákó autópálya-útvonal minél közelebb kerüljön a városhoz	37%	30%	19%	10%	5%
•Magycsaládosok támogatása	35%	40%	19%	3%	2%
•Új autós híd az Olt folyón	33%	32%	24%	10%	2%
•Új épületek orvosi szolgáltatások számára	32%	44%	19%	4%	1%
•Új óvodák, bölcsődék építése	32%	42%	20%	5%	0%
•Ifjúsági és közösségi terek létrehozása	32%	49%	15%	3%	1%
•Délutáni oktatás (afterschool) bővítése	31%	44%	20%	3%	1%
•Szegénységben élők támogatása	31%	51%	14%	2%	2%
•Középületek akadálymentesítése	29%	52%	16%	2%	0%
•A belváros gyalogos övezetének a bővítése	29%	38%	22%	9%	2%
•Új idősothon építése	29%	45%	22%	4%	1%
•SepsiApp - az önkormányzat online applikációja	28%	39%	26%	6%	1%
•Sportinfrastruktúra fejlesztése	28%	43%	21%	6%	2%
•Felnőttképzési központ	28%	49%	19%	3%	1%
•Új ANL-s lakások építése	27%	40%	27%	4%	2%
•Műszaki egyetemi szakok létrehozása	27%	41%	24%	6%	2%
•Családdorvosok támogatása	26%	40%	24%	6%	3%
•Informatikai egyetemi szakok létrehozása	26%	39%	28%	6%	2%
•Szociális ellátás fejlesztése	26%	46%	23%	4%	2%
•Fedett, zárt kerékpártárolók	25%	45%	23%	5%	1%
•Sport- és testnevelés szakok létrehozása	25%	39%	27%	6%	3%
•Szükséglakások létrehozása	24%	43%	27%	4%	2%
•Buszmegállók korszerűsítése	23%	44%	27%	4%	1%
•Pari park bővítése	23%	36%	30%	7%	3%
•Védőgát építése a Debren patakán	22%	47%	26%	4%	1%
•Családi kalandpark	22%	40%	28%	8%	4%
•Hentlakásfejlesztés	21%	51%	24%	3%	1%
•Vállalkozói inkubátorház a kreatív iparágak számára	21%	38%	34%	5%	2%
•Kutyafuttatók létrehozása	21%	30%	35%	11%	4%
•Új művészeti és ifjúsági központ építése	21%	35%	29%	11%	5%
•Szolgálati lakások építése	19%	39%	31%	7%	4%
•Online turisztikai applikáció	19%	41%	31%	7%	2%
•Turisztikai és gazdasági egyetemi szakok létrehozása	19%	37%	35%	7%	2%
•Bma közösség felzárkóztatása	18%	29%	31%	10%	13%
•Új egyetemi campus	18%	38%	30%	11%	3%
•Új vásárcsarnok építése	15%	28%	33%	19%	5%
•Művészeti egyetemi szakok létrehozása	14%	33%	36%	13%	4%
•Vadaspark kialakítása	11%	26%	34%	16%	11%
•Skatepark kialakítása	11%	26%	46%	13%	4%
•Köztéri szobrok a lakónegyedekben, parkokban	4%	16%	41%	30%	8%

Jelen stratégia a már folyamatban levő kezdeményezéseket nem tartalmazza, azaz olyan elemekkel nem foglalkozik, amelyek már kivitelezési, vagy tervezési szakaszba jutottak.

A javasolt megközelítés komplex intézkedéseket tartalmaz, amelyet az EU Alapokból történő jobb finanszírozhatóság érdekében táblázatosan is közlünk.

A beazonosított intézkedés-csomagok a következők:

- I1 Kék sáv
- I2 Zöld sáv
- I3 Narancssárga sáv
- I4 Cigaretta központ
- I5 Közoktatásfejlesztés
- I6 Képzés és gazdaság
- I7 Felsőoktatásfejlesztés
- I8 Megújuló negyedek
- I9 Hatékony és elérhető energia
- I10 Ezüst Szentgyörgy
- I11 Kulturált mobilitás
- I12 Egészségügyi központ
- I13 Egyenlő esélyek

19. Táblázat: Helyi intézkedések és az EU kohéziós politikájának intézkedései

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közükkutató- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőkkutató- fejlesztés	Megújuló megyék	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
1. sz. politikai célkitűzés: Egy versenyképesebb és intelligensebb Európamegteremtése az innovatív és intelligens gazdasági átalakulás, valamint a regionális IKT-összekapcsoltság előmozdításával													
001 Állóeszköz-beruházások – köztük kutatási infrastrukturális beruházások – a mikrovállalkozásokban, a kutatási és innovációs tevékenységekkel közvetlen kapcsolatban													
002 Állóeszköz-beruházások – köztük kutatási infrastrukturális beruházások – a kis- és középvállalkozásokban (köztük a magán kutatóközpontokban), a kutatási és innovációs tevékenységekkel közvetlen kapcsolatban													
003 Állóeszköz-beruházások – köztük kutatási infrastrukturális beruházások – a nagyobb vállalkozásoknál, a kutatási és innovációs tevékenységekkel közvetlen kapcsolatban													
004 Állóeszköz-beruházások – köztük kutatási infrastrukturális beruházások – az állami kutatóközpontokban és a felsőoktatásban, a kutatási és innovációs tevékenységekkel közvetlen kapcsolatban													
005 Immateriális javakba való beruházások a mikrovállalkozásokban, a kutatási és innovációs tevékenységekkel közvetlen kapcsolatban													
006 Immateriális javakba való beruházások kkv-kben (köztük magán kutatóközpontokban), közvetlenül a kutatási és innovációs tevékenységekkel kapcsolatban													
007 Immateriális javakba való beruházások a nagyobb vállalkozásokban, a kutatási és innovációs tevékenységekkel közvetlen kapcsolatban													
008 Immateriális javakba való beruházások állami kutatóközpontokban és a felsőoktatásban, közvetlenül a kutatási és innovációs tevékenységekkel kapcsolatban													
009 Kutatási és innovációs tevékenységek mikrovállalkozásokban, ezen belül hálózatépítés (ipari kutatás, kísérleti fejlesztés, megvalósíthatósági tanulmányok)													
010 Kutatási és innovációs tevékenységek kkv-kben, ezen belül hálózatépítés													
011 Kutatási és innovációs tevékenységek nagyobb vállalkozásokban, ezen belül hálózatépítés													
012 Kutatási és innovációs tevékenységek állami kutatóközpontokban, a felsőoktatásban és kompetenciaközpontokban, ezen belül													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közoktatás- fejlesztés	Képzés és gazdaság	Felsőoktatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
hálózatépítés (ipari kutatás, kísérleti fejlesztés, megvalósíthatósági tanulmányok)													
013 A kkv-k digitalizálása (ideértve az e-kereskedelmet, az e-üzletvitelt és a hálózatos üzleti folyamatokat, a digitális innovációs központokat, az élő laboratóriumokat, az internetes vállalkozókat, induló IKT-vállalkozásokat, B2B-t)													
014 A nagyobb vállalkozások digitalizálása (ideértve az e-kereskedelmet, az e-üzletvitelt és a hálózatos üzleti folyamatokat, a digitális innovációs központokat, az élő laboratóriumokat, az internetes vállalkozókat, induló IKT-vállalkozásokat, B2B-t)													
015 A kkv-k vagy nagyobb vállalkozások az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésének vagy az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő digitalizálása (ideértve az e-kereskedelmet, az e-üzletvitelt és a hálózatos üzleti folyamatokat, a digitális innovációs központokat, az élő laboratóriumokat, az internetes vállalkozókat, az induló IKT-vállalkozásokat, a B2B-t)													
016 Kormányzati IKT-megoldások, e-szolgáltatások, alkalmazások													
017 Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésének vagy az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő kormányzati IKT-megoldások, e-szolgáltatások és -alkalmazások													
018 IT-szolgáltatások és -alkalmazások a digitális készségek és digitális társadalmi befogadás céljából													
019 E-egészségügyi szolgáltatások és alkalmazások (ideértve az e-egészségügyi ellátást, a dolgok internetét fizikai tevékenységek céljából és saját lakókörnyezetben való életvitel segítségét)													
020 Üzleti infrastruktúra kkv-k számára (ideértve az ipari parkokat és telephelyeket is)													
021 A kkv-k üzletfejlesztése és nemzetköziesítése, ideértve a termelőberuházásokat is													
022 Nagyobb vállalkozások támogatása pénzügyi eszközök útján, ideértve a termelőberuházásokat is													
023 Készségfejlesztés az intelligens szakosodáshoz, az ipari átalakuláshoz, a vállalkozói készséghez és a vállalkozások változáshoz való alkalmazkodóképességéhez													
024 Fejlett támogatási szolgáltatások a kkv-k és kkv-csoportok számára (ideértve a menedzsment-, marketing- és tervezési szolgáltatásokat is)													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közükkatás- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőkkatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
025 Inkubáció, támogatás spin-off és spin-out vállalkozások, valamint induló innovatív vállalkozások számára													
026 Elsősorban a kkv-k javára szolgáló innovációs klaszterek támogatása, többek között vállalkozások, kutatási szervezetek, hatóságok és üzleti hálózatok között													
027 Kkv-k innovációs folyamatai (folyamat-, szervezeti, marketing-, közös alkotáson alapuló, felhasználó- és keresletvezérelt innováció)													
028 Technológiatranszfer és együttműködés vállalkozások, kutatóközpontok és a felsőkkatási szektor között													
029 Kutatási és innovációs folyamatok, technológiatranszfer és együttműködés a karbonszegény gazdaságra, az éghajlatváltozással szembeni rezilienciára és az ahhoz való alkalmazkodásra összpontosító vállalkozások, kutatóközpontok és egyetemek között													
030 Kutatási és innovációs folyamatok, technológiatranszfer és együttműködés a körforgásos gazdaságra összpontosító vállalkozások. Között													
031 A kkv-k működőtőkéjének finanszírozása vissza nem térítendő támogatások formájában a szükségshelyzet kezelése céljából													
032 IKT: Nagyon nagy kapacitású, széles sávú hálózat (gerinc-/felhordóhálózat)													
033 IKT: Nagyon nagy kapacitású, széles sávú hálózat (hozzáférés/helyi hurok egy, a többlakásos ingatlan kiszolgálópontjánál található elosztópontig tartó optikai száléval megegyező teljesítménnyel)													
034 IKT: Nagyon nagy kapacitású, széles sávú hálózat (hozzáférés/helyi hurok egy, a háztartások vagy üzleti ingatlanok kiszolgálópontjánál található elosztópontig tartó optikai száléval megegyező teljesítménnyel)													
035 IKT: Nagyon nagy kapacitású, széles sávú hálózat (hozzáférés/helyi hurok egy, fejlett technológiájú vezeték nélküli kommunikációt megvalósító bázisállomásig tartó optikai száléval megegyező teljesítménnyel)													
036 IKT: Az IKT-infrastruktúra egyéb típusai (köztük nagy méretű számítógépes erőforrások/berendezések, adatközpontok, szenzorok és más vezeték nélküli berendezések)													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közülatás- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőoktatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
037 IKT: Az IKT-infrastruktúra a szén-dioxid- kibocsátás csökkentésének és az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő egyéb típusai (köztük nagy méretű számítógépes erőforrások/berendezések, adatközpontok, szenzorok és más vezetékek nélküli berendezések)													
2. szakpolitikai célkitűzés: Egy zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású átalakulása nettó nulla szén-dioxid-kibocsátású gazdaság és a reziliens Európa felé a tiszta és tisztességes energetikai átmenet, az ördés-kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozás enyhítése és az alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és kezelés, valamint a fenntartható városi mobilitás előmozdításával													
038 Energiahatékonysági és demonstrációs projektek a kkv-kben és kísérő intézkedések													
039 Energiahatékonysági és demonstrációs projektek a nagyobb vállalkozásokban és kísérő intézkedések													
040 Energiahatékonysági és demonstrációs projektek a kkv-kben vagy a nagyobb vállalkozásokban, és az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő kísérő intézkedések													
041 A meglévő lakásállomány energiahatékony felújítása, demonstrációs projektek és kísérő intézkedések													
042 A meglévő lakásállomány energiahatékony, az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő felújítása, demonstrációs projektek és kísérő intézkedések													
043 Új, energiahatékony épületek építése													
044 A közcélú infrastruktúra energiahatékony felújítása vagy azok energiahatékonyságát fokozó intézkedések, demonstrációs projektek és kísérő intézkedések													
045 A közcélú infrastruktúra az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő energiahatékony felújítása vagy azok energiahatékonyságát fokozó intézkedések, demonstrációs projektek és kísérő intézkedések													
046 Támogatás olyan szervezetek számára, amelyek a karbonszegény gazdasághoz és az éghajlatváltozással szembeni rezilienciához hozzájáruló szolgáltatásokat nyújtanak, ideértve a figyelemfelkeltő intézkedéseket is													
047 Megújuló energia: szél													
048 Megújuló energia: napenergia													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közükkatás- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőkkatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
049 Megújuló energia: biomassza													
050 Megújuló energia: jelentős üvegházhatásúgáz- megtakarítással járó biomassza-energia													
051 Megújuló energia: tengeri energia													
052 Egyéb megújuló energia (ideértve a geotermikus energiát is)													
053 Intelligens energiarendszerek (ideértve az intelligens energiahálózatokat és az IKT- rendszereket is), valamint kapcsolódó tárolás													
054 Nagy hatékonyságú kapcsolt energiatermelés, távfűtés és -hűtés													
055 Nagy hatékonyságú kapcsolt energiatermelés, hatékony távfűtés és -hűtés, a teljes életciklusra számított alacsony kibocsátással													
056 A széntüzelésű fűtési rendszerek lecserélése gáztüzelésű fűtési rendszerekre, az éghajlatváltozás mérséklése céljából													
057 A szén helyett használt földgáz elosztása és szállítása													
058 Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó intézkedések és az éghajlattal összefüggő kockázatok megelőzése és kezelése: árvizek és földcsuszamlások (ideértve a tudatosságnövelést, a polgári védelmet, valamint a katasztrófavédelmi rendszereket, infrastruktúrákat és az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket is)													
059 Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó intézkedések és az éghajlattal összefüggő kockázatok megelőzése és kezelése: tűzvészek (ideértve a tudatosságnövelést, a polgári védelmet, valamint a katasztrófavédelmi rendszereket, infrastruktúrákat és az ökoszisztéma- alapú megközelítéseket is)													
060 Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó intézkedések és az éghajlattal összefüggő kockázatok megelőzése és kezelése: egyéb, például viharok és aszály (ideértve a tudatosságnövelést, a polgári védelmet, valamint a katasztrófavédelmi rendszereket, infrastruktúrákat és az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket is)													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közükkatás- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőkkatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékkony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügy központ	Egyenlő esélyek
061 Kockázatmegelőzés és a nem az éghajlattal összefüggő természeti kockázatok (például földrengések), valamint az emberi tevékenységekhez kapcsolódó kockázatok (például technológiai balesetek) kezelése, ideértve a tudatosságnövelést, a polgári védelmet, valamint a katasztrófavédelmi rendszereket, infrastruktúrákat és az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket is													
062 Emberi fogyasztásra szolgáló víz biztosítása (kitermelés, vízkezelés, tárolási és elosztási infrastruktúra, hatékonysági intézkedések, ivóvízellátás)													
063 Emberi fogyasztásra szolgáló víz az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő módon történő biztosítása (kitermelési, kezelési, tárolási és elosztási infrastruktúra, hatékonysági intézkedések, ivóvízellátás)													
064 Vízgazdálkodás és a vízkészletek megőrzése (ideértve a vízgyűjtő-gazdálkodást, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó meghatározott intézkedéseket, az újrafelhasználást, a szivárgás csökkentését)													
065 Szennyvízgyűjtés és -kezelés													
066 Az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő szennyvízgyűjtés és -kezelés													
067 Háztartási hulladék-kezelés: a megelőzést, a minimálisra csökkentést, a szétválogatást, az újrafelhasználást, az újrafeldolgozást célzó intézkedések													
068 A háztartási hulladék kezelése: a maradék hulladék kezelése													
069 Kereskedelmi-, ipari hulladék-kezelés: a megelőzést, a minimálisra csökkentést, a szétválogatást, az újrafelhasználást, az újrafeldolgozást célzó intézkedések													
070 Kereskedelmi-, ipari hulladék-kezelés: maradék- és veszélyes hulladék													
071 Az újrafeldolgozott anyagok nyersanyagként való felhasználásának előmozdítása													
072 Az újrafeldolgozott anyagok felhasználása az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő nyersanyagként													
073 Ipari területek és szennyezett talaj rehabilitációja													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közükkatás- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőkkatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
074 Az ipari területeknek és a szennyezett talajnak az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő rehabilitációja													
075 A környezetbarát gyártási eljárások és az erőforrás-hatékonyság támogatása a kkv-kben													
076 A környezetbarát gyártási eljárások és az erőforrás-hatékonyság támogatása a nagyobb vállalkozásokban													
077 Levegőminőségi és zajcsillapítási intézkedések													
078 A Natura 2000 területek védelme, helyreállítása és fenntartható használata													
079 A természet és a biológiai sokféleség védelme, természeti örökség és erőforrások, zöld és kék infrastruktúra													
080 Egyéb intézkedések az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére a nagy szén-dioxid-elnyelési és -tárolási potenciállal rendelkező természeti területek megőrzése és helyreállítása terén, például a mocsarak elárasztással való helyreállítása, a hulladéklerakó-gáz leválasztása													
081 Tiszta városi közlekedési infrastruktúra													
082 Tiszta városi közlekedésben használt járművek													
083 Kerékpározási infrastruktúra													
084 A városi közlekedés digitalizálása													
085 A közlekedés digitalizálása, amennyiben az részben az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését szolgálja: városi közlekedés													
086 Alternatív üzemanyagok infrastruktúrája													
3. szakpolitikai célkitűzés: Egy jobban összekapcsolt Európa megteremtése a mobilitás fokozásával													
087 Újonnan épített vagy felújított autópályák és közutak – TEN-T törzshálózat													
088 Újonnan épített vagy felújított autópályák és közutak – TEN-T átfogó hálózat													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közülatás- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőoktatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
089 A TEN-T úthálózathoz és csomópontokhoz csatlakozó, újonnan épített vagy felújított másodlagos közúti kapcsolatok													
090 Egyéb újonnan épített vagy felújított országos, regionális és helyi bekötőutak													
091 Átépített vagy korszerűsített autópályák és közutak – TEN-T törzshálózat													
092 Átépített vagy korszerűsített autópályák és közutak – TEN-T átfogó hálózat													
093 Egyéb átépített vagy korszerűsített közutak (autópálya, országos, regionális vagy helyi)													
094 A közlekedés digitalizálása: közutak													
095 A közlekedés digitalizálása, amennyiben az részben az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését szolgálja: közutak													
096 Újonnan épített vagy felújított vasutak – TEN-T törzshálózat													
097 Újonnan épített vagy felújított vasutak – TEN-T átfogó hálózat													
098 Egyéb újonnan épített vagy felújított vasutak													
099 Egyéb újonnan épített vagy felújított vasutak – elektromos/kibocsátásmentes													
100 Átépített vagy korszerűsített vasutak – TEN-T törzshálózat													
101 Átépített vagy korszerűsített vasutak – TEN-T átfogó hálózat													
102 Egyéb átépített vagy korszerűsített vasutak													
103 Egyéb átépített vagy korszerűsített vasutak – elektromos/kibocsátásmentes													
104 A közlekedés digitalizálása: vasút													
105 Európai Vasúti Forgalomirányítási Rendszer (ERTMS)													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közükkatás- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőkkatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
106 Mozgó vasúti tárgyi eszközök													
107 Kibocsátásmentes/elektromos meghajtású (26) mobil vasúti tárgyi eszközök													
108 Multimodális szállítás (TEN-T)													
109 Multimodális közlekedés (nem városi)													
110 Tengeri kikötők (TEN-T)													
111 Tengeri kikötők (TEN-T), kivéve a fosszilis tüzelőanyagok szállítására szolgáló létesítményeket													
112 Egyéb tengeri kikötők													
113 Egyéb tengeri kikötők, kivéve a fosszilis tüzelőanyagok szállítására szolgáló létesítményeket													
114 Belvízi utak és kikötők (TEN-T)													
115 Belvízi utak és kikötők (TEN-T), kivéve a fosszilis tüzelőanyagok szállítására szolgáló létesítményeket													
116 Belvízi utak és kikötők (regionális és helyi)													
117 Belvízi utak és kikötők (regionális és helyi), kivéve a fosszilis tüzelőanyagok szállítására szolgáló létesítményeket													
118 Biztonsági, védelmi és légiforgalmi szolgáltatási rendszerek a meglévő repülőterek tekintetében													
119 A közlekedés digitalizálása: egyéb közlekedési módok													
120 A közlekedés digitalizálása, amennyiben az részben az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését szolgálja: egyéb közlekedési módok													
4. szakpolitikai célkitűzés: Egy szociálisanabb és befogadóbb Európa megteremtése a szociális jogok európai pillérének végrehajtásával													
121 A kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz kapcsolódó infrastruktúra													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közoktatás- fejlesztés	Képzés és gazdaság	Felsőoktatás- fejlesztés	Magújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
122 Általános és középfokú oktatási infrastruktúra													
123 Felsőoktatási infrastruktúra													
124 A szakképzéshez és felnőttképzéshez kapcsolódó infrastruktúra													
125 Lakhatási infrastruktúra migránsok, menekültek és nemzetközi védelemben részesülő/nemzetközi védelmet kérelmező személyek számára													
126 Lakhatási infrastruktúra (nem migránsok, menekültek és nemzetközi védelemben részesülő/nemzetközi védelmet kérelmező személyek számára)													
127 A közösségbe való társadalmi befogadáshoz hozzájáruló egyéb szociális infrastruktúra													
128 Egészségügyi infrastruktúra													
129 Egészségügyi berendezések													
130 Egészségügyi mobil eszközök													
131 Az egészségügy digitalizálása													
132 Szükséghelyzet kezeléséhez szükséges kritikus felszerelések és eszközök													
133 Ideiglenes befogadási infrastruktúra migránsok, menekültek és nemzetközi védelemben részesülő/nemzetközi védelmet kérelmező személyek számára													
134 A munkavállalást előmozdító intézkedések													
135 A tartósan munkanélküliek munkavállalását előmozdító intézkedések													
136 Egyedi támogatás az ifjúsági foglalkoztatáshoz és a fiatalok társadalmi-gazdasági integrációjához													
137 Támogatás az önfoglalkoztatáshoz és induló vállalkozásokhoz													
138 Támogatás a szociális gazdaság és a szociális vállalkozások számára													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közoktatás- fejlesztés	Képzés és gazdaság	Felsőoktatás- fejlesztés	Magújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
139 Intézkedések a munkaerőpiaci intézmények és szolgáltatások korszerűsítésére a készségigények felmérése és előrejelzése, valamint kellő idejű és testre szabott támogatás biztosítása céljából													
140 Támogatás a munkaerőpiaci kereslet és kínálat egyeztetéséhez és az átálláshoz													
141 Támogatás a munkavállalói mobilitáshoz													
142 Intézkedések a nők munkaerőpiaci részvételének előmozdítására és a munkaerőpiac nemén alapuló szegregációjának csökkentésére													
143 Intézkedések a munka és a magánélet közötti egyensúly előmozdítására, ideértve a gyermekgondozás és az eltartott személyek gondozásának igénybe vételét is)													
144 Intézkedések az egészséges és az egészségügyi kockázatokat kezelő, jól kialakított munkakörnyezet megteremtése céljából, ideértve a testmozgás népszerűsítését is													
145 Támogatás a digitális készségek fejlesztéséhez													
146 Támogatás a munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók változáshoz való alkalmazkodásához													
147 Intézkedések az aktív és egészséges időskör ösztönzéséhez													
148 A kisgyermekkorai nevelés és gondozás támogatása (az infrastruktúra kivételével)													
149 Az alap- és középfokú oktatás támogatása (az infrastruktúra kivételével)													
150 A felsőoktatás támogatása (az infrastruktúra kivételével)													
151 A felnőttoktatás támogatása (az infrastruktúra kivételével)													
152 Intézkedések az esélyegyenlőség és a társadalomban való aktív részvétel előmozdítására													
153 A hátrányos helyzetű személyek munkaerőpiacra való belépésének és visszatérésének támogatása													
154 A marginalizált csoportok – például a romák – oktatáshoz való hozzáféréseinek, munkavállalásának és társadalmi befogadásának javítását célzó intézkedések													

	Kék sáv	Zöld sáv	Narancs- sárga sáv	Cigaretta központ	Közükkatás- fejlesztés	Képzésés gazdaság	Felsőkkatás- fejlesztés	Megújuló negyedek	Hatékony és elérhető energia	Ezüst Szentgyörgy	Kulturált mobilitás	Egészségügyi központ	Egyenlő esélyek
155 A marginalizált csoportokkal – például a romákkal – foglalkozó civil társadalomnak nyújtott támogatás													
156 A harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásban való részvételének növelését célzó egyedi fellépések													
157 A harmadik országbeli állampolgárok társadalmi beilleszkedését célzó intézkedések													
158 A minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférés megerősítését célzó intézkedések													
159 A család- és közösségi alapú ápolási-gondozási szolgáltatások biztosításának megerősítését célzó intézkedések													
160 Az egészségügyi rendszerek hozzáférhetőségének, hatékonyságának és rezilienciájának megerősítését célzó intézkedések (az infrastruktúra kivételével)													
161 A tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférés javítását célzó intézkedések (az infrastruktúra kivételével)													
162 A szociális védelmi rendszerek korszerűsítését célzó intézkedések, ideértve a szociális védelemhez való hozzáférés előmozdítását is													
163 A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek – ideértve a leginkább rászorulókat és a gyerekeket is – társadalmi integrációjának előmozdítása													
164 Az anyagi nélkülözés kezelése a leginkább rászorulóknak nyújtott élelmezési segély és/vagy anyagi támogatás révén, kísérő intézkedések is													
5. szakpolitikai célkitűzés: Egypolgárokhoz közelebb álló Európa megteremtése minden térség típus fenntartható és integrált fejlődésének előmozdítása és a helyi kezdeményezéseknek révén													
165 A köztulajdonban lévő turisztikai javak védelme, fejlesztése és népszerűsítése és turisztikai szolgáltatások													
166 A kulturális örökség védelme, fejlesztése és népszerűsítése és kulturális szolgáltatások													
167 A természeti örökség védelme, fejlesztése és népszerűsítése és a Natura 2000 területektől eltérő ökoturizmus													
168 A közterületek fizikai megújítása és biztonsága													
169 Területfejlesztési kezdeményezések, beleértve a területi stratégiák kidolgozását													

Helyi intézkedések ismertetése

I1 Kék sáv

I1 Kék sáv
064 Vízgazdálkodás és a vízkészletek megőrzése (ideértve a vízgyűjtő-gazdálkodást, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó meghatározott intézkedéseket, az újrafelhasználást, a szivárgás csökkentését)
079 A természet és a biológiai sokféleség védelme, természeti örökség és erőforrások, zöld és kék infrastruktúra
167 A természeti örökség védelme, fejlesztése és népszerűsítése és a Natura 2000 területektől eltérő ökoturizmus

A kék sáv az Olt folyó két partját, illetve a Debren és a Szemerja patakot foglalja magában. Ez a magas minőségű kék infrastruktúra jelenleg igényesen, megfelelően nem használható, de meg kell nyitni a lakosság számára.

A kék sáv közösségi tér, akárcsak a zöld sáv és a narancssárga sáv (új központ). A három sáv között a kerékpáros és gyalogos átjárást legalább három útvonalon biztosítani kell.

A kék sávban közösségi terek, utcabútorok, sportolásra alkalmas eszközök, illetve a vízpartot közösségileg használhatóvá tevő beavatkozások szükségesek.

Legalább 400 m-es összefüggő szakaszt is ki kell alakítani mindkét parton, amelynek szélessége legalább 100 m, és sem ösvény, sem egyéb infrastruktúra, műtárgy nem érinti, azaz ahol a természetes élőhelyi funkciók érvényesülhetnek. Ezek a részek nem látogathatók.

A kék sáv esetében a meglevő élőhelyek, társulások esetében beavatkozás nem javasolt, de a többi terület hasznosítandó. A fejlesztés iránya a tótól a hídig, illetve a jobb parton a kiskereskedelmi központtól a hídig indul, majd második fázisban a tótól Kilyén és Szotyor után a közigazgatási határig tart – itt elsősorban a kerékpáros és rekreációs funkciókat hangsúlyozva. Harmadik fázisban a fennmaradó területek kialakítása szükséges.

A zöld sávval azonos szervezési és fenntartási szükségletek merülnek fel, ezért egy közfeladatai alrendszerként javasolt kezelni.

A területen kialakítandó pihenőhelyeket hotspottal és segélyhívó egységgel kell felszerelni SMART BERUHÁZÁSI ELEM. A területre közvilágítás nem javasolt, sötétedés után használata nem ajánlott. A területen kereskedelmi és szolgáltató egység nem működhet, ugyanakkor kialakítandók kulturális eseményeknek megfelelő terek is.

I2 Zöld sáv

I2 Zöld sáv
078 A Natura 2000 területek védelme, helyreállítása és fenntartható használata
079 A természet és a biológiai sokféleség védelme, természeti örökség és erőforrások, zöld és kék infrastruktúra
167 A természeti örökség védelme, fejlesztése és népszerűsítése és a Natura 2000 területektől eltérő ökoturizmus

A Szemerja negyeddel párhuzamos erdős területek és Sugásfürdő felé a zöld területek gyalogos elérését biztosítani kell, sétányok kialakításával (legalább 5).

Az erdők első 500 m mélységében parkerdős kialakítás javasolt, azt követően pedig villanypásztorral (5 sáv, az alsó sáv legalább 60 cm magasan) leválasztott természetes erdei környezet fenntartandó. Sugásfürdő felé az erdőgazdálkodás kitermelési iránya nem lehet a továbbiakban a megyei út vagy a város külterületi közúthálózata, hanem más erdészeti utak irányában kell ezt megoldani.

A parkerdő kezelése, karbantartása városi közfeladat, rendszeres ellenőrzés, karbantartás, védelem szükséges, megfelelő személyzettel és költségvetéssel. A kihelyezendő szemetesek medvebiztosak legyenek, de csak a közúton is elérhető pihenőhelyeknél legyenek kihelyezve – máshol arra kell kérni a látogatókat, hogy a szemetet vigyék ki magukkal a területről.

A zöld sávban további javasolt beruházások:

- 3 kilátóhely építése
- 10 pihenőhely kialakítása (hotspottal és segélyhívó egységgel)
- hegyi kerékpáros, downhill pályák kialakítása
- zöld övezet, parkerdő szélén legalább 15 km megfelelően kialakított és reggel 6-8 között, illetve este 17-22 óra között megfelelő LED közvilágítással ellátott futó-kocogó útvonal
- kis erdei központok kialakítása (3), sporteszközökkel, utcabútorokkal, játszótéri elemekkel
- a területek természet- és környezetvédelmi menedzsmentjét úgy kell alakítani, hogy az élőhely- és fajvédelem, illetve a zöld infrastruktúra elérése megfelelő egyensúlyban legyen
- a pihenőhelyek, erdei központok és futó-kocogó útvonalak, illetve a megyei út 2 km-es körzetében az extenzív állattartás csak abban az esetben folytatható, ha az állományt őrző kutyák 6 és 22 óra között nem járhatnak szabadon
- a zöld sávban tájékoztató elemeket kell kihelyezni a kék sáv elérhetőségével és szolgáltatásaival kapcsolatban

13 Narancssárga sáv: új központ

13 Új központ
168 A közterületek fizikai megújítása és biztonsága

Az új központ a mozitól a cigaretta gyárig terjedő tengelyen valósul meg.

A tengelyen kulturális, oktatási és közintézmények, valamint innovációs és ifjúsági, egyházi intézmények kaphatnak helyet, beleértve a kiegészítő szolgáltatásokat és vendéglátó egységeket.

Az új központ együtt jár a kiskereskedelmi funkciókat hangsúlyozó, a Sugás áruházig tartó térrel, illetve a Csíki utca első szakasza is ennek megfelelő fejlesztéseket igényel.

Az új központ területén a parkolóhelyek száma csökkenni fog, de a központ közelében kialakítandó parkolóház ezt ellensúlyozza. A mozgáskorlátozottak számára fenntartott parkolóhelyeket minden, legalább 50 fős kapacitású hely bejárata 20 m-es közelében kell kialakítani.

A központban a parkolás távlatilag kialakítandó rendszere szerint a teljes területen legfeljebb 2 órára megengedett, és nappal 30 perc után sávosan drágul, 2 óra után pedig más zóna napi parkolási árának négyszeresére nő. A mozgáskorlátozott parkolók használata ingyenes, de 2 óra után a normál központi parkolási díj 50%-ára nő.

A központ elsősorban gyalogos övezet, egyes terei megosztott térként használhatóak, az autóbuszos közlekedés kiemelten megoldandó, a negyedek megújításában leírt megállói kialakítással, de az iskoláknál dupla autóbusz öböllel (kivéve a 2x2 sávós útszakaszokat).

A gyalogos közlekedés szintjén kell biztosítani az átkelőket, az átkelési időt a legidősebb felhasználók haladási sebességéhez igazítva. A gyalogos átkelők elhelyezése a járófelületekkel egy tengelyben alakítandók ki.

Az akadálymentesített gyalogos sávok szélessége legalább 5 m, kivéve a parki sétányokon – a kialakítandó parkolóházak, új negyedi parkolófelületek miatt felszabaduló parkolók helyét erre kiválóan lehet hasznosítani.

A központban közösségi kerékpáros támaszokat, lezárókat kell biztosítani, minden intézménynél legalább öt támasz kihelyezésével.

A központi park növényállományát felül kell vizsgálni, és a klímaváltozást figyelembe vevő, nagyobb sokféleséget és ellenállóképességet biztosító helyé kell átalakítani. A parkban elsősorban további utcabútorokra, közösségi csomópontokra és ivóutakra van szükség. A parkban a kerékpáros, rolleres közlekedést nem javasoljuk – ez a hely a lassú közösségi együttlét számára fenntartott része a városnak.

Kiemelten fontos a negyedek felől a központi sáv gyalogos elérése, beleértve a csatlakozó gyalogos sávok és átkelők biztosítását.

A központban a térfigyelő kamerák arcfelismerő és rendszámazonosító rendszerrel [SMART BERUHÁZÁSI ELEM](#) kell itt rendelkezzenek, és a közvilágítás ezen a szinten kell megvilágítsa a közterületeket, alacsony színhőmérsékletű meleg fénnel.

I4 Cigaretta központ

I4 Cigaretta központ
001 Állóeszköz-beruházások – köztük kutatási infrastrukturális beruházások – a mikrovállalkozásokban, a kutatási és innovációs tevékenységekkel közvetlen kapcsolatban
005 Immateriális javakba való beruházások a mikrovállalkozásokban, a kutatási és innovációs tevékenységekkel közvetlen kapcsolatban
009 Kutatási és innovációs tevékenységek mikrovállalkozásokban, ezen belül hálózatépítés (ipari kutatás, kísérleti fejlesztés, megvalósíthatósági tanulmányok)
013 A kkv-k digitalizálása (ideértve az e-kereskedelmet, az e-üzletvitelt és a hálózatos üzleti folyamatokat, a digitális innovációs központokat, az élő laboratóriumokat, az internetes vállalkozókat, induló IKT-vállalkozásokat, B2B-t)
020 Üzleti infrastruktúra kkv-k számára (ideértve az ipari parkokat és telephelyeket is)
021 A kkv-k üzletfejlesztése és nemzetköziesítése, ideértve a termelőberuházásokat is
024 Fejlett támogatási szolgáltatások a kkv-k és kkv-csoportok számára (ideértve a menedzsment-, marketing- és tervezési szolgáltatásokat is)
025 Inkubáció, támogatás spin-off és spin-out vállalkozások, valamint induló innovatív vállalkozások számára
026 Elsősorban a kkv-k javára szolgáló innovációs klaszterek támogatása, többek között vállalkozások, kutatási szervezetek, hatóságok és üzleti hálózatok között
027 Kkv-k innovációs folyamatai (folyamat-, szervezeti, marketing-, közös alkotáson alapuló, felhasználó- és keresletvezérelt innováció)
034 IKT: Nagyon nagy kapacitású, széles sávú hálózat (hozzáférés/helyi hurok egy, a háztartások vagy üzleti ingatlanok kiszolgálópontjánál található elosztópontig tartó optikai száléval megegyező teljesítménnyel)
036 IKT: Az IKT-infrastruktúra egyéb típusai (köztük nagy méretű számítógépes erőforrások/berendezések, adatközpontok, szenzorok és más vezeték nélküli berendezések)
038 Energiahatékonysági és demonstrációs projektek a kkv-kben és kísérő intézkedések
046 Támogatás olyan szervezetek számára, amelyek a karbonszegény gazdasághoz és az éghajlatváltozással szembeni rezilienciához hozzájáruló szolgáltatásokat nyújtanak, ideértve a figyelemfelkeltő intézkedéseket is
048 Megújuló energia: napenergia
146 Támogatás a munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók változáshoz való alkalmazkodásához

A cigaretta központ a város megújulásának motorja lesz, nem egy-, hanem sokfunkciós közösségi és gazdasági, innovációs tér.

Az energiahatékonyság és a zöld felületek, a közösségi részvétel itt minimum követelmény – ugyanakkor minden generáció számára nyitottnak és használhatónak kell lennie.

Az ingatlanok a következő hasznosítási formákat tehetik lehetővé:

- 40-60 m²-es szolgálati lakások tanárok, orvosok számára
- vendéglők, kávézók

- nyitott, nyilvános műtermek
- próbatermek
- galériák
- bölcsőde
- ifjúsági tehetséggondozó
- konferenciahelyszín, tolmácsfelületekkel
- díszterem
- új közösségi sport felületek
- orvosi prevenció diagnosztikai központ
- elsősegély pont
- kerékpárszervíz
- vetítő terem
- kulturális rezidencia program vendégszobái
- helyi termék piac
- kézműves piac
- kreatívipari inkubáció SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- helyi ipartörténeti kiállítás
- interaktív helytörténeti látogatóközpont SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- továbbképzési tanácsadó iroda
- lakossági energiahatékonysági tájékoztató iroda SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- idősek nappali foglalkoztatója és demencia-Alzheimer tanácsadó központ
- gyermekorvosi családorvosi rendelő
- innovációs és KKV-együttműködési terek SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- az épületekben helyet kaphat legfeljebb 10 kreatívipari, kézműves vállalkozás vagy kisipari egység is
- egyéb komplementer szolgáltatók

A kapun belül fosszilis energiahordozó, gépjármű nem használható, a dohányzás a teljes területen tilos.

Az egyes funkciókat vegyesen, változatosan, dinamikusan javasoljuk elhelyezni.

A közlekedési felületek és a portál rendezése az elsődleges lépés, azt követően a közfeladatokat ellátó egységek modern, energiahatékony, akadálymentesített kialakítása javasolt, épületenként 1-2 ilyen funkcióval, illetve 3-5 lakással, 2-4 vendégszobával, 1-1 műteremmel vagy egyéb közösségi, művészeti térrel. A vállalkozások száma legalább 20 legyen már 2023-tól, és törekedni kell arra, hogy az első 5 évben a beköltöző cégek, civil szervezetek csak önköltségi árat fizessenek, ugyanakkor az általuk használt rész állagmegőrzése kötelező – nem építési engedélyes terv részeként, hanem karbantartás formájában. 5 év után törekedni kell

arra, hogy a továbbra is maradó szereplők kedvezményes finanszírozással valóban felújítsák felületeiket.

A teljes épületegyüttes gépészeti rendszere SMART BERUHÁZÁSI ELEM nulladik lépésként egységesen, hatékonyan és biztonságosan kialakítandó.

Az ingatlan önálló gazdálkodási és működtetési egységként működjön, elkerülendő a sok felelősből adódó kockázatokat.

15 Közoktatásfejlesztés

15 Közoktatásfejlesztés
033 IKT: Nagyon nagy kapacitású, széles sávú hálózat (hozzáférés/helyi hurok egy, a többalakos ingatlan kiszolgálópontjánál található elosztópontig tartó optikai száléval megegyező teljesítménnyel)
048 Megújuló energia: napenergia
121 A kisgyermekkorú neveléshez és gondozáshoz kapcsolódó infrastruktúra
122 Általános és közép fokú oktatási infrastruktúra
145 Támogatás a digitális készségek fejlesztéséhez
149 Az alap- és közép fokú oktatás támogatása (az infrastruktúra kivételével)
154 A marginalizált csoportok – például a romák – oktatáshoz való hozzáférése, munkavállalásának és társadalmi befogadásának javítását célzó intézkedések
169 Területfejlesztési kezdeményezések, beleértve a területi stratégiák kidolgozását

A közoktatásfejlesztés alapvető elemei a városban:

- térségi diákok, tanulók iránti nyitottság
- integrált osztályok kialakítása, megfelelő feltételrendszerrel
- felzárkóztató csoportok szervezése
- teljes körű digitalizáció SMART BERUHÁZÁSI ELEM
 - o tanárok felkészítése
 - o helyi tantervi megoldások
 - o helyi tananyagfejlesztés
 - o román-magyar kétnyelvűség
 - o eszköz biztosítása minden 5-8 osztályos diák számára
 - o eszköz biztosítása minden főállású tanár számára
 - o kizárólag okos tantermek
 - o minőségi platformok használata
 - o elektronikus napló bevezetése
 - o online tanulási közösségek iskolai platformjai
 - o felhő alapú tananyagok és számonkérési megoldások
 - o iskolák közti tudásmegosztás biztosítása
- laborok és szaktantermek természettudományos kísérleti és robotikai, automatizálási (STEM) felszerelése SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- egészséges iskola
 - o iskolaorvos és elkülönítő
 - o iskolai fogászat
 - o iskolapszichológiai rendelés
 - o közösségi tér diákoknak – legalább egy tanterem méretű terület diák autonómiával

- legalább 400 m² élő növényekkel és utcabútorokkal ellátott zöld terület
- este és hétvégén is használható kültéri, diákok igényei és javaslatai alapján felszerelt sportpálya
- testnevelés terem öltözővel, zuhanyzóval
- a diákok, tanulók 20%-a számára elegendő kerékpártámasz (fedett, lezárásra alkalmas)

16 Képzés és gazdaság

16 Képzés és gazdaság
023 Készségfejlesztés az intelligens szakosodáshoz, az ipari átalakuláshoz, a vállalkozói készséghez és a vállalkozások változáshoz való alkalmazkodóképességéhez
048 Megújuló energia: napenergia
122 Általános és középfokú oktatási infrastruktúra
124 A szakképzéshez és felnőttképzéshez kapcsolódó infrastruktúra
134 A munkavállalást előmozdító intézkedések
136 Egyedi támogatás az ifjúsági foglalkoztatáshoz és a fiatalok társadalmi-gazdasági integrációjához
140 Támogatás a munkaerőpiaci kereslet és kínálat egyeztetéséhez és az átálláshoz
145 Támogatás a digitális készségek fejlesztéséhez
149 Az alap- és középfokú oktatás támogatása (az infrastruktúra kivételével)
151 A felnőttoktatás támogatása (az infrastruktúra kivételével)

A szakképzés rendszere irányokban fejlesztendő

1. a helyi és térségi vállalkozások számára a megfelelő, jól képzett, alkalmazotti készségekkel rendelkező munkavállalók biztosítása, lehetőleg duális rendszerben, de előkészítve a legtehetségesebb diákokat a helyi műszaki-informatikai egyetemi képzések számára is
2. a térség településein élő, egyetemi továbbtanulást nem tervező fiatalok bevonása a képzésbe,
 - a. különösen a helyi vállalkozók számára fontos képzési területeken (ezek listája 3 évente frissítendő, vállalkozókkal konzultálva – más új képzés nem indítható),
 - b. és a lakosság térségi igényeihez szükséges szakmákban (asztalos, villanyszerelő, gázszerelő, vízszerelő, autószerelő, szobafestő-mázoló, ács, kőműves, lakatos, fodrász, masszőr, kozmetikus, felszolgáló)
3. minden képzést úgy kell kialakítani, hogy annak magyar tannyelvű változata is legyen, de a magyar tannyelvű képzéseken is teljes körben kell tárgyalni a román és az angol szaknyelvet, illetve a román nyelvű képzések esetében a magyart és az angolt
4. a szakképzésben törekedni kell a helyi tudás, tapasztalatok, hagyományok felhasználására, így a képzések helyi tantervi része ilyen elemeket tartalmazhat, és a képzések legalább 5-10%-át kell adják
5. a digitális alfabetizáció minden képzésben meg kell jelenjen

6. a már munkahellyel rendelkezők számára továbbképzési, átképzési központot kell létrehozni, szakoktatási bázison, de az egyetemekkel is együttműködve – a munkahellyel rendelkezők számára továbbtanulási, képzési tanácsadási szolgáltatás elindítása javasolt

Minden középfokú oktatási intézmény kell rendelkezzen legalább 5 M végfelhasználói feltöltési oldali internet sávszélességgel, minden tanterem legyen felszerelve online kapcsolt interaktív táblával. SMART BERUHÁZÁSI ELEM

Minden iskola esetében a diákszama 30%-át kiszolgáló fedett kerékpár-tároló szükséges.

Minden épület esetében a használati melegvizet napkollektorral kell biztosítani. Felújítás esetén a tantermek és műhelyek energiahatékony légkondicionálását biztosítani kell. SMART BERUHÁZÁSI ELEM

A középiskolák udvarán hétvégén is használható tanulási és közösségi diák-tér legyen, hotspottal SMART BERUHÁZÁSI ELEM, sportpályával, mozgásérzékelős LED világítással, ivókúttal, padokkal, és térfigyelő kamerával SMART BERUHÁZÁSI ELEM.

A szakképzésben biztosítandó a helyi cégeknél dolgozó „mesterek” képzésbe való bevonása, és lehetőséget kell adni arra is, hogy az egyetemi bázisú innovációs folyamatokat is megismerjék a szakiskolás diákok.

A szakiskolában tanító tanárok továbbképzését és digitális, valamint nyelvi kompetencia-fejlesztését támogatni kell, és lehetőség szerint a kiváló eredményeket felmutató oktatókat motiváló ösztöndíjban kell részesíteni a szokásos tanügyi motivációt meghaladó mértékben.

17 Felsőoktatásfejlesztés

17 Felsőoktatásfejlesztés
008 Immateriális javakba való beruházások állami kutatóközpontokban és a felsőoktatásban, közvetlenül a kutatási és innovációs tevékenységekkel kapcsolatban
012 Kutatási és innovációs tevékenységek állami kutatóközpontokban, a felsőoktatásban és kompetenciaközpontokban, ezen belül hálózatépítés (ipari kutatás, kísérleti fejlesztés, megvalósíthatósági tanulmányok)
028 Technológiatranszfer és együttműködés vállalkozások, kutatóközpontok és a felsőoktatási szektor között
033 IKT: Nagyon nagy kapacitású, széles sávú hálózat (hozzáférés/helyi hurok egy, a többalakos ingatlan kiszolgálópontjánál található elosztópontig tartó optikai szálalával megegyező teljesítménnyel)
048 Megújuló energia: napenergia
123 Felsőoktatási infrastruktúra
150 A felsőoktatás támogatása (az infrastruktúra kivételével)

A felsőoktatási kínálatot bővíteni kell

- műszaki, mérnöki szakok indításával, lehetőség szerint info-kommunikációs és informatikai képzéssel
- legalább két alkalmazott kutatással foglalkozó intézet vagy központ létrehozásával SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- felsőfokú továbbképzések és nyílt képzések szervezésével, amelyekhez a helyi, térségi igényekre felelő speciális tananyagok készüljenek SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- lehetőség szerint az online és helyszíni (párhuzamos és vegyes), nemzetköziesített posztgraduális képzések elindításával – műszaki, innovációs vagy IT témákban SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- a jelenleg előre látható három felsőoktatási helyszín esetében törekedni kell a nulla széndioxid kibocsátású megoldásokra, kiemelten a napenergia hasznosítására törekedve
- a felsőoktatási campusok nagyon nagy sebességű szélessávú internet hálózattal kell rendelkezzenek, végfelhasználónként garantált legalább 10 Mbps sebességgel SMART BERUHÁZÁSI ELEM
- a létrehozandó műszaki-informatikai kutatói és oktatói rendszer erős alapot kell adjon a helyi kkv-kat bevonó innovációs folyamatnak, és ki kell alakítani a szakképzési intézmények és az elméleti középiskolák természettudományos képzési formáival való szoros és közvetlen együttműködés rendszeres formáit
- a városban a nappali képzésben részt vevő egyetemisták száma növekedjen 500 fővel
- a városban évente legalább 2 nemzetközi tudományos, innovációs konferencia megrendezése javasolt 2023-tól, de a cél az, hogy 2030-ra minden akadémiai naptár szerinti hónapra két konferencia legyen

18 Megújuló negyedek

18 Megújuló negyedek
033 IKT: Nagyon nagy kapacitású, széles sávú hálózat (hozzáférés/helyi hurok egy, a többalakos ingatlan kiszolgálópontjánál található elosztópontig tartó optikai száléval megegyező teljesítménnyel)
067 Háztartásihulladék-kezelés: a megelőzés, a minimálisra csökkentést, a szétválogatást, az újrafelhasználást, az újrafeldolgozást célzó intézkedések
168 A közterületek fizikai megújítása és biztonsága

A megújuló negyed ebben a szakaszban nem energetikai vagy közlekedési megújítást jelent, hanem

- alközpontok
 - o minden társasházi negyedben a központi, legalább 1,5 ha területet és az ott levő szolgáltató és kereskedelmi ingatlanok hasznosításával kell járjanak, beleértve a vonatkozó közterületek minőségi, aszfaltot nem alkalmazó megújítását
 - o ezeknek az alközpontoknak a negyeden belüli gyalogos és kerékpáros kényelmes elérést legalább 3 m széles akadálymentesített védett járdákkal kell biztosítani
 - o az alközpontokban közvetlenül az ingyenes parkolás helyett a kedvező árú legfeljebb 1 órás parkolás váltja, mely 1 óra elteltével sávosan drágul
- a beruházások során új parkolóhely nem létesülhet, a meglevő legális vagy szokásos parkolószámot csökkenteni kell,
 - o megszüntetéssel, felszámolással, legalább 100 m hosszúságban
 - ahol a járda szélessége nem éri el a 2 métert, vagy
 - a lakóházak lábazatától nem alakíthatók ki parkolóhelyek min. 5 m távolságban, vagy
 - a tűzoltó járművek bejutásához szükséges szélesség nem biztosítható, vagy
 - a parkoló járművek a tűzoltó járművek bejutását akadályozhatják
 - o ahol a megszüntetés, felszámolás valamelyik indoka nem áll fenn, ott a parkolóhelyek számát 20%-kal kell csökkenteni, gyalogos felületeket, közösségi tereket hozva létre, de minden 100 m-en legalább egy mozgáskorlátozottak számára fenntartott parkoló szükséges, és a parkolóhely-fásítás arány el kell érje az adott 200 m-es szakaszon az 5:1 arányt
- közösségi parkolók létrehozása, süllyesztett kétszintes megoldással vagy egyszerű telekredezéssel (makadám felület legalább), a lakónegyedek peremén közvetlenül (6 helyszín), ingyenes parkolást biztosítva a megszüntetett vagy felszámolt parkolóhelyek számának 1,3 szorosa számára, a kialakított parkoló zónák ingyenesek, gyalogos

elérésüket biztosítani kell az érintett negyedekből, és a térfigyelő kamerával kell ellátni, illetve mozgásérzékelős LED közvilágítással

- kutya-futtató létrehozása a város mind a négy negyedében, a közösségi parkolók mellett, legalább 20x60 m elrendezéssel, kerítve, fásítva, utcabútorokat és itatót is telepítve
- minden negyedi buszmegálló rendelkezzen
 - o legalább 3 kerékpártámasszal (amennyiben a környéken élők vagy a közelben levő intézmények valamelyike ezt kéri)
 - o esőtől és szélről fentről és további két irányból védő megoldással
 - o paddal 5 személy részére, karfával a széleken
 - o deréktámasztó várakozó helyel
 - o wifi hotspottal
 - o mozgásérzékelős LED megvilágítással
 - o autóbuszöböllel egy busz számára (kivéve a 2x2 sávú útszakaszokat)
 - o menetirányban előre 4, ellenkező irányban 3 m parkolási és megállási tilalommal, ami lehetőség szerint gondozott zöldfelület
 - o helyi közéleti és kulturális ajánló felülettel, lehetőleg online
 - o utastájékoztató és segélyhívó rendszerrel
 - o térfigyelő kamerával
- a negyedekben létező kereskedelmi egységek előtt
 - o az áruszállítási lehetőséget biztosítani kell – 1 foglalt megállóhely
 - o amely hely az áruszállítási időn túl mozgáskorlátozottak legfeljebb egy órányi parkolására alkalmas
- a negyedekben új parkok létrehozása nem javasolt, de a zöld felületeket úgy kell tervezni és telepíteni, hogy a közösség használhassa, értékes felületet kapjanak ezzel a közösségek, azaz nem a közlekedési útvonalak leválasztását vagy nem egyszerű „fasor” jellegűt kell nekik biztosítani – a fejlesztéseknél a több éves, faiskolázott fák előnyben részesítendőek, tuják, fenyőfák nem alkalmazhatók, a fák legalább 2 méteres átmérőjű szabad, nem burkolt felülettel kell rendelkezzenek
- minden negyedben ki kell építeni a teljes körű lakossági nagyon nagy sebességű szélessávú internethez szükséges közhálózatot, aminek a kábelezése a város tulajdonában lesz, ezen valósulhat meg az okosváros hálózati szükségletének biztosítása, ugyanakkor a lakossági és vállalkozói internet szolgáltatáshoz a közhálózat szabad kapacitásait koncessziós eljárásban javasoljuk 4 éves ciklusokban működtetni
- a negyedekben található iskolák előtt a parkolást reggel 7 és 9, illetve 12 és 16 órák között nem teszik lehetővé, akkor csak a diákok mobilitásához szükséges megállás engedélyezett
- a negyedekben mindenhol a város az üresen álló lakások megvásárlásával városi bérlakás programot indíthat, a megszerzett ingatlanokat felújítva, nyitva hagyva a

lehetőségét annak, hogy a programba bekapcsolódhassanak azok is, akik nem adnák el lakásaikat, de legalább 5 évre bérbe adnák – ezeknek a lakásoknak a bérleti lehetnek

- 10% szociális okból
- 20% szolgálati lakás (kultúra, oktatás, egészségügy)
- 20% nagycsaládosok számára
- 20% gyermeküket egyedül nevelő szülők számára
- 30% piaci alapon

minden negyedben tartandók a fenti arányok, a kiegyensúlyozott társadalmi elrendeződés érdekében.

19 Hatékony és elérhető energia

19 Hatékony és elérhető energia
015 A kkv-k vagy nagyobb vállalkozások az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésének vagy az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő digitalizálása (ideértve az e-kereskedelmet, az e-üzletvitelt és a hálózatos üzleti folyamatokat, a digitális innovációs központokat, az élő laboratóriumokat, az internetes vállalkozókat, az induló IKT-vállalkozásokat, a B2B-t)
029 Kutatási és innovációs folyamatok, technológiatranszfer és együttműködés a karbonszegény gazdaságra, az éghajlatváltozással szembeni rezilienciára és az ahhoz való alkalmazkodásra összpontosító vállalkozások, kutatóközpontok és egyetemek között
041 A meglévő lakásállomány energiahatékony felújítása, demonstrációs projektek és kísérő intézkedések
042 A meglévő lakásállomány energiahatékony, az energiahatékonysági kritériumoknak megfelelő felújítása, demonstrációs projektek és kísérő intézkedések
044 A közcélú infrastruktúra energiahatékony felújítása vagy azok energiahatékonyságát fokozó intézkedések, demonstrációs projektek és kísérő intézkedések
048 Megújuló energia: napenergia
052 Egyéb megújuló energia (ideértve a geotermikus energiát is)
054 Nagy hatékonyságú kapcsolt energiatermelés, távfűtés és -hűtés
055 Nagy hatékonyságú kapcsolt energiatermelés, hatékony távfűtés és -hűtés, a teljes életciklusra számított alacsony kibocsátással

Az energiahatékonyság terén a következő lépéseket javasoljuk:

- valamennyi új és felújítandó, rehabilitálandó középület tartalmazzon olyan elemeket, amelyek hozzájárulnak az épület működéséhez szükséges energia legalább részleges előállításához, így meg kell vizsgálni a használati melegvíz hatékony napkollektorokkal való előállításának lehetőségét
- a társasházi lakásállomány kiegyensúlyozott megújítása:
 - három épület a központban
 - hat épület a Szemerja negyedben
 - hat épület a Grigore Balan – 1918. december 1. utcákban
 - két épület a Csíki negyedben
 - két épület az Állomás negyedben

a társasházak megújítása a következőkre kell legalább tartalmaznia:

- napkollektorok a használati melegvíz előállítására
- sem egyéni, sem lépcsőházi rendszerek nem megengedettek, a minimális méret az épület, de legalább 30 lakrész, vagy a negyedben épülő távhőre való csatlakozás

- teljes homlokzati megújítás, azaz a szigetelés nem kerülhet a degradált hibás vakolatra, és az új homlokzati dizájn meg kell feleljen a városképnek, városimáznak, illetve a lehetséges verziók (min. 3 design) a végső szó a lakóké kell legyen
- teljes gépészeti megújítás, beleértve a szellőztető rendszereket is, valamint lehetőség szerint alacsony üzemi hőmérsékletű padlófűtés szerelését
- a nyílászárók időtálló, lehetőség szerint nem műanyag keretből kell készüljenek, biztosítva a megfelelő szellőzést csukott helyzetben is, szabályozható-reteszelvehető módon, három rétegű, déli oldalon enyhén fóliázott üvegezéssel
- az energetikai megújítás mellett a társasházak körüli improvizált elrendezéseket igényes beültetéssel, utcabútorokkal, kerékpártárolókkal és lezáró támaszokkal kell ellátni, amelyekre a tervező legalább 3 verziót ajánl, amit a városvezetés előzetesen elfogad, és a végső szó az érintett lakóké
- a társasházak megújításakor új parkolóhely nem alakítható ki, de a gyalogos és a kerékpáros közlekedés fejlesztendő
- a távhőszolgáltatás ütemes beindítása, amennyiben az energiapolitikai változások nem teszik fenntarthatóvá a továbbiakban az egyéni fűtési rendszereket:
 - először a központban, középületek csatlakoztatásával
 - majd 2025-2030 közt további két negyedben, nem teljes lefedettséget biztosítva, hanem elsősorban a közintézményeket és a környező, lehetőség szerint megújított társasházakat érintve
 - minden esetben kapcsolt energiatermelésre kell felkészülni, lehetőség szerint legfeljebb 60 fokos, duplakörös, automatizált, intelligens rendszerrel
- új magánházak esetén javasolt műszaki megoldások
 - déli tájolású tetőn napkollektor
 - déli tájolású homlokzaton legalább 35%-os üvegezett felület
 - északi tájolású homlokzaton legfeljebb 20%-os üvegezett felület
 - horizontális víz-víz hőszivattyús alacsony hőmérsékletű padlófűtési rendszer
 - amennyiben a hasznos alapterület eléri a 200 m²-t, és 200 m-en belül távhőszolgáltató található, úgy javasolt a távhőre csatlakozni
- a város nyomáscsökkentő és mérő állomásánál javasolt kialakítani a hidrogén-hozzákeveréshez szükséges infrastruktúrát, ezzel ugyanis abban az esetben is biztosítható lesz a város gázhálózatának működése, ha az országos hálózat nem felel meg a 2030 utáni EU irányelveknek

- a város az elektromos áramot 100%-ban megújuló energiaforrásra alapozott zöld közbeszerzéssel biztosítsa (szélenergia, vízenergia, nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelés, fotovoltaikus park)

I10 Ezüst Szentgyörgy

I10 Ezüst Szentgyörgy
018 IT-szolgáltatások és -alkalmazások a digitális készségek és digitális társadalmi befogadás céljából
127 A közösségbe való társadalmi befogadáshoz hozzájáruló egyéb szociális infrastruktúra
147 Intézkedések az aktív és egészséges idősök ösztönzéséhez
161 A tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférés javítását célzó intézkedések (az infrastruktúra kivételével)
168 A közterületek fizikai megújítása és biztonsága

Az ezüst gazdaság a városban a következő elemeket tartalmazza:

- idősök számára könnyen elérhető mentálhigiénés és pszichológiai szolgáltatások
- nappali foglalkoztató
- demencia és Alzheimer központ
- otthoni beteggondozás
- idősök sportolási feltételeit biztosító külön infrastruktúra

Minden gyalogos kiemelt útvonal (sávok közti, központi, negyedek alközpontjait elérő)

- teljes akadálymentesítése,
- karfával rendelkező padok 100 méterenként,
- ivókutak 500 méterenként,
- 1000 méterenként segélyhívó pontok és automata defibrillátorok
- szakaszonként egy nyilvános illemhely, amely kerekesszékekkel is használható
- ezek az útszakaszok legyenek vakok és gyengénlátók számára is akadálymentesek, kevés lejtős, lépcsős szakasszal, csúszásmentes felülettel

Minden közintézmény legyen legalább a földszintjén akadálymentesített, és itt történjen az ügyfélfogadás is, illetve a mozgáskorlátozottak számára kialakított mosdó is itt legyen. Minden közintézményben legyen egy elsősegélynyújtó pont és automata defibrillátor.

A közintézmények mindegyike idősök számára biztosítson önkéntes feladatokat, beleértve az iskolákat is. A cégeket is erre javasolt ösztönözni.

A vendéglátóhelyek esetében külön megjelölést kapjanak azok a helyek, amelyek az idősök és valamilyen módon mozgásukban korlátozottak számára is elérhetőek, azaz többlet kényelmet, lassabb kiszolgálást biztosítanak.

111 Kulturált mobilitás

111 Kulturált mobilitás
077 Levegőminőségi és zajcsillapítási intézkedések
081 Tiszta városi közlekedési infrastruktúra
082 Tiszta városi közlekedésben használt járművek
083 Kerékpározási infrastruktúra
084 A városi közlekedés digitalizálása
086 Alternatív üzemanyagok infrastruktúrája
094 A közlekedés digitalizálása: közutak
168 A közterületek fizikai megújítása és biztonsága
169 Területfejlesztési kezdeményezések, beleértve a területi stratégiák kidolgozását

A kulturált mobilitás intézkedéscsomag elemeit a város és a térség fenntartható mobilitási terve tartalmazza.

I12 Egészségügyi központ

I12 Egészségügyi központ
019 E-egészségügyi szolgáltatások és alkalmazások (ideértve az e-egészségügyi ellátást, a dolgok internetét fizikai tevékenységek céljából és saját lakókörnyezetben való életvitel segítését)
043 Új, energiahatékony épületek építése
048 Megújuló energia: napenergia
128 Egészségügyi infrastruktúra
129 Egészségügyi berendezések
131 Az egészségügy digitalizálása
160 Az egészségügyi rendszerek hozzáférhetőségének, hatékonyságának és rezilienciájának megerősítését célzó intézkedések (az infrastruktúra kivételével)

A városban az egészségügyi ellátást nem értékelik megfelelően az itt lakók, és bár sok eleme megyei hatáskör, sok lépés javasolt helyi összefüggésben is, mert ez nagyban befolyásolhatja az itt élők életminőségét és a város minőségéről alkotott képet.

Ebben az összefüggésben, tekintettel a jelentős ellátási körzetre is, az alábbiakat javasoljuk:

- 2 családorvosi ügyeleti központ létrehozása
- legalább 3 gyermekorvosi profilú családorvosi rendelő
- pályakezdő és rezidens orvosok számára szolgálati bérlakás biztosítása
- 2 gerontológiai járóbetegellátó pont kialakítása (Csíki negyed, Állomás negyed)
- az erdélyi magyar anyanyelvű betegek számára nincs lehetőség arra jelenleg, hogy teljes körű diagnosztikai, prevenciós vizsgálaton vegyenek részt, ez sem Marosvásárhelyen, sem Kolozsváron nem megoldott, így – kihasználva a brassói orvosi egyetem közelségét is – egy ilyen jellegű zöldmezős beruházás akár magán kezdeményezésként is megvalósítandó, beleértve a képalkotó diagnosztikát (PET, CT, MRI, ultrahang), a teljes körű orvosi laboratóriumi ellátást, legalább 10 szakorvosi rendelőt (az intézményben munkaegészségügyi, pályaaalkalmassági és gépjárművezetéshez szükséges vizsgálatok nem végezhetők) – javasolt, hogy a diagnosztikai rendszer egyrészt kössön szerződést a biztosító pénztárral a kapacitás legalább 15%-ára, másrészt a paciensek 2%-a legyen ingyenes, amennyiben a szegénységi helyi politika célcsoportjába tartozik
- a város adottságai és környezete megfelelőek egy rehabilitációs intézet létrehozására, mely elsősorban a keringési, tüdő és poszt-COVID esetekre koncentrálna
- a városban működő minden egészségügyi egység csatlakozzon a városi adathálózathoz [SMART BERUHÁZÁSI ELEM](#), és lehessen biztosítani a helyi e-egészségügyi integrációt [SMART BERUHÁZÁSI ELEM](#), azaz a kórház, a családorvosok, a magánrendelők, a diagnosztikai központ egyaránt férjen hozzá a beteg hozzájárulásával a korábbi vizsgálati eredményekhez, leletekhez és kezelésekhöz

- a város legalább két pontján mentőhelikopter leszállási lehetőséget kell biztosítani, a kórháztól legfeljebb 500 méter távolságban

I13 Egyenlő esélyek

I13 Egyenlő esélyek
018 IT-szolgáltatások és -alkalmazások a digitális készségek és digitális társadalmi befogadás céljából
043 Új, energiahatékony épületek építése
048 Megújuló energia: napenergia
126 Lakhatási infrastruktúra (nem migránsok, menekültek és nemzetközi védelemben részesülő/nemzetközi védelmet kérelmező személyek számára)
127 A közösségbe való társadalmi befogadáshoz hozzájáruló egyéb szociális infrastruktúra
138 Támogatás a szociális gazdaság és a szociális vállalkozások számára
148 A kisgyermekkorú nevelés és gondozás támogatása (az infrastruktúra kivételével)
152 Intézkedések az esélyegyenlőség és a társadalomban való aktív részvétel előmozdítására
153 A hátrányos helyzetű személyek munkaerőpiacra való belépésének és visszatérésének támogatása
155 A marginalizált csoportokkal – például a romákkal – foglalkozó civil társadalomnak nyújtott támogatás
162 A szociális védelmi rendszerek korszerűsítését célzó intézkedések, ideértve a szociális védelemhez való hozzáférés előmozdítását is
163 A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek – ideértve a leginkább rászorulókat és a gyerekeket is – társadalmi integrációjának előmozdítása

A szegénységben élőket integráló, felzárkóztató, óvó intézkedések jelentős részét a jelenleg is futó, sikeres városi HACS folytatása révén javasoljuk megvalósítani, melyhez külön stratégiai terv készül.

Vannak azonban olyan elemek, amelyek nem projektszerűek, hanem rendszerszerű beavatkozást jelentenek, itt ezeket soroljuk fel:

- lakossági tanácsadási és egyablakos helyi ügyintézési irodák: cigaretta gyár, Csíki negyed, Őrkő
- ifjúsági autonóm közösségi tér (4 helyszín): legalább 150 m² épület(rész), 300 m² évelő növényekkel parkosított terület, utcabútorokkal és egy többfunkciós sportpálya, szélessávú hotspot, segélyhívó pont – mely helyi applikációval, regisztrációval használható
- továbbtanulási ösztöndíjprogram, mely támogatja
 - o 8. osztály elvégzését
 - o szakiskolai tanulást
 - o érettségizést
 - o helyi egyetemen való továbbtanulást

csak a szegénységi célcsoportból érkező gyerekek és tanáraik számára, olyan módon, hogy a felsőoktatási szakaszban a hallgató ösztöndíjának mértéke érje el a

nettó minimálbér 120 %-át – a tanári ösztönző értéke havi 50/100/150/200 euró, és a mentori-tutori feladatot vállaló tanár kapja, illetve 20/40/50 eurót az osztályfőnök is (ez az elem a felsőoktatásban nem vezetendő be). A programban csak sepsiszentgyörgyi születésű, itt állandó vagy ideiglenes lakhellyel rendelkező 13-25 évesek és tanáraik részesülhetnek. A programban a nem integrált rendszerben működő iskolák tanárai nem részesülhetnek.

- szegregált ellátórendszerek leépítése (jelenlegi kapacitás legfeljebb 20%-ra csökken) 2030-ra
- esélyegyenlőségi oktatáspolitikai helyi keret kidolgozása: célcsoport egyértelmű helyi meghatározása, integrált osztályok feltételrendszerének megteremtése és 2024-től az integrált intézmények kiemelt támogatása, amennyiben az első évfolyamon (1., 5. és 9. osztályok) osztályonként 2 helyet biztosítanak a célcsoportból származó diákok, tanulók számára.
- az integrált oktatásban részt vevő tanulók számára biztosítani kell
 - o reggelit
 - o reggeli mosdási lehetőséget
 - o 2 váltás nyári és 2 váltás téli ruházat (igény esetén)
 - o ruha mosása, szárítása, vasalása
 - o iskola utáni iskolai program
 - o meleg ebéd
 - o egyéni iskolapszichológiai foglalkozás
 - o ingyenes részvétel az extrakurrikuláris eseményeken
 - o sportolás támogatása (ingyenesség)
 - o kétheti rendszerességgel speciális foglalkozás (szükséglet szerint)
 - o kezdeti és éves értékelés, speciális szükségletek beazonosítása
 - o szülők rendszeres tájékoztatása és motiválása a tanulmányi előmenetellel kapcsolatban
- idős, beteg, mozgáskorlátozott személyek ellátórendszerei és rehabilitációs segítsége, bevonása
- célcsoport felnőtt tagjai számára digitális alfabetizációs állandó program
- a célcsoport által sűrűbben lakott városrészekben a közvilágítás egy világítási kategóriával a normálhoz képest magasabb legyen, a térfigyelő kamerarendszer SMART BERUHÁZÁSI ELEM kiépítendő az érintett és a csatlakozó utcákban is (250 méteres körzet), és 250 méterenként a közvilágítási oszlopokon segélyhívó pontokat kell kialakítani
- a megszűnésig a szegregátumokban biztosítani kell az ivóvízhez, közfürdőhöz, internethez való ingyenes hozzáférést korlátozás nélkül mindenki számára
- a célcsoporthoz tartozó személyek és háztartások bevonásával értékes munkavégzést biztosító szociális vállalkozások hozandók létre, de ezek nem foglalkozhatnak

megbélyegző, lealacsonyító, sztereotip szolgáltatásokkal vagy termeléssel, hozzá kell járulniuk a munkavállalók rugalmas foglalkoztatásához, továbbképzéséhez

Irányítás és menedzsment

A stratégia megvalósítása során az alábbi szervezeti megoldásokat kell alkalmazni:

- társadalmi kontroll biztosítása
 - o sajtómunka
 - o stratégiai tájékoztató iroda
 - o közmeghallgatások
 - o lakossági szintű monitoring testületek
 - o célcsoporti egyeztetések
 - o online egyeztetések, elégedettség folyamatos és féléves mérése
- partnerség
 - o tervezésbe bevont partnerekből nyitott tagságú stratégiai egyeztetési fórum kialakítása
 - o tematikus monitoring bizottságok (gazdaság-oktatás, szociális ügyek, energia és klíma, életminőség) létrehozása, féléves rendszerességgel üléselve
- szakmai-műszaki kontroll biztosítása a municípiumi főépítész tanácsadó műszaki bizottsága révén, a főépítész irányításával
- felsőoktatási partnerség: a városban működő két felsőoktatási intézménnyel partnerséget kell kialakítani a stratégia megvalósulásával és kommunikációjának tervezésével kapcsolatban, valamint felsőoktatási fórumot kell tartani évente

A stratégia felülvizsgálata a félidős értékelés alapján lehetséges, a 2025-ös adatok függvényében, 2026-ban, vagy valamelyik ebben a fejezetben jelzett partner, szervezet írásban megfogalmazott kérése alapján. A módosítási eljárást azonnal meg kell indítani, amennyiben az irányító hatóság azt írásban kéri, valamint, ha a későbbiekben érdemi módosítást hajt végre.

A stratégia kidolgozásával megegyező minőségű egyeztetések és partnerségi tevékenység alapján a stratégiai módosításáról a helyi tanács dönt 2/3-os többséggel.

A projektek jelentős része nem az Európai Unió Alapjaiból kerül finanszírozásra, ezért minden éves költségvetés tervezésekor át kell tekinteni a következő évre ütemezett, helyi költségvetésből finanszírozandó projektek listáját – figyelembe kell venni, hogy a 2029-ig terjedő időszakban további kisebb beavatkozások válhatnak szükségessé

- amelyek, amennyiben 2 millió euró alatti értékűek, stratégia módosítása nélkül finanszírozáshoz jutnak,
- amennyiben azonban a beruházás várható értéke meghaladja az 2 millió eurós értéket, a költségvetési forrás jelen stratégia iránymutatása szerint csak a stratégia módosításával nyújtható – amennyiben az egyeztetések és az elemzések alapján az adott projekt stratégiai jelentőségűnek bizonyul.

Jelen szabály nem alkalmazandó katasztrófa-elhárítási vagy egyéb vészhelyzetekkel kapcsolatos beruházások esetében, vagy amikor az adott beruházás jogszabályi kötelezettségből következik, amennyiben a jogszabályi kötelezettség a stratégia elfogadása után lép hatályba. Ez a szabály nem alkalmazandó a nemzeti programkból illetve az EU Alapokból finanszírozott projektek esetében sem. Utóbbiak vonatkozásában az eljárás a következő:

- a projektet előkészítő dokumentumban első sorban meg kell vizsgálni, hogy a kezdeményezés melyik célkitűzéshez járul hozzá jelen stratégiából,
- a projekt kapcsán meg kell vizsgálni a tervezési téma szintjén, hogy melyek azok az elemek, amelyek kapcsolódnak a stratégia egyes céljaihoz, elemeihez, projektjeihez, és ezeket egyértelműen jelezni kell a leendő tervező felé,
- az elkészülő műszaki-gazdasági dokumentumok, tervek esetében a tervezőnek igazolnia kell, hogy a stratégia szempontjait figyelembe vette, konkrétan milyen megoldások azok, amelyek a sajátos sepsiszentgyörgyi elemeket tartalmazzák – amennyiben ilyen elemek nincsenek, a terv nem fogadható el,
- amennyiben a projekt kapcsán nem mutatható ki a jelen stratégiával való egyezés, úgy azt nem stratégiai jelentőségű projektnek kell tekinteni,

- ezt a vizsgálatot minden, már folyamatban levő projekt esetében érdemes elvégezni, lehetőség szerint a műszaki-gazdasági dokumentum átvételét megelőzően – ezekben az esetekben is javasolt ugyanis a tervezési téma kiegészítése a stratégiai szempontoknak megfelelően, hasonlóan a későbbiekben kezdeményezendő projektekkel.

A projektek prioritásának megállapítása során egyértelmű elsőbbséget élveznek azok a projektek, amelyek jelen stratégiával harmonizáltak, és egyértelmű a stratégiai jelentőségük.

A nem stratégiai jelentőségű projektek esetében javasolt a Csíki negyed, az Őrköt, az Állomás negyed, illetve a municípiumhoz tartozó falvakat érintő projektek elsőbbségének biztosítása.

A stratégiai fontosságú projektek javasolt prioritási sorrendje a következő:

1. a narancssárga sávban lévő projektek, beleértve a kulturális beruházásokat és a Cigaretta központot is
2. forgalomcsillapítási és akadálymentesítési kezdeményezések
3. szakképzési és felsőoktatási kezdeményezések
4. az ipari parkkal és az intelligens gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos intézkedések
5. Zöld és kék csíkos kezdeményezések
6. a kerékpározás és a gyaloglás javítása
7. beruházás a városrehabilitációs városrészek központokba
8. digitalizálás
9. egyéb projektek.

A stratégiai projekteken belül az azonos pontba tartozó projektek közötti választást úgy kell meghozni, hogy a kevésbé ellentmondásos projekteket kell előnyben részesíteni, amelyeket a lakosság fontosabbnak tart ezen a stratégián belül.

A fenti módszertant a projektötletekre és a folyamatban lévő projektekre alkalmazva a következő projektlistát mutatjuk be:

1. projektek a narancssárga sávban, beleértve a kulturális beruházásokat és a Cigaretta központot is
 - 1.1. A Bodok Hotel lebontása és a Kulturális és Ifjúsági Központ építése
 - 1.2. Élményközpont / tudományos játszóház kialakítása az egykori Cigarettagyárban
 - 1.3. Komplex projekt megvalósítása a Cigarettagyárban - szolgáltatások, lakhatás, műhelyek, rekreáció, kreatív üzleti inkubátorház, kulturális és ifjúsági központ.
 - 1.4. A gyalogos-, pihenő-, rekreációs és kerékpáros területek átalakítása és bővítése a Cigaretta központtól a római katolikus templomig.
 - 1.5. A házasságkötő terem épületének felújítása
 - 1.6. Elsőbbségi gyalogos zónák kialakítása ("shared space" / lakó-pihenő övezeti szabályozás)
 - 1.7. Gyalogosok által használt terek a város szívében
 - 1.8. A Tamási Áron Színház épületének korszerűsítése
 - 1.9. A kommunizmus múzeuma
 - 1.10. A cigarettagyár épületének energetikai rehabilitációja
 - 1.11. A központi parkok növényvilágának ellenálló képességének növelése az éghajlatváltozással összefüggésben
2. forgalomcsillapítási és akadálymentesítési kezdeményezések
 - 2.1. Új tömegközlekedési állomások korszerűsítése és létesítése, többek között a fővárosi térségben, a városrészi központokra, a narancs tengelyre, az oktatási intézményekre, az ipari területekre, a vasútállomásra, minden egyes komponens faluban 2 állomás tömegközlekedési vonalakkal
 - 2.2. Elektromos járművek töltőállomásai a nagyvárosi vasúti csomópontokon
 - 2.3. A tömegközlekedés korszerűsítése elektromos buszok beszerzésével
 - 2.4. Buszpályaudvar bővítése
 - 2.5. Akadálymentes hozzáférés a fogyatékkal élők, vakok és siketek számára a központi területen integrált akadálymentesítési intézkedések révén, beleértve a közintézmények (bejáratok) akadálymentesítését is
3. szakképzési és felsőoktatási kezdeményezések

- 3.1. Az oktatási infrastruktúra helyreállítása a Puskás Tivadar Műszaki Szakközépiskola és Gimnáziumban
- 3.2. STEM-laborok minden felső tagozaton és szakközépiskolában
- 3.3. Felnőttképzési és átképzési központ a szakközépiskolák alapján
- 3.4. Integrált oktatási projektek: felszerelés és digitalizálás
- 3.5. A kreatív ipar regionális kutatási és fejlesztési központjának elindítása
- 3.6. Szélessávú internet-hozzáférés a középiskolákban
4. az ipari parkkal és az intelligens gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos intézkedések
 - 4.1. Az ipari park energiaigényének biztosítása, beleértve a megújuló erőforrásokat (fotovoltaikus, szél), beleértve az ipari villamosításhoz való hozzáférést 110 kV-os földvezetékkel, a földgáz alrendszert saját csatlakozással és mérő-nyomásszabályozó állomással
 - 4.2. Az ipari park bővítése
 - 4.3. Design Bank
 - 4.4. Üzleti inkubátorház és Makerspace létrehozása
 - 4.5. Üzleti inkubátorház
5. Zöld és kék csíkos kezdeményezések
 - 5.1. Kerékpáros rekreációs utak a kék zónában, beleértve a városi kerékpáros mobilitási rendszerhez való hozzáférést, pihenőhelyeket, kilátókat és kerékpáros menedékhelyeket.
 - 5.2. Szemerja negyeddel párhuzamos városi parkerdő - sétány, 3 kilátó, utcabútorok, városi fitness, megközelíthetőség, biztonság, tematikus utak
 - 5.3. Szabadidős komplexum az Olt folyómederében
 - 5.4. Védőgát építése a Debren-patakon
 - 5.5. Egy rekreációs terület kialakítása az Olt folyó partján
 - 5.6. Gyalogos és kerékpáros kapcsolatok létrehozása a három tengely között: narancssárga, kék és zöld - legalább 3 útvonal.
6. a kerékpározás és a gyaloglás javítása

- 6.1. A narancssárga tengely megközelíthetősége a városrészekből induló gyalogos sétányokon keresztül (mindenki számára hozzáférhető, szélesebb szélesség, utcabútorok, térfigyelő kamerák és átalakított közvilágítás).
- 6.2. A kijelölt kerékpárutak hálózatának fejlesztése
7. beruházás a városrehabilitációs városrészközpontokba
 - 7.1. A lakóövezetekben lévő központok újjáélesztése - 3 központ megfelelő, komplex funkciókkal és forgalomcsillapítással, gyalogos- és kerékpáros hozzáféréssel, zöldterületekkel, térfigyelő kamerákkal, közvilágítással, utcabútorokkal, hotspotokkal, intelligens buszpályaudvarral, kerékpárparkolókkal
 - 7.2. A vasútállomás területének megújítása
 - 7.3. Zöldterületek rehabilitációja a tömbháznegyedekben
 - 7.4. Gyermekgyógyászatra szakosodott háziorvosi rendelő és ügyeleti központ létrehozása.
 - 7.5. Három bölcsőde építése
 - 7.6. Központosított parkolók létrehozása minden városrészben, gyalogos és kerékpáros hozzáféréssel.
8. digitalizálás
 - 8.1. A buszmegálló-hálózat és az e-jegyrendszer bővítése
 - 8.2. Intelligens parkolási rendszer megvalósítása
 - 8.3. Nyilvános ultra nagysebességű internetszolgáltatás a városrészekben, egyetemeken és a Narancssárga tengelyen.
9. egyéb projektek
 - 9.1. Elkerülő út építése - DN 13E - DN 12 és híd az Olt folyó felett
 - 9.2. Autópálya összekötő út A 13
 - 9.3. A hidrogéntermeléshez szükséges infrastruktúra kiépítése és a hidrogén bevezetése a földgázelosztó rendszerbe, beleértve a hidrogénmobilitást szolgáló töltőállomások létesítését.
 - 9.4. Töltőállomások az elektromos mobilitás számára
 - 9.5. 2 idősek nappali központjának létrehozása a narancssárga tengelyen (1. idősek nappali központja, szociális és egészségügyi szolgáltatásokkal, rehabilitációval, 2. Alzheimer-

kór és demencia nappali központja, az érintett családok számára nyújtott szolgáltatásokkal).

9.6. Mentális fogyatékosokkal élők számára védett lakások építése

9.7. Integrált szociális szolgáltatások létrehozása hátrányos helyzetű emberek számára - tanácsadás, mentális egészség, munkaerő-piaci integráció, speciális és védett műhelyek, pszichológiai szolgáltatások (legalább 2 helyszínen, állandó tevékenységgel).

9.8. Óvoda építése a Borvíz utcában

9.9. Olimpiai méretű fedett uszoda építése

9.10. Műjégpálya építése a Sepsi Aréna közelében

9.11. Kutyparkok létesítése (3 park, legalább 0,05 ha területű)

9.12. A tömegközlekedést kiszolgáló közúti infrastruktúra helyreállítása és javítása

9.13. Az ipari vízállomás területén lévő földterületek átalakítása és újjáépítése

9.14. A Szépmező területén lévő leromlott állapotú földterületek átalakítása és újjáépítése

9.15. A leromlott állapotú földterületek átalakítása és újrahasznosítása a Csíki negyedben

9.16. A Bodok szálló területének zöldítése

9.17. A baromfifarm földterületeinek fertőtlenítése és újrahasznosítása

9.18. Sorházak építése

9.19. Intelligens hulladékgazdálkodási rendszer bevezetése

9.20. Erdősített parkok kialakítása (Őrkő területe, Sugás felé, Előpatak felé)

9.21. Útfelújítás Szépmezőben

9.22. IRISZ Rehabilitációs és védett lakhatási központ értelmi fogyatékosok számára

9.23. Sugásfürdő közúti infrastruktúrájának helyreállítása

9.24. Többszintes parkolóházak építése

9.25. A földgázhálózat kiterjesztése Kilyénben és Szotyorban

9.26. Utcák felújítása

9.27. 2 helikopterleszállópálya létesítése (1 a kórháznál)

- 9.28. A térfigyelő kamerahálózat kiterjesztése
- 9.29. A Dealului utcában lévő sérült lakótömb konszolidálása, rehabilitációja
- 9.30. Sportközpont építése Szotyorban
- 9.31. A Sing-Sing épület rehabilitációja
- 9.32. Energiahatékonyság a Váradi József Általános Iskolában, új épületben
- 9.33. Energiahatékonyság a Váradi József Általános Iskolában, régi épületben
- 9.34. Energiahatékonyság és bővítés a Mikes Kelemen Gimnáziumban
- 9.35. A Berde Áron Gimnázium termikus rehabilitációja
- 9.36. Energiahatékonyság a Nicolae Colan Általános Iskolában
- 9.37. A Székely Mikó Nemzeti Kollégium bentlakásos iskolájának energiahatékonysága
- 9.38. Az Ady Endre Általános Iskola energiahatékonysága
- 9.39. A Gödri Ferenc Általános Iskola energiahatékonysága
- 9.40. A Mihai Viteazul Nemzeti Kollégium sportcsarnokának termikus rehabilitációja
- 9.41. Középületek termikus rehabilitációja
- 9.42. Lakóépületek termikus rehabilitációja
- 9.43. Energiahatékonyság a közvilágításban
- 9.44. Megyeközi közlekedési terminál megvalósítása
- 9.45. Útjavítás az Őrkőn
- 9.46. Szociális lakások építése a Szépmező területen
- 9.47. Sportkomplexum építése (Városi stadion területe)
- 9.48. A sportkomplexum befejezése (Stadionul Mic terület)
- 9.49. Elektromos autók töltőállomás-hálózatának kiépítése
- 9.50. A városháza járműparkjának megújítása környezetbarát járművek vásárlásával.
- 9.51. ANL blokkok építése
- 9.52. A Kónya Ádám Művelődési Ház tetőszerkezetének jelenlegi javítási és átalakítási munkálatai
- 9.53. Skate park fejlesztése
- 9.54. Az Olt utca 12. számú épület rehabilitációja

9.55. Gát és tó építése a Debren-patakon

Szervezeti megoldások:

- közösségközi fejlesztési társulás létrehozása az IVS-sel kapcsolatos döntéshozatal érdekében, ide tartozna a térségi kerékpáros és zöldövezeti közlekedési infrastruktúra is
- közösségközi fejlesztési társulás létrehozása a mobilitási terv tömegközlekedési intézkedéseinek megvalósítása érdekében
- valamennyi autóbusz, a tájékoztató táblák, illetve a buszmegállók (teljes térségben, amit a települések építettek meg, vagy amit most pályáznak, fejlesztenek, egyaránt) az autóbuszos közlekedést szervező cég kezelésébe kerülnek
- a tömegközlekedési egyesület külön szervezeti egységet hoz létre, amely nem szolgáltat, üzemeltet, viszont meghatározza a tömegközlekedés helyi és térségi viszonylataival kapcsolatos minőségi és mennyiségi elvárásokat, beleértve a jegyrendszert és az utastájékoztatást, az applikációt és a megállókat, erre szerződést köt a buszokat üzemeltető céggel – ebbe a rendszerbe integrálandó a közbringa rendszer is, de nem működtetendő a buszokat üzemeltető céggel, külön vállalkozást kell erre kijelölni
- a buszmegállók és 5 m-es övezetük tisztítására, a szemetesek ürítésére a szolgáltató köt szerződést a hulladékkezelési, vagy -gyűjtési koncesszióval rendelkező céggel

Azaz két közösségközi fejlesztési társulás létrehozását javasoljuk, melyek

1. funkcionális városi övezet fejlesztési kérdései és a kerékpáros közlekedés, illetve a zöldövezetek összekapcsolása, menedzsmentje
2. közösségi közlekedési társulás.

A közösségi közlekedési társulás önálló szervezeti egysége a közlekedési szolgáltatás feltételeit rögzítő és ellenőrző szervezet. A közösségi közlekedési vállalatban tulajdonrészt szerez a társulás, és így lehetőség nyílik a közösségi közlekedési infrastruktúra kezelésének közvetlen delegálására is.

Mellékletek

1. Melléklet: Indikátorok időbeli bontása

Célokhoz tartozó indikátorok		2025-ig	2030-ig
O1	Gazdasági szerkezetváltás és -fejlődés feltételrendszerének javítása		
I1.1	szolgáltató szektorban alkalmazottak számának legalább 20%-os növekedése		x
I1.2	helyi átlagbér szintje nem maradjon el Brassóhoz képest több, mint 15%-kal	x	
I1.3	innovációs együttműködésekben résztvevő cégek száma legalább 15 legyen		x
I1.4	kutatás-fejlesztési fő tevékenységű vállalkozások megjelenése, min. 5	x	
I1.5	helyi vállalkozóknál alkalmazottak száma ne csökkenjen	x	
O2	Városi életminőség emberközpontú javítása		
I2.1	minden alapfokú oktatási intézmény legyen akadálymentes	x	
I2.2	az új kulturális intézmények legyenek akadálymentesek	x	
I2.3	bérelhető lakóingatlanok a bérlakásprogramban, min. 8000 m ²		x
I2.4	évi legalább 9000 fő vegye igénybe a prevenciós diagnosztikai rendszert		x
I2.5	évi legalább 3000 fő vegye igénybe a családorvosi ügyeleti rendszert	x	
O3	Tudásintenzív gazdaság és közösség feltételeinek a megteremtése		x
I3.1	legalább 5000 diák kapjon digitális eszközt a közoktatásban	x	
I3.2	200 okos tanterem	x	
I3.3	70 diák beiskolázása évente a vállalkozókkal közösen kialakított szakoktatási képzésekben		x
I3.4	1500 fő részvétele munkapiaci igényeknek megfelelő továbbképzésekben	x	
I3.5	nappali tagozatos egyetemisták száma nőjön 500 fővel		x
I3.6	évente 2000 fő érkezzon konferenciaturizmus összefüggésében a városba		x
O4	Nyitott, magas színvonalú kulturális lehetőségek mindenki számára		
I4.1	előadásokat látogatók számának legalább 40%-os növekedése		x
I4.2	előadások számának megtartása	x	
I4.3	kulturális fesztiválokon résztvevők száma legalább 2000	x	
O5	Generációbarát környezet kialakítása		
I5.1	demencia és egyéb gondozásban részesülők száma legalább 200		x
I5.2	idősothtoni és egyéb bentlakásos helyek száma legalább 400	x	
I5.3	születésszám legalább 10%-os növekedése		x
O6	Társadalmi egyenlőség és azonos esélyek biztosítása		
I6.1	integrált osztályban tanulók száma az alapfokú oktatásban legalább 800 diák		x
I6.2	továbbtanulási lehetőséghez jutó roma diákok száma legyen legalább 20		x

I6.3	egyablakos szociális és ügyintézési tanácsadás ügyszáma évente legalább 1300	x	
O7	A város térségi integrációs szerepének erősítése		
I7.1	speciális oktatási igényű és román nyelvű oktatást igénylő diákok a városi iskolákban 130		x
I7.2	kulturális rendezvényeken a térségbeliek aránya érje el a 10%-ot	x	
I7.3	a térségben lévő településeken a helyi vállalkozóknál a foglalkoztatotti szám bővüljön legalább 15%-kal		x
O8	Természeti erőforrásokkal való bölcs gazdálkodás kialakítása		
I8.1	évi legalább 15000 fő vegye igénybe a zöld- és kék-infrastruktúrát	x	
I8.2	teljes vízközmű lefedettség		x
I8.3	legalább 5 MW napenergia-hasznosítási kapacitás telepítése	x	
O9	Városi és térségi mobilitás feltételrendszerének komplex javítása		
I9.1	a reggeli csúcsforgalomban a térségből érkező gépjárművek számának legalább 10%-os csökkentése	x	
I9.2	komplex (közlekedés és kultúra, közlekedés és turizmus) jegyek - legalább 9000		x
I9.3	közösségi közlekedéssel és gyalog iskolába érkezők diákok aránya legalább 30%	x	
O10	Energiahatékonyság javítása		
I10.1	legalább 1 GWh távhőszolgáltatás		x
I10.2	legfeljebb 80 kWh/m ² /év fűtési célú energiaigény az új vagy modernizált középületeknél	x	
I10.3	minden oktatási intézményben 2500 ppm CO ₂ koncentráció alatti szint biztosítása a tantermekben	x	
I10.4	100% megújuló energiaforrásból származó elektromos áram használata a közintézményeknél	x	

2. Melléklet: Projekt portfólió

(betűrendben)

1. A baromfifarm földterületeinek fertőtlenítése és újrahasznosítása
2. A Berde Áron Gimnázium termikus rehabilitációja
3. A Bodok Hotel lebontása és a Kulturális és Ifjúsági Központ építése
4. A Bodok szálló területének zöldítése
5. A buszmegálló-hálózat és az e-jegyrendszer bővítése
6. A cigarettagyár épületének energetikai rehabilitációja
7. A Dealului utcában lévő sérült lakótömb konszolidálása, rehabilitációja
8. A földgázhálózat kiterjesztése Kilyénben és Szotyorban
9. A Gödri Ferenc Általános Iskola energiahatékonysága
10. A gyalogos-, pihenő-, rekreációs és kerékpáros területek átalakítása és bővítése a Cigaretta-központtól a római katolikus templomig.
11. A házasságkötő terem épületének felújítása
12. A hidrogéntermeléshez szükséges infrastruktúra kiépítése és a hidrogén bevezetése a földgázelosztó rendszerbe, beleértve a hidrogénmobilitást szolgáló töltőállomások létesítését.
13. A kijelölt kerékpárutak hálózatának fejlesztése
14. A kommunizmus múzeuma
15. A Kónya Ádám Művelődési Ház tetőszerkezetének jelenlegi javítási és átalakítási munkálatai
16. A központi parkok növényvilágának ellenálló képességének növelése az éghajlatváltozással összefüggésben
17. A kreatív ipar regionális kutatási és fejlesztési központjának elindítása
18. A lakóövezetekben lévő központok újjáélesztése - 3 központ megfelelő, komplex funkciókkal és forgalomcsillapítással, gyalogos- és kerékpáros hozzáféréssel, zöldterületekkel, térfigyelő kamerákkal, közvilágítással, utcabútorokkal, hotspotokkal, intelligens buszpályaudvarral, kerékpárparkolókkal
19. A leromlott állapotú földterületek átalakítása és újrahasznosítása a Csíki negyedben
20. A Mihai Viteazul Nemzeti Kollégium sportcsarnokának termikus rehabilitációja

21. A narancssárga tengely megközelíthetősége a városrészekből induló gyalogos sétányokon keresztül (mindenki számára hozzáférhető, szélesebb szélesség, utcabútorok, térfigyelő kamerák és átalakított közvilágítás).
22. A Sing-Sing épület rehabilitációja
23. A sportkomplexum befejezése (Stadionul Mic terület)
24. A Székely Mikó Nemzeti Kollégium bentlakásos iskolájának energiahatékonysága
25. A Szépmező területén lévő leromlott állapotú földterületek átalakítása és újjáépítése
26. A Tamási Áron Színház épületének korszerűsítése
27. A térfigyelő kamerahálózat kiterjesztése
28. A tömegközlekedés korszerűsítése elektromos buszok beszerzésével
29. A tömegközlekedést kiszolgáló közúti infrastruktúra helyreállítása és javítása
30. A városháza járműparkjának megújítása környezetbarát járművek vásárlásával.
31. A vasútállomás területének megújítása
32. Akadálymentes hozzáférés a fogyatékkal élők, vakok és siketek számára a központi területen integrált akadálymentesítési intézkedések révén, beleértve a közintézmények (bejáratok) akadálymentesítését is
33. ANL blokkok építése
34. Autópálya összekötő út A 13
35. Az Ady Endre Általános Iskola energiahatékonysága
36. Az ipari park bővítése
37. Az ipari park energiaigényének biztosítása, beleértve a megújuló erőforrásokat (fotovoltaikus, szél), beleértve az ipari villamosításhoz való hozzáférést 110 kV-os földvezetékkel, a földgáz alrendszert saját csatlakozással és mérő- nyomásszabályozó állomással
38. Az ipari vízállomás területén lévő földterületek átalakítása és újjáépítése
39. Az oktatási infrastruktúra helyreállítása a Puskás Tivadar Műszaki Szakközépiskola és Gimnáziumban
40. Az Olt utca 12. számú épület rehabilitációja
41. Buszpályaudvar bővítése

42. Design Bank
43. Egy rekreációs terület kialakítása az Olt folyó partján
44. Elektromos autók töltőállomás-hálózatának kiépítése
45. Elektromos járművek töltőállomásai a nagyvárosi vasúti csomópontokon
46. Elkerülő út építése - DN 13E - DN 12 és híd az Olt folyó felett
47. Élményközpont / tudományos játszóház kialakítása az egykori Cigarettagyárban
48. Elsőbbségi gyalogos zónák kialakítása ("shared space" / lakó-pihenő övezeti szabályozás)
49. Energiahatékonyság a közvilágításban
50. Energiahatékonyság a Nicolae Colan Általános Iskolában
51. Energiahatékonyság a Váradi József Általános Iskolában, régi épületben
52. Energiahatékonyság a Váradi József Általános Iskolában, új épületben
53. Energiahatékonyság és bővítés a Mikes Kelemen Gimnáziumban
54. Erdősített parkok kialakítása (Őrkő területe, Sugás felé, Előpatak felé)
55. Felnőttképzési és átképzési központ a szakközépiskolák alapján
56. Gát és tó építése a Debren-patakon
57. Gyalogos és kerékpáros kapcsolatok létrehozása a három tengely között: narancssárga, kék és zöld - legalább 3 útvonal.
58. Gyalogosok által használt terek a város szívében
59. Gyermekgyógyászatra szakosodott háziorvosi rendelő és ügyeleti központ létrehozása.
60. Három bölcsőde építése
61. Idősek nappali központjainak létrehozása a narancssárga tengelyen (1. idősek nappali központja, szociális és egészségügyi szolgáltatásokkal, rehabilitációval, 2. Alzheimer-kór és demencia nappali központja, az érintett családok számára nyújtott szolgáltatásokkal).
62. Integrált oktatási projektek: felszerelés és digitalizálás
63. Integrált szociális szolgáltatások létrehozása hátrányos helyzetű emberek számára - tanácsadás, mentális egészség, munkaerő-piaci integráció, speciális és védett műhelyek, pszichológiai szolgáltatások (legalább 2 helyszínen, állandó tevékenységgel).

64. Intelligens hulladékgazdálkodási rendszer bevezetése
65. Intelligens parkolási rendszer megvalósítása
66. IRISZ Rehabilitációs és védett lakhatási központ értelmi fogyatékosok számára
67. Kerékpáros rekreációs utak a kék zónában, beleértve a városi kerékpáros mobilitási rendszerhez való hozzáférést, pihenőhelyeket, kilátókat és kerékpáros menedékhelyeket.
68. Két helikopterleszállópálya létesítése (1 a kórháznál)
69. Komplex projekt megvalósítása a Cigarettagyárban - szolgáltatások, lakhatás, műhelyek, rekreáció, kreatív üzleti inkubátorház, kulturális és ifjúsági központ.
70. Középületek termikus rehabilitációja
71. Központosított parkolók létrehozása minden városrészben, gyalogos és kerékpáros hozzáféréssel.
72. Kutyaparkok létesítése (3 park, legalább 0,05 ha területű)
73. Lakóépületek termikus rehabilitációja
74. Megyeközi közlekedési terminál megvalósítása
75. Mentális fogyatékossgal élők számára védett lakások építése
76. Műjégpálya építése a Sepsi Aréna közelében
77. Nyilvános ultra nagysebességű internetszolgáltatás a városrészekben, egyetemeken és a Narancssárga tengelyen.
78. Olimpiai méretű fedett uszoda építése
79. Óvoda építése a Borvíz utcában
80. Skate park fejlesztése
81. Sorházak építése
82. Sportkomplexum építése (Városi stadion területe)
83. Sportközpont építése Szotyorban
84. STEM-laborok minden felső tagozaton és szakközépiskolában
85. Sugásfürdő közúti infrastruktúrájának helyreállítása
86. Szabadidős komplexum az Olt folyómederében
87. Szélessávú internet-hozzáférés a középiskolákban

88. Szemerja negyeddel párhuzamos városi parkerdő - sétány, 3 kilátó, utcabútorok, városi fitness, megközelíthetőség, biztonság, tematikus utak
89. Szociális lakások építése a Szépmező területen
90. Többszintes parkolóházak építése
91. Töltőállomások az elektromos mobilitás számára
92. Új tömegközlekedési állomások korszerűsítése és létesítése, többek között a fővárosi térségben, a városrészi központokra, a narancs tengelyre, az oktatási intézményekre, az ipari területekre, a vasútállomásra, minden egyes komponens faluban 2 állomás tömegközlekedési vonalakkal
93. Utcák felújítása
94. Útfelújítás Szépmezőben
95. Útjavítás az Őrkőn
96. Üzleti inkubátorház
97. Üzleti inkubátorház és Makerspace létrehozása
98. Védőgát építése a Debren-patakon
99. Zöldterületek rehabilitációja a tömbháznegyedekben